

Hooligans jako negativní faktor fotbalového utkání

Nikola Křenková

Bakalářská práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Nikola KŘENKOVÁ**
Osobní číslo: **H09192**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Hooligans jako negativní faktor fotbalového utkání**

Zásady pro vypracování:

Analýza literárních pramenů a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů z oblasti fotbalu a fotbalového chuligánství.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního výzkumu.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat; jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu a jejich shrnutí.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu. Základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

MAREŠ, M., J. SMOLÍK a J. SUCHÁNEK. Fotbaloví chuligáni. Brno: Centrum strategických studií, 2004. ISBN 80-903333-0-3.

MASOPUST, Josef a Jiří MAGNUSEK. Fotbal. Průvodce nejoblíbenější hrou. Ostrava-Mariánské hory: LIBREX, 2003. ISBN 80-7228-417-7.

SMOLÍK, Josef. Fotbalové chuligánství. Historie, teorie a politizace fenoménu. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jarmila Šťastná

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

30. listopadu 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

4. května 2012

Ve Zlíně dne 12. ledna 2012

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 25.3.2012

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku fotbalového chuligánství. Teoretická část se zabývá fotbalem jako takovým, fotbalovým fanděním, které někdy přerůstá až k fotbalovému chuligánství. Zmíněny jsou také extremistické skupiny, legislativní opatření a pořadatelská služba. Praktickou část jsem realizovala kvantitativním výzkumem formou dotazníkového šetření. Cílem bylo zjistit, zda mají diváci na utkání strach v přítomnosti Hooligans. Dílčími cíli jsem se zajímala o ovlivnění kvality utkání chuligány z pohledu diváků a ovlivnění návštěvnosti v případě, kdyby diváci věděli, že Hooligans nebudou přítomni.

Klíčová slova:

Hooligans, fotbalové chuligánství, extremismus, sociální skupiny, subkultury, legislativa.

ABSTRACT

The bachelor thesis is focuses on the issue of football hooliganism. The theoretical part of the thesis deals with football as such and cheering which sometimes leads to football hooliganism. The extremist groups, applicable legislative measures and the organizer's services are also mentioned. The practical consists of quantitative research questionnaires. The aim of this research was to find out whether the spectators far the presence of the Hooligans. I also focused on the factors affecting the quality of the match from the perspective of the audience and the influence on attendance if the spectators had the prior knowledge that hooliganism will not take at the match.

Keywords:

Hooligans, hooliganism, extremism, social groups, the subculture, legislation.

Motto:

„Osud míchá karty, my hrajeme“

Arthur Schopenhauer

Děkuji vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Jarmile Šťastné za odborné vedení, rady, připomínky a čas věnovaný při konzultacích.

Dále bych chtěla poděkovat mojí rodině, mým pracovním kolegům za jejich podporu a všem účastníkům výzkumu za pomoc při realizaci výzkumu, který byl nezbytný pro moji bakalářskou práci.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 FOTBAL	13
1.1 HISTORIE FOTBALU	14
1.2 FOTBALOVÁ SDRUŽENÍ.....	15
1.2.1 Mezinárodní fotbalová federace.....	15
1.2.2 Evropská fotbalová unie.....	16
1.2.3 Českomoravský fotbalový svaz.....	16
2 FOTBALOVÉ FANDĚNÍ	17
3 FOTBALOVÉ CHULIGÁNSTVÍ	20
3.1 CHULIGÁNI JAKO SOCIÁLNÍ SKUPINA.....	22
3.2 SUBKULTURA CHULIGÁNSTVÍ.....	23
3.3 FOTBALOVÉ CHULIGÁNSTVÍ V ANGLII.....	25
3.4 HOOLIGANS V ČESKÉ REPUBLICCE	26
4 EXTREMISMUS	29
4.1 XENOFOBIE	30
4.2 RASISMUS	31
4.2.1 Projevy rasismu při fotbalových utkáních a tresty za rasismus	32
5 LEGISLATIVA	33
5.1 AKTIVITY EVROPSKÉ UNIE	34
5.2 AKTIVITY UEFA A FIFA	35
5.3 AKTIVITY PROTICHULIGÁNSKÝCH A PROTIRASISTICKÝCH FANOUŠKŮ.....	35
5.4 ČESKOMORAVSKÝ FOTBALOVÝ SVAZ.....	36
5.5 POLICIE ČR	36
6 POŘADATELÉ	37
II PRAKTICKÁ ČÁST	39
7 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	40
7.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	40
7.2 CÍLE VÝZKUMU	40
7.3 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	41
7.4 METODA VÝZKUMU.....	41
7.5 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO SOUBORU	42
7.6 ZPRACOVÁNÍ ZÍSKANÝCH DAT.....	43
8 ANALÝZA A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT	45
9 SHRNU TÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	70

9.1	HLAVNÍ VÝZKUMNÁ OTÁZKA. VO1: MAJÍ DIVÁCI STRACH NA FOTBALOVÉM UTKÁNÍ, KDYŽ JSOU PŘÍTOMNI I HOOLIGANS?	70
9.2	VO2: OVLIVNÍ PŘÍTOMNOST HOOLIGANS NĚJAKÝM ZPŮSOBEM FOTBALOVÁ UTKÁNÍ?	70
9.3	VO3: CHODILI BY DIVÁCI ČASTĚJI NA ZÁPASY, KDYBY VĚDĚLI, ŽE TAM HOOLIGANS NEBUDOU.....	71
9.4	DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	71
ZÁVĚR		72
SEZNAM TABULEK.....		76
SEZNAM GRAFŮ		78
SEZNAM PŘÍLOH.....		79

ÚVOD

Oblast fotbalového chuligánství jsem pro svou bakalářskou práci zvolila z několika důvodů. Tato problematika je aktuální, v současnosti často probíraná, je to celosvětový fenomén, zejména v Egyptě, Španělsku, Brazílii, Anglii, Polsku a Itálii. Také vzhledem k tomu, že fotbalová utkání navštěvuji, mě zaujala a zajímá. Zřejmě hlavním důvodem byl ale fakt, že jsem se před 7 lety seznámila s dnes již svým manželem, fotbalistou. To znamenalo převrat. Najednou jsem začala žít „fotbalovým životem“. Fotbal je u nás na prvním místě. Vše se plánuje tak, abychom mohli celá rodina být přítomni na fotbale. Tudíž jsem po předchozí volbě mládežnických subkultur, měla ve specifikaci konkrétní subkultury jasno.

Z médií se na posluchače a čtenáře chrlí spousta informací o nepokojích na fotbalových stadionech, vandalství a násilí, které fotbalová utkání doprovází. Mým záměrem je ponořit se do problematiky fotbalu a především fotbalového chuligánství hlouběji a zjistit, jestli stav, který nám prezentují média je skutečně tak alarmující. Zda jsou opravdu Hooligans negativní faktor fotbalového utkání.

V České republice se tématikou fotbalu nebo fotbalového chuligánství zabývá v literatuře především Smolík, Mareš, Masopust, Macho, Čech a další. Jako zahraniční autory bych mohla jmenovat Kinga, Buforda, Sullivana a Tuma. Ve své práci jsem dávala přesnost zejména české literatuře, jelikož si myslím, že konkrétně pro můj účel je vyhovující. Z mého pohledu za největšího odborníka fotbalového chuligánství považuji především Smolíka, který jako odborný asistent Oddělení bezpečnostních a strategických studií Katedry politologie Fakulty sociálních studií v Brně již publikoval několik knih věnující se tomuto tématu. Přímou se zaměřuje na problematiku subkultur mládeže a podílel se na výzkumech ve svém oboru. Jeho publikace obsahuje komplexní informace o stávajícím stavu fotbalového chuligánství. Nejvíce se mi líbí, že ve své publikaci je naprosto objektivní. Neodsuzuje, ale ani neomlouvá, podává fakta taková, jaká jsou.

Je možné, že se nabízí otázka, proč se student oboru Sociální pedagogiky zabývá právě tímto tématem. Vzhledem k mému středoškolskému studiu (Hotelová škola) a současnému zaměstnání (obor gastronomie) nelze říci, že bych měla svou specifickou oblast působení v oblasti sociální pedagogiky, jako například ostatní mí spolužáci (např. učitelé v MŠ, asistenti či sociální pracovníci). To je také důvod, proč jsem si nevybrala téma, které je blíže spojeno se sociální pedagogikou. Avšak v průběhu studia se nachází oblast mládežnických subkultur, kam právě Hooligans spadají. Také je mým záměrem seznámit společnost s pro-

blematikou Hooligans, která by neměla být přehlížena či zlehčována. Studenty sociální pedagogiky, ale také celou společnost by dle mého názoru měla zajímat fakta možného nebezpečí ze strany fotbalových chuligánů a to proto, že nikdy nevědí, zda s nimi nepřijdou nechtěně do kontaktu i v případě, že na fotbalová utkání nechodí. Jejich chování je někdy omezující a „asociální“, tudíž se dotýká celé naší společnosti.

Mým záměrem je podat informace v objektivní rovině, avšak přidávám několik svých osobních názorů. Také jsem cíleně nezmiňovala spojitost fotbalu s politikou. A to z důvodu, že si myslím, že ke hře jako je fotbal by politika patřit neměla, avšak nepopírám, že jistá spojitost bohužel v extrémních skupinách existuje.

Práce je členěna na dvě části teoretickou a praktickou. Teoretická část práce byla vytvořena na základě studia odborné literatury. Strukturu jsem navrhla tak, aby zahrnovala aspekty celé problematiky. V první kapitole jsem začala objasněním základních pojmů jako je fotbal, historie fotbalu a fotbalových organizací. Ve druhé kapitole nastiňuji fotbalové fandění. Zdůrazňuji zde především ten aspekt, že tady je to ještě v pořádku a také názor, že přesně v tomto okamžiku by to mělo skončit a nepřerůst dál do fotbalového chuligánství. Následující, třetí kapitola se věnuje fotbalovému chuligánství. V této kapitole se zabývám vznikem a vývojem fotbalového chuligánství, sociálními skupinami a subkulturami fotbalových chuligánů. Nesmí chybět zmínka o Anglii a zařadila jsem situaci v České republice. Do tohoto okruhu jsem vložila i nedávný případ fotbalového chuligánství v Egyptě. Z této kapitoly jsem navázala na čtvrtou kapitolu - extremismus, který zahrnuje základní pojmy extremismu, rasismu a xenofobie. Zde jsem se zaměřila na tresty za rasismus. Nezbytnou legislativou pokračuji dále v páté kapitole a v ní se zabývám opatřeními i aktivitami jednotlivých fotbalových organizací. Šestou, poslední kapitolou uvádím záležitosti pořadatelské služby. Jejich povinnosti, možnosti a také kompetence.

Praktická část bakalářské práce obsahuje kvantitativní výzkum na dané téma. Mým hlavním cílem bylo zjistit, zda mají diváci na utkáních strach v přítomnosti Hooligans. Dílčími cíly bylo zjistit, jestli by diváci na utkání chodili častěji v případě, kdyby nemohli narazit na Hooligans a jejich vliv na kvalitu utkání. Jako metodu jsem zvolila dotazníkové šetření. Sběr dat probíhal klasickou formou (rozdávání dotazníků fyzicky) a také elektronickou formou (www.vyplnto.cz). Vyhodnocení získaných dat probíhalo čárkovací metodou. Výsledky výzkumu jsou zobrazeny v tabulkách a grafech. Do praktické části jsem také zařadila shrnutí a doporučení pro praxi, které vyplynulo z mého výzkumu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 FOTBAL

Fotbal, mezinárodní slovo, které zná snad každý člověk. Všichni jsou si jisti, co si pod tímto názvem představí. Na světě má miliony fanoušků a samozřejmě se najdou i odpůrci. Je to fenomén, který ovlivňuje životy mnoha a mnoha lidí. Nejen samotných fotbalistů, jejich rodin, trenérů, manažerů, sponzorů, komentátorů, ale v neposlední řadě také fanoušků. Myslím si, že zcela jistě má všeobecně mezi sporty pozici číslo „jedna“. Fotbal spojuje i rozděluje. Každý kontinent, každý stát, každé městečko má zcela jistě pár fotbalových příznivců a malý, i když třeba nerovný či mizerný plácek na hraní fotbalu. Fotbal se hraje v bohatství, ale také v bídě, zkrátka za každé situace. Je k němu potřeba jen zapálení hráčů a jeden míč. V tom já spatřuji jeho kouzlo.

Vydařenou definici fotbalu uvádí Masopust: „Fotbal je vzhledem ke své dostupnosti a přitažlivosti nejrozšířenějším a nejoblíbenějším sportem. Fotbal je sportovní, týmová, branková hra. Je to soutěživá činnost dvou soupeřících celků, z nichž každý se snaží vstřelit soupeři co největší počet branek a současně jich co nejméně obdržet. Uskutečňuje se v konkrétním utkání, kde soupeři uznávají daná pravidla, o jejichž dodržování rozhoduje rozhodčí. V počátcích byla hra hodně živelná, dnes v odborně vedeném fotbalovém mužstvu, je podstatné stanovit role jednotlivých hráčů ve hře a tyto role skloubit. Vývoj tak šel od náhodného vedení hry k herním systémům. Hra probíhá ve stále se měnících podmínkách, jejichž co nejčastější střídání přináší dramatičnost hry a rozhoduje o její zajímavosti jak u samotných hráčů, tak u diváků“. (Masopust et al., 2003, s. 36).

Smolík (2008, s. 13) zmiňuje, že kopaná patří k zajímavým společenským fenoménům, který má často zásadní vliv na další společenské jevy. I díky rozvoji médií je fotbal neobyčejně populární a bezpochyby nejmasovější hrou.

Za povšimnutí stojí také definice fotbalu od Macha: „Fotbalová říše je největší na světě. Je říší bez hranic. Říše, která všechny spojuje vášnivou láskou k fotbalu. Byla jí v dobách míru, v časech válek i v letech, kdy politické poměry rozdělily svět železnou oporou přinejmenším na světy dva. Fotbal se stal vášní a fenoménem 20. století. Jeho nepopsatelné kouzlo, které pochopí jen ten, komu se aspoň jednou v životě poštěstilo „kulatým nesmyslem“ trefit branku a napsat sít' za zády brankáře, zaplavilo zeměkouli. Ve jménu této vášně se nehraje jen o ligové body, o poháry a medaile, kvůli gólům se šermuje pěstmi a dokonce i zabíjí, což je ta nejstinnější stránka nádherného sportu. Kvůli fotbalu se už i válčilo. Na tribunách fotbalových stadionů sedávají vedle společensky bezvýznamných, jinak

ovšem svou přítomností pro kulisu fotbalu nezbytných, obyčejných lidí také hlavy států, prezidenti, králové, předsedové vlád, ministři a poslanci. Fotbalová říše je územím malých a velkých dětí, pro něž míč znamená život. (Macho, 1996, s. 9).

Také Čech (et al., 2009, s. 8) popisuje fotbal jako hru, co je už dávno víc než jen sport, hru, která zajímá davы lidí, a pokud se za ní nevypraví přímo na stadion, tak ji aspoň sledují v tisku a zapnou si kvůli ní televizi. Jména jako Plánička, Bican, Masopust, Viktor, Panenka, Šmicer, Nedvěd, Poborský, Rosický či Koller si vybaví podle Čecha dokonce i duchodkyně, které před fotbalem dají v televizi přednost Ordinaci v růžové zahradě.

Z definic fotbalu bych shrnula základní poznatky a sama bych jej popsala následovně. Fotbal je společenská hra dvou týmů, určovaná pravidly, kde každý tým má na hřišti 11 hráčů. Cílem je vpravit míč do branky soupeře za pomoci nohou. Hra, kde jde především o zážitek, adrenalin, ne o úrazy, fauly, peníze a politiku.

Dle Masopusta (2003, s. 10) je nejvyšším cílem reprezentačních fotbalových mužstev titul mistra světa. Mistrovství světa je největší a nejvýznamnější fotbalový turnaj, pořádaný vrcholnou fotbalovou organizací – FIFA. Mistrovství bylo založeno na kongresu FIFA v Amsterdamu 25. 4. 1928 a od roku 1930 se koná – s výjimkou II. Světové války – každé čtyři roky v období mezi olympijskými hrami.

Mezi největší fotbalové giganty v dnešní době patří Anglie, Španělsko, Brazílie, Itálie, Francie.

1.1 Historie fotbalu

Jakákoliv historie je stále obehnána do jisté míry tajemstvím, některé informace nemusí být faktické, mohou být zkreslené. První zmínky o fotbalu se objevují ve 12. století, avšak já osobně bych typovala, že mohou sahat i hlouběji do minulosti.

Mareš (et al., 2004, s. 37) zmiňuje, že vznik této hry se ztrácí hluboko v dějinách Anglie a je kolem něho nakupena řada hypotéz. Podle jedné z nich přinesly do Anglie fotbal římské legie, podle druhé pak Dánové. Jisté je, že ve 12. stol. existují zprávy o výskytu fotbalu ve Francii a že i v Anglii tvořil fotbal stabilní faktor v životě měst. První lidová forma kopané zahrnovala pouze nevážné boje mezi mladými jedinci z přilehlých vesnic a měst. Přítomnost balonu byla skoro vedlejší. Fotbal v Anglii se hrál většinou v ulicích měst a na vesnicích. Každé mužstvo dosahovalo počtu až několika set hráčů. Cílem obou mužstev bylo poslat míč do soupeřovy městské brány. Již při této formě lidového fotbalu docházelo ob-

vykle k poškozování soukromého i veřejného majetku. Jak tvrdí Slepíčka (1990, s. 16-17), v Anglii byl fotbal považován za hrubou hru vhodnou pro nižší společenské vrstvy. Hra neměla žádná pravidla. Tehdejší sportovci – většinou studenti – jej hráli pro zpestření tréninku veslování nebo cyklistiky. V České republice popularita fotbalu rychle stoupala, zejména po vzniku pražských klubů SK Slavia a AC Sparta. Na konci 19. století se fotbal v českých zemích rychle šířil, zvyšovala se jeho úroveň a navazovaly se první mezinárodní styky. Snaha o organizační sjednocení českého fotbalu vyústila v založení Českého svazu fotbalového (ČSF) v pražské restauraci U Zlaté váhy dne 19. 10. 1901. V roce 1907 se ČSF stal řádným členem FIFA, ale následující rok byl na nátlak rakouské strany z této světové organizace vyškrtnut. Pokračovatelem ČSF se později stala Československá fotbalová asociace.

Jak uvádí Masopust (et al., 2003, s. 6), tak první fotbalová organizace na světě The Football Association (FA) byla založena v Anglii 26. 10. 1863 a v Čechách se fotbal hrál už v osmdesátých letech 19. století

1.2 Fotbalová sdružení

Fotbalová sdružení dávají fotbalu řád a mnohdy i smysl. Bez nich by se zcela jistě fotbal odvíjel jinou cestou. Na můj vkus se ve fotbalu „točí“ až moc velké sumy peněz. Měl by být na zřetelu fakt, že jde stále jen o HRU! A ty nadměrné sumy peněz by mohly být využity účelněji na zcela jiných místech.

1.2.1 Mezinárodní fotbalová federace

Fédération Internationale de Football Association, FIFA.

„Mezinárodní fotbalová federace FIFA je nejvyšší světové fotbalové společenství, které organizuje a spravuje vrcholné fotbalové soutěže. Založena byla v roce 1904 v Paříži šesti národními asociacemi. FIFA za pomoci svých komisí pečuje o rozvoj fotbalové hry“ (Masopust et al., 2003, s. 18).

Smolík (2008, s. 208) uvádí, že FIFA má 190 členů z celého světa.

1.2.2 Evropská fotbalová unie

Union Of European Football Associations, UEFA.

Masopust (et al., 2003, s. 20) uvádí jako další fotbalovou asociaci UEFA, která byla založena v roce 1954 v Basileji třiceti evropskými státy. Nyní je nejvlivnější a nejaktivnější kontinentální fotbalovou federací. Organizuje mezinárodní soutěže reprezentačních i klubových družstev různých věkových kategorií.

Nejpopulárnější soutěží podle Mareše (et al., 2004, s. 55) je mistrovství Evropy, které se koná v pravidelných čtyřletých intervalech. Také velkou popularitu si získala klubová soutěž, Liga mistrů.

1.2.3 Českomoravský fotbalový svaz

Dle Smolíka (2008, s. 167-168) je Českomoravský fotbalový svaz (dále jen ČMFS) občanské sdružení vytvořené na spolkových demokratických zásadách, nezávislé na politických stranách a hnutích. Organizuje a představuje fotbal v České republice. Navazuje na činnost již dříve existujícího Českého fotbalového svazu a na území České republiky je právním pokračovatelem Československé fotbalové asociace (zal. 1901). Posláním ČMFS je pečovat o komplexní rozvoj fotbalu v České republice a vytvářet pro něj na všech stupních všestranné a rovnoprávné podmínky, prostřednictvím činnosti ve fotbalových klubech vést mládež k pozitivním občanským postojům, zdravému způsobu života a zabraňovat, aby se stávala závislá na alkoholu a drogách. ČMFS se člení podle územního principu na úroveň republikovou, krajskou a okresní (podle Stanovy ČMFS 2006). V ČMFS je registrováno téměř 4000 fotbalových klubů a více než 600 tisíc hráčů.

„ČMFS řídí také futsal, plážový fotbal a ženský fotbal. Jeho sídlo je ve sportovním areálu v Praze na Strahově“. (Masopust et al., 2003, s. 26)

Fotbal se pro mnohé může zdát jen „hloupé honění se za kulatým nesmyslem sem a tam“. Skupina lidí si to zřejmě myslí. A já, musím se přiznat, jsem si myslela to samé. Tedy až do doby, kdy jsem se dostala mezi „fotbalovou rodinu“ do fotbalového prostředí. Tehdy jsem pochopila a uvědomila si, že pokud někdo do určité oblasti nevidí a nerozumí jí, neměl by ji odsuzovat. Je to koníček jako každý jiný, problém je z mého hlediska ovšem ten, že v dnešní době už nejde zcela čistě pouze o „koníček“. A to je velká škoda.

V následující kapitole jsem zaměřila pozornost na fotbalové fandovství. Oblast, kde se zdá být ještě vše v mezích norem.

2 FOTBALOVÉ FANDĚNÍ

„Existují tři druhy přátel. Skuteční přátelé, kolegové z práce a fotbaloví kamarádi“.

Plenderleith, (2004, s. 14)

Každý člověk, který někdy navštívil fotbalové či jiné sportovní utkání, kde o „něco“ jde, jistě zažil to kouzlo. To kouzlo, když fandíte nějakému týmu a je vás víc, je nepopsatelné. Mísí se různé emoce, radost, zároveň i strach, napětí a úzkost. O to větší je to kouzlo, když váš tým vyhrává. Ovšem u toho to začíná a dle mého názoru, by to přesně zde mělo končit. To je ten hezký pocit, pro který stojí za to absolvovat mnohdy dlouhé cestování, vystání řady pro koupi lístků, někdy i nějakou tu tlačenicí a další nepříjemnosti, které se mohou někdy objevit.

Dle mého názoru celkem radikální popis fanouška (barvitě poukazuje na vztah k fandění, který by mohl mnohým pomoci k pochopení zápalu některých fandů) uvádí Prückner (Příloha č. 2).

Prückner (1998, s. 18) líčí, že to, co spojuje fanoušky a hráče je sice i společný vztah k fotbalu či klubu a společná vůle po vítězství a úspěchu, ale není to ta nejdůležitější a hlavní věc. Ta prostě nemůže být ničím lacině duchovním či odporně materiálním. Je to, kupodivu, něco ušlechtlejšího a v dnešní době málem už cizího – jejich vzájemné tiché přátelství, sympatie i láska. Fanoušek miluje své hráče za to, co pro něho činí na hřišti a hráči milují své fanoušky za to, co pro ně činí v ochozech. Opravdoví fanouškové milují své mužstvo a hráče za všech situací a okolností.

Každý člověk fandí podle svého a dle svých emocí. Také jistě zápas a situaci prožívá každý jinak. Je to zcela individuální. Co se jednomu líbí, druhému ne a naopak. Všichni se dívají na stejný fotbal, ale každý jednotlivec vidí faul někde jinde, „pískal“ by to jinak atd. I to se zcela jistě projeví na typu fandění, jeho intenzitě a hlučnosti. Prückner (1998, s. 19) poukazuje na fakt, že na první pohled je v hledišti mnoho podrážděných kritiků, rezignujících flegmatiků i ošklivě nadávajících choleriků. Nenechme se tím ale zmýlit. Chlapi přece nedávají znát svůj pravý cit. Na chvíli zatracují a nenávidí, ale vzápětí odpouští a znovu se klaní a zbožňují. Ženy mezi fanoušky jsou otevřenější a dovedou své city přiznat.

Mareš (2004, s. 10-14) ve své knize uvádí, že důležité je odlišení fotbalových chuligánů od dalších osob, které sledují fotbalová utkání. V tomto kontextu je možné vymezit tři velké skupiny:

1. fotbalové diváky
 2. fotbalové fanoušky
 3. fotbalové chuligány (hooligans, rowdies)
1. Fotbalový divák je pasivní pozorovatel hry, který není ovlivněn rivalitou obou týmů. Na utkání pohlíží zcela neutrálně. Zpravidla nesleduje pouze fotbalová utkání, ale i jiné sportovní hry a další sporty. Diváka zajímá děj a výsledek podívané. Není spjat s konkrétním klubem, nenosí jeho symboly, ani se s klubem neztotožňuje. Takový divák není zaujatý, což u něj zvyšuje objektivní hodnocení hry i jednotlivých výkonů (na rozdíl od fanoušků a chuligánů). Fotbalový divák není přítomen pouze na fotbalových stadionech, ale zápas často sleduje „pasivně“, resp. zprostředkovaně díky nejrůznějším médiím (internet, televize, rozhlas, tisk apod.)
 2. Fotbalový fanoušek je ke kopané vázán prostřednictvím oblíbeného mužstva či konkrétního oblíbeného hráče. Má jistá očekávání k průběhu zápasu – požaduje výhru. Díky identifikaci s mužstvem prožívá úspěchy i neúspěchy klubu. Fotbaloví fandové svoji identifikaci prezentují především oblečením (replikami dresů, klubovými šálami, kšiltovkami, tričky, vlajkami, odznaky apod.). Pro fotbalového fanouška je již charakteristické dělení na „My“ (fanoušci klubu, dresu, barvy) a „Oni“ (fanoušci jiných klubů) (Slepička, 1990, s. 25)
 3. Fotbaloví chuligáni se sdružují ve skupinách tvořených většinou mladými militantně orientovanými „příznivci“. Ti přicházejí na fotbalové stadiony či do jejich okolí s primárním cílem vyvolat konflikt či bitku s jinými obdobnými skupinami soupeřova týmu. Tyto skupiny (party, tlupy, gangy) mají vlastní názvy, kterými se vymezují proti neorganizovaným skupinám i vůči jiným skupinám. Některé z těchto part jsou velice dobře organizovány a nesjednocují je pouze klubové rivalství a nenávisť k nepřátelským chuligánským skupinám, ale i politické, rasové, náboženské, národnostní, regionální nebo sociální motivy. Chuligánské skupiny se na rozdíl od fanoušků často ani neidentifikují s fotbalovým klubem, ale pouze se svojí skupinou. V sebedefinování chuligánské skupiny vzniká i její exkluzivita. Rozšířené jsou různé „rituály“, ať již při povzbuzování, přípravě na násilné střety, při přijímání do gangu, při nakládání s ukořistěnými věcmi soupeřících gangů apod. Fotbalové chuligánství se promítlo i do textů písní. Asi nejznámější je ostravská hymna Baničku my jsme s Tebou (Příloha č. 10).

K tomuto rozdělení fotbalových skupin ještě Mareš (et al., 2004, s. 14) přidává, že jistou „nadstavbou“ fotbalového chuligánství je v některých případech jeho propojení s organizovaným zločinem (řada chuligánů se ostatně pohybuje v kriminálním podsvětí i díky individuální trestné činnosti bez vazby na fotbalové prostředí). Byly zjištěny případy, kdy chuligánské gangy při výjezdech za hranice pašovaly drogy a jiné ilegální zboží. Nebo také byly využívány pro majetkovou i násilnou kriminalitu (vydírání, „trestné výpravy“ vůči neplatičům výpaleň apod.) Tímto si některé gangy obstarávají finanční prostředky pro svou činnost a slouží přitom často i jako „pěšáci“ větším zločineckým korporacím. Uvedené formy zločineckého jednání však nejsou „běžným“ atributem fotbalového chuligánství, jedná se spíše o výjimky.

Podle mého názoru se problematika chuligánství v některých případech „nafukuje“ (alespoň v ČR) a různé výtržnosti apod. jsou mnohdy spojovány s fotbalovými zápasy, i když to tak ve skutečnosti nemusí být ve všech případech. Stále si nenechám vyvrátit názor, že VŽDY záleží na individualitě člověka – jak se v daných situacích zachová. Samozřejmě jsou brány v úvahu okolnostní vlivy, jako je rodina, výchova, prostředí, povaha, dědičnost atd. Třetí skupinou, tedy fotbalovými chuligány se pozvolna dostáváme do další kapitoly, kterou jsem nazvala Fotbalové chuligánství. Fotbalovými chuligány tedy přímo myslím osoby, které se projevují dle charakteristik Marešova (et al., 2004, s. 12) rozdělení fotbalových diváků do skupin, které jsou zařazené do 3. skupiny. Možné vysvětlení, kde a kdy nastala ta hlavní přeměna a fotbalové fandovství přerostlo ve fotbalové chuligánství, nabízí Prückner (1998, s. 21): „Středem pozornosti ve spartánském hledišti byli ovšem za všech dob a okolností – vlajkonoši. Když se tento „stav“ v polovině šedesátých let zrodil, byli to vesměs báječní a vtipní kluci, obětaví a ochotní. Postupem času se spartánský „kotel“ žalostně zvlgarizoval. Jak ubývalo vtipu, tak přibývalo hulvátství, opilství, vandalství a násilnictví. Je to dobou. Filmové a televizní ideály naší mládeže se přece v akčních filmech také nemilosrdně bijí a zabíjejí. Dav mladých se tudíž potřebuje projevit tímto, sdělovacími prostředky rozšiřovaným (a tím i propagovaným) způsobem“.

3 FOTBALOVÉ CHULIGÁNSTVÍ

Pod pojmem fotbalové chuligánství je třeba si představit delikventní chování osob, kteří si mohou na jednu stranu kompenzovat nějaké psychické tenze. V (Příloze č. 3) uvádím krátký obsah z knihy Billa Buforda, *Sám mezi rowdies*, kde je podle mě naprosto přesně popsán ten proces, kdy se z normálního, slušného člověka, který ani z prvopočátku nemusí chodit na fotbal, stane fotbalový chuligán. Buford přesně líčí své pocity z prvního osobního setkání s chuligány, to procitnutí, že všem okolo přijde jejich chování v pořádku, až přes novinářskou zvědavost, která ho zavede mezi ty nejradikálnější rowdies a udělá z něho svým způsobem zvíře. Stejně tak, jako ve filmu *Hooligans* (Příloha č. 4), který přesně ukazuje realitu chuligánů. V celém filmu nebyl ani minutový záběr na fotbalové hřiště, natož na fotbalistu – z toho lze vyvodit, že jim nejde o fotbal, ale o násilí. A fotbal je bohužel jen ta zástěrka, okolo které se to točí.

V této kapitole je popsán ten nejradikálnější projev fotbalového fandovství. Předtím bych ale ještě ráda osvětlila pojem *Hooligans*. Smolík (2008, s. 15) uvádí, že mimo pojmenování *Hooligans* se ještě lze setkat s pojmem *rowdies* (rváči, neurvalci), který je synonymem pojmu *Hooligans*. Některé literatury také uvádí pojem *hools*. V ČR je nejužívanější pojem fotbaloví chuligáni, které je synonymem pro vlajkonosce či *Ultras*.

Podle Smolíka (2008, s. 25) je fotbalové chuligánství spjato především s Britskými ostrovy. Zde tento jev vznikl, byl popsán a na univerzitách a soukromých středních školách vytvořena pevná pravidla. Díky nimž si fotbal brzy oblíbili obyčejní lidé. Posléze byl díky anglickým chuligánům „exportován“ do jiných zemí Evropy. Samotné pojmenování chuligán (*hooligan*) vzniklo v 19. století v Londýně podle irské imigrantské rodiny jménem *Hooligan* či *Houlihan*, která byla proslulá svým „asociálním chováním“. Pojem byl později použit jako všeobecný popis pro jakékoliv kriminální či výtržnické chování. V souvislosti s fotbalovým chuligánstvím je užíván přibližně od šedesátých let 20. století pro popis asociálních či antisociálních aktivit příznivců jednotlivých fotbalových klubů. Agresivní chování, které je nyní známé jako fotbalové chuligánství, se začalo projevovat především v Anglii v průběhu šedesátých let, eskalovalo v letech osmdesátých a bylo spojené se sledováním zápasů a jevy jako jsou např. vniknutí diváků na fotbalová hřiště, házení předmětů na hrací plochu i aktéry hry, verbální i brachiální konflikty ústící v agresi mezi chuligány a rozhodčím, chuligány a hráči, chuligánskými skupinami navzájem, projevy extremismu, nepokoje, vandalství (např. ničení vlakových souprav), výtržností atp.

Mareš (et al., 2004, s. 52) uvádí, že rozhodujícím obdobím, které široké evropské veřejnosti odhalil problém fotbalového násilí, byl rok 1985. Tehdy došlo k neštěstí na Heyselově stadionu v Bruselu i k dalším tragédiím. 29. května 1985 se konalo na Heyselově stadionu v Bruselu finále mezi anglickým FC Liverpool a italským Juventus Turín. V důsledku samotné bitky, zřícení zdi či ušlapání přišlo o život 42 lidí a dalších zhruba 250 lidí bylo zraněno

„Nejčastějšími formami fotbalového chuligánství (kromě rasistických projevů), je vniknutí na hrací plochu, házení předmětů na aktéry hry (rozhodčího, hráče), výtržnosti (potyčky s policií, pořadatelskou službou atp.), vandalismus (vytrhávání sedaček, jejich pálení, ničení příslušenství na fotbalovém stadionu atp. Dále konflikty s užitím verbálního i brachiálního násilí vůči chuligánům, fanouškům a divákům soupeřova týmu, vůči hráčům vlastního/soupeřova mužstva, rozhodčímu, pořadatelské službě, policii, představitelům fotbalového klubu (managementu atp.)“ (Mareš et al., 2004, s. 14)

„Příčiny fotbalového chuligánství

I práce Wanna a kol. (2001), která vychází z Dunninga, Murphyho a Wiliamse (1986), zdůrazňuje, že pro pochopení fotbalových chuligánů musíme vzít v úvahu to, že většina výtržníku:

- 1) Pochází z nižších sociálních vrstev společnosti.
- 2) Jsou nevzdělaní a mají špatné zaměstnání.
- 3) Vyhledávají vzrušující a nebezpečné situace.
- 4) Nevázaně ukazují svoji maskulinitu“ (Mareš et al., 2004, s. 21)

Tyto koncepce (popisující fotbalové chuligány jako příslušníky nižších společenských vrstev) se určitou dobu jevily jako uspokojující, ale záhy se proti nim postavily argumenty a statistická fakta, jež opět připomínaly, že významný počet osob zainteresovaných do násilností nepocházel ze stereotypně vnímané working class (nižší, dělnická třída), ale ze středních i vyšších tříd. Problém fotbalových násilností se tedy zřejmě nedal vysvětlit pouze specifickým deviantním chováním v rámci určité společenské vrstvy (Mareš et al., 2004, s. 21, podle Beyer 2002).

Spojovat fotbalové chuligánství pouze s nižšími sociálními vrstvami by bylo nesprávné i proto, že podpora fotbalového klubu při zápasech hraných v zahraničí stojí nemalé finanční prostředky a samotný počet těchto zápasů neustále roste, tvrdí King (2005). Dnes lze kon-

statovat podle Mareše (et al., 2004), že neexistuje přímý vztah mezi fotbalovým chuligánstvím a sociálním prostředím, v němž se pohybují aktéři fotbalového chuligánství.

Mareš (et al., 2004, s. 25) uvádí fakt, že i když se mnoha lidem zdá, že projevy fotbalového chuligánství, které často navenek na nezainteresovaného pozorovatele působí jako násilný chaos postrádající hlubší význam, mohou být dílem lidí, kteří v dané situaci tvoří víceméně náhodnou krátkodobou sociální skupinu fotbalových příznivců, skutečnost je s největší pravděpodobností odlišná. Stanovování určitých „pravidel hry“ je mezi fotbalovými chuligány dosti složité, přesto se některá snaží dodržovat – neudávání policii, omezování nebezpečných zbraní, nenapadání nezainteresovaných lidí apod.

V souvislosti s rozvojem moderních komunikačních prostředků dle Mareše (et. al., 2004, s. 28) lze jen obtížně zabránit střetům mezi jednotlivými chuligánskými skupinami, které se odehrávají mimo fotbalové dění. Fotbaloví chuligáni se prezentují na vlastních webových stránkách, používají mobilní telefony, díky kterým jsou akceschopnější než dříve. Bitky skupin chuligánů se tedy domlouvají mobilními telefony. Agrese je tak odložena na dobu a místo mimo samotný fotbalový zápas. Lze ji považovat za rituál s předem stanovenými pravidly. Pro agresi mezi jednotlivými chuligánskými skupinami je typická vendeta. Skupina, která utrpí porážku v bitce, se na další setkání a případnou rvačku lépe připraví a snaží se znepřátelené skupině porážku oplatit.

3.1 Chuligáni jako sociální skupina

Jsem přesvědčena, že chování hooligans nejvíce ovlivňuje právě skupina a příslušnost k ní. Jedince, který se přišel podívat na fotbal, by podle mě nenapadlo vytrhávat sedačky jen proto, že jeho tým zrovna prohrává. Problematiku sociálních skupin se pokusím nastínit v této podkapitole.

Mareš (et al., 2004, s. 26) poukazuje na to, že pro pochopení začlenění jedinců do chuligánských struktur a jejich jednání v nich, je třeba využít koncepce malých sociálních skupin (do této kategorie chuligánské gangy spadají). Charakteristickými znaky malých sociálních skupin jsou například stabilita, strukturovanost, integrita, soudržnost, atraktivita, stálost, uzavřenost, interaktivita jednotlivých členů a další.

Aktéři chuligánských skupin podle Mareše (et al., 2004, s. 27) rovněž zaujímají zcela specifické postoje, které jsou zautomatizovány a projevují se např. skandováním, urážkami protivníkových hráčů, pískáním, bučením na soupeřovy hráče tmavé pleti, pálením soupe-

řových vlajek apod. Poměrně ustálenou formou chování, kterou lze označit za typický projev fotbalových fanoušků i chuligánů, jsou fotbalové rituály. Rituálem je pískot při nástupu soupeřova mužstva, pískot na rozhodčího, provádění tzv. mexických vln, atd. Lze pozorovat jistou dynamiku skupiny, která je založená na stejných hodnotách a cílech (např. averze k policii, důvěra v chuligánskou skupinu, snaha být nejlepší skupinou chuligánů). Každá skupina má své specifické normy a limity pro meziosobní vztahy a chování (např. ne/podporování reprezentace, politické postoje).

Mareš (et. al., 2004, s. 15) dále uvádí, že v rámci fotbalového chuligánství jsou časté sjednané i neplánované násilné střety chuligánských tlup na místech, jako jsou parkoviště, parky a ulice v okolí stadionů či nádraží, dále přepady hospod a klubů, které jsou známými „základnami“ nepřátelských chuligánů, napadání dopravních prostředků (např. autobusů s chuligány či hráči protivníkovy klubu apod.), ničení dopravních prostředků (především jejich vnitřního vybavení) při „výjezdech“ se svým klubem, násilné napadání a házení věcí (včetně tzv. molotovových koktejlů-zápalná láhev) na policejní kordony v okolí stadionů, rabování obchodů (zvláště na benzinových pumpách) při výjezdech apod. Výzbroj chuligánských gangů sahá od „pěsti“ přes boxery, baseballové pálky či nože až po (ve výjimečných případech) střelné zbraně.

„Příslušnost ke skupině poskytuje jedinci skupinovou identitu, jež na jedné straně podporuje jeho sebevědomí a sebejistotu, a na druhé straně redukuje některé složky individuality: mění jeho uvažování, citové prožívání apod. (přinejmenším v době, kdy je aktivní v rámci skupiny)“ (Smolík, 2008, s. 17, podle Vágnerová, 1999)

Ještě více zarážející je skutečnost, že chuligánské skupiny se na rozdíl od fanoušků často ani neidentifikují s fotbalovým klubem, ale pouze se svou skupinou. V sebedefinování chuligánské skupiny vzniká i její exkluzivita (Smolík, 2008, s. 19).

„Očividně bylo toto násilí druhem protestu. Takhle by to dávalo smysl: Fotbalové zápasy sloužily jako ventil pro mnohé frustrace“ (Buford, 1990, s. 12)

3.2 Subkultura chuligánství

Subkultura chuligánství je dle mého názoru poměrně rozšířená oproti jiným subkulturám.

O fotbalových chuligánech Smolík (2008, s. 34) hovoří jako o převážně mládežnické subkultuře, která je spojována se sociálně patologickými jevy (včetně násilí, politického extremismu atp.).

Podle Mareše (et al., 2004, s. 22) je subkultura často definována prostředím, v němž je tolerováno a provozováno něco, co je majoritou považováno za deviantní nebo co skutečně deviantní je. Pokud není považována přímo za deviantní, prožívá v očích majority alespoň vědomí jinakosti a odlišnosti.

„Termín subkultura se tak vztahuje na specifickou skupinu, která je tvůrkyní a nositelem zvláštních, odlišných norem, hodnot, vzorců chování a životního stylu, i když se podílí na fungování širšího společenství. Některé subkultury mládeže mají tendenci k vědomému sebeuzavírání, k utváření skupinových subkulturních hranic, které plní funkci sebeudržení a sebeobrany“.(Smolík, 2008, s. 35, podle Girtler 2001)

Subkultury mládeže mají ve společnosti tyto funkce:

Poskytují specifické „útočiště“ nesocializovaným jedincům, umožňují komunikaci potřebnou pro výkon té které zájmové činnosti, ve své existenci subkultury umožňují realizovat a vyzkoušet nové a nevyzkoušené vzorce chování, existence subkultur je zároveň symptomem takovýchto vzorců, existence některých subkultur může být pro společnost zdrojem značných problémů (kriminalita, rasové bouře atd.), subkultury mládeže jsou i vyjádřením míry demokracie a svobody ve společnosti (Smolík, 2008, s. 36, podle Gruber 1997).

Slepička (1990, s. 118) uvádí, že diváci vytvářejí více či méně jednotný celek, divácké publikum, divácký dav. Dav je v psychologii definován jako náhodné nebo úmyslné seskupení osob, které se v daném momentě nacházejí na stejném místě, popřípadě se mu přibližují, a které má též předmět pozornosti.

„Příslušníci subkultur mládeže jsou spolu spojeni různými symboly a rituály, zájmy a způsobem života morálními hodnotami, oblečením nebo specifickou řečí. Bez znalostí těchto symbolů, především řeči lze jen obtížně porozumět subkulturám mládeže“.(Smolík, 2008, s. 36, podle Yinger et al., 1970)

Podle Smolíka (2008, s. 37) lze v každé subkultuře mládeže vysledovat několik typů příznivců. Kromě aktivních příznivců jednotlivých subkultur mládeže, kteří např. pořádají koncerty, protestní akce, vydávají magazíny i hudební nosiče, existuje i širší část pasivních příznivců („konzumentů“), kteří se na existenci subkultury podílejí minimálně, přesto má konkrétní subkultura pro ně velký význam.

Smolík (2008, s. 44) dále uvádí, že je zřejmé, že příslušnost k určité subkultuře není založena na vlohách či vrozených vlastnostech. Identifikace s určitou subkulturou je dána do

velké míry procesem socializace. Přístup do prostředí subkultury mládeže dále rozvíjí proces přejímání norem dané subkultury. „Z výzkumů vyplývá, že na vzniku těchto norem se podílí i rodina, vrstevníci, škola a komunita“. (Smolík, 2008, s. 44, podle Wann a kol. 2001).

3.3 Fotbalové chuligánství v Anglii

Fotbal, to je především Anglie. Nelze psát o fotbale, aniž bychom opomenuli Anglii. Anglie je kolébkou fotbalu. Právě tam fotbal dle všech zpráv vznikl, tam se také hraje ta nejprestižnější liga, ti nejlepší hráči, trénují tam nejzkušenější trenéři a v mnoha dalších ohledech je to číslo „jedna“. Také každý zapálený fanda fotbalu sní o tom vidět někdy na vlastní oči hrát Chelsea, Manchester United a další hvězdné týmy Anglie.

Podle Masopusta (et al., 2003, s. 6) byla první fotbalová organizace na světě The Football Association (FA) založena v Anglii 26. 10. 1863. Fotbal z britských ostrovů je dodnes všude respektován a jeho přední kluby mají příznivce v mnoha zemích světa.

Také Macho (1996, s. 12) přidává názorům o Anglii jako jedničce ve fotbalu smysl tím, že všechny důležité aspekty fotbalu – míč, kopačky, asociace, vznikly v Anglii. Fotbal v současné podobě se dle něj zrodil v Anglii v šedesátých letech minulého století. To co bylo předtím, fotbal jen připomínalo

Mareš (et al., 2004, s. 37, podle Williams, 2001) uvádí, že vznik moderního chuligánství spadá do Anglie počátku šedesátých let 20. století. Je ovšem obtížné vymezit přesné datum vzniku fotbalového chuligánství. Pomocným kritériem může být počátek organizovanosti radikálních fanoušků. Organizovanost byla předpokladem vzniku jednotlivých chuligánských skupin, které si kromě vazby na fotbalový klub utvořily i vlastní identitu a souhrnně vytvořily „chuligánskou scénu“. Vývoj v tomto směru probíhal do konce padesátých let a především pak od počátku a v průběhu šedesátých let 20. století.

V roce 1863 vznikla podle Mareše (et al., 2004, s. 40) v Anglii „Fotbalová asociace“ (Association Football), která vytvořila pravidla fotbalu, jejichž základy byly definovány v polovině 19. století. Roku 1888 byla založena anglická fotbalová liga. Kopaná se na konci 19. století institucionalizovala. V takto pravidly regulované podobě byla exportována z Anglie na kontinent. Davové výtržnosti spojené s fotbalovými zápasy poznamenaly první roky dvacátého století. Příčinou či cílem nepokojů nebo vpádů fanoušků na hřiště byli obvykle rozhodčí, kteří učinili (podle útočníků) špatné rozhodnutí nebo hráči, kteří se necho-

vali podle představ návštěvníků fotbalového utkání. Poválečné roky znamenaly neskutečný vzestup oblíbenosti kopané v Anglii, což se projevilo rekordní návštěvností fotbalových utkání. V padesátých letech si Anglie vydobyla silnou pozici v mezinárodní kopané a vychutnávala si řadu triumfů. Z mládeže dělnického původu se poté rekrutují zástupci několika proudů a subkultur, kteří se podíleli na vzniku fotbalového chuligánství. V průběhu sedmdesátých a osmdesátých let fotbaloví chuligáni postupně opouštěli skinheadskou vizáž a začali se orientovat na streetwearové oblečení. Fotbalový chuligán proto již nebyl pořádkovými složkami lehce identifikovatelný. V sedmdesátých letech už bylo fotbalové chuligánství velice rozšířeným sociálním jevem. Přetrvával i mediální zájem o ně. Za fotbalové chuligánství hrozily pokuty a tresty odnětí svobody, které se s nárůstem intenzity chuligánství zpříšňovaly. Zesilována byla bezpečnostní opatření na stadionech i mimo ně. V osmdesátých letech začal vzestup jedné z nejznámějších a nejnebezpečnějších chuligánských skupin Chelsea Headhunters (Lovci lebek). Jednalo se (a jedná) o velmi dobře organizovanou skupinu radikálních fotbalových chuligánů. Jejich střety s ostatními skupinami nebyly náhodnými akty spontánního násilí, ale předem dobře naplánovanými akcemi. Po tragických událostech na Heyselově stadionu v roce 1985 se tehdejší britská ministerská předsedkyně Margaret Thatcherová zasadila o to, aby během fotbalových zápasů platil úplný zákaz prodeje alkoholických nápojů.

3.4 Hooligans v České republice

Česká republika, malá země uprostřed Evropy, řekne si cizinec. Co tam mohou mít za chuligány. Omyl. I v malé zemičce se najdou hooligans, a to pěkně radikální. Nejspíš si berou vzory z Anglie a jiných velefotbalových zemí. Pro ilustraci toho, co dokáží čeští hooligans se stačí podívat na český film *Proč?* (Příloha č. 5), který je natočen dle skutečné události.

Slepička (1990, s. 20) uvádí, že již od počátku vývoje kopané na českém území bylo možné v hledištích fotbalových stadionů slyšet nekorektní až vulgární kritiku rozhodčích, hráčů či pořadatelské služby a nadávky na příznivce soupeře či bylo možné pozorovat drobné potyčky mezi diváky. Tyto incidenty však nebyly příliš závažné. „Šlo spíše o excesivní projevy vášní diváků vázané k dění na hřišti“. (Mareš, 2004, s. 130)

Mareš (et al., 2004, s. 130) tvrdí, že problémy s návštěvníky fotbalových utkání začaly narůstat od počátku osmdesátých let 20. století. V hledištích vzrůstala vulgarita a brutalita. Násilnosti a výtržnosti začaly ve dnech zápasů doprovázet průvody vlajkonošů Prahou, Brnem, Olomoucí a Ostravou. Přes snahu státního aparátu potlačit fenomén fotbalového

chuligánství se mu to nezdařilo, naopak počet násilných incidentů ve druhé polovině osmdesátých let narůstal. Utkání svých týmů „venku“ začaly doprovázet militantní skupinky Baníku Ostrava a Sparty Praha, které vyvolávaly největší výtržnosti. Na vývoj fotbalového chuligánství v ČR měl velký vliv politický režim po listopadu 1989. Uvolnění svobody přineslo i nárůst sebevědomí a agresivity chuligánů a usnadnilo „nábor“ nových členů do chuligánské scény z dospívajících generací. Také se zvyšoval počet tragických nehod.

Je známo mnoho případů, kdy chuligáni například zranili řidiče svého autobusu, vyhazovali lidi z vlaků a až takovým přehnaným způsobem projevovali násilí na lidech. To je podle mě mnohem horší provinění, než když povalí popelnici nebo vytrhnou sedačku, avšak proč dělat i takové výtržnosti?

Chuligáni začali s psaním časopisů, magazínů, tzv. zinů. Podle Mareše (et al., 2004, s. 133) byl zřejmě prvním fanouškovsko-chuligánským zinem ostravský Bazal, který příznivci Baníku vydávají od roku 1991 do současnosti. Vzniklo i několik chuligánských stránek (některé z nich však existovaly pouze krátkou dobu). Nejvýznamnější z nich je www.hooligans.cz, která je připravována v Brně a obsahuje velké množství chatových diskuzí k nejrůznějším tématům. Zajímavé jsou také stránky www.slavia.cz a www.sparta.cz, kde při podrobnějším hledání lze najít i archiv proběhnutých bitek i s jejich výsledky.

Aktuálním tématem ve fotbalu je bezpochyby „masakr v Egyptě“. V noci na 2. 2. 2012 se stala velká tragédie na stadionu v Port Saídu, kdy hrála proti sobě mužstva Al Ahlí a Al Masrí. Al Ahlí prohrál utkání s Al Masrí 1:3. Domácí fanoušci (Al Masrí) na konci vtrhli na hřiště a pustili se do hráčů a fanoušků Al Ahlí. Ti se během chvilky dostali do pasti mezi zavřenými branami. Údajně policisté odmítli tyto brány otevřít, tím je nechali nedobrovolně čelit útokům rozběsněných chuligánů. Útočili zákeřně, všemi možnými prostředky. Někteří měli i zbraně. V Egyptě jsou rvačky na denním pořádku. Ale takováto situace se očekávat nedala. Svědci udávají, že policie ani pořadatelská služba nijak nezasáhla. Zatčeno bylo 50 výtržníků.

Mluví se o situaci, kdy tento masakr by měl být cílený a plánovaný. Ultras Al Ahlí byli přední protestanti, kteří svrhli před rokem prezidenta Husního Mubaraka. Informace, že násilnosti mohla částečně řídit policie, jsou naprosto šokující a doufám, že nejsou pravdivé. Protože pokud by člověk nemohl mít oporu již ani v policii a jiných státních orgánech, to už by byla neudržitelná situace. Těmto spekulacím však nahrává fakt, že bezpečnostní opatření nebyla dostačující a byly přítomny zbraně. Fanoušek Al Ahlí Ahmed Tabaei hrozí

odplatou slovy: „Tohle byla jen záminka, jak rozdmýchat násilí v Egyptě. Proč by fanoušci vítězného týmu napadli poražený tým a pustili se do zabíjení? Tohle jen tak nenecháme“. Český velvyslanec udává, že události v Port Saïdu hrají do karet i vládnoucí skupině vojenských generálů, která chce napjatou situaci v zemi použít jako argument pro další zpřísnění svého režimu.

Důsledek masakru hovoří zatím o 74-79 mrtvých, 1000 zraněných, z toho 150 v kritickém stavu. Dalším důsledkem je vyhlášení třídenního smutku, na protest vyšli lidé opět do ulic v Káhiře, kde při zásahu byli zraněni další lidé. Dále byla egyptská Premier Ligue až do odvolání zastavena, premiér rozpustil egyptský fotbalový svaz, rezignoval guvernér a šéf policie a všichni přítomní hráči přestanou hrát fotbal se slovy: „Je to pryč, už nikdy nechceme hrát“, nebo „tohle není fotbal, to je válka“.

Tato egyptská tragédie je, co se týče počtu mrtvých, šestou ve fotbalové historii. V roce 1964 v Peru, konkrétně v Limě přišlo o život neuvěřitelných 318 osob. Jejich životy mohly dále možná pokračovat, kdyby rozhodčí uznal domácím vyrovnávací gól, který rozpoutal vlnu násilí. Dalším případem je Ghana, rok 2001. Zde zemřelo 127 lidí. Tehdy policie do davu 45 000 diváků začala střílet granáty se slzným plynem. V důsledku ušlapání zemřelo tolik lidí. Neuvěřitelné. Dalšími případy je Nepál, roku 1988 a Guatemala 1996, s 93 a 80 mrtvými. A bohužel další, šestou, příčku obsadil Egypt. Deník Sport (2012, č. 29). Kdybychom se zaměřili na letopočty, je zcela zřejmé, že se ve většině jedná o „čerstvé“ záležitosti a že četnost se zvyšuje. Copak si naše společnost neumí prosadit taková pravidla, aby lidi nevyhlazovali lidi?!

Fotbaloví chuligáni si tedy kompenzují vlastní frustrace na fotbalových stadionech. To je naprosto zřejmé. Kolikrát je až k neuvěření jejich projev, vandalismus a to kruté násilí vůči lidem. Chuligáni sami o sobě povětšinou mluví, že jsou opravdu zapálenými fanoušky fotbalu. Statistiky ale říkají, že tomu tak není. Udávají, že jim jde pouze o to násilí a o vyvolání bitek. Samozřejmě je to individuální. Věřím, že nejsou úplně všichni tak zlí a agresivní. Nechají se strhnout skupinou, chtějí se předvést, potom svých činů možná litují.

Otázkou pro mě ale stále zůstává proč? Proč jsou tak krutí, proč se musí projevovat tímto způsobem?

Jejich chování mnohdy jde až do takových extrémů (jako například aktuálně v Egyptě), že lze takové chování nazývat extremismem. To bude předmět další kapitoly.

4 EXTREMISMUS

Fotbalové fandění, přes fotbalové chuligánství by nemělo přerůst v extremismus. To, co relativně začíná hrou, zábavou, by mělo dojít až sem do této kapitoly? Jelikož je ale fotbalové chuligánství projevem extremismu, musím tuto kapitolu zařadit.

„Charakteristickým znakem každé společnosti je různorodost jejích názorů a postojů. Určitá část společnosti se však přiklání k extrémně idealistickým až radikálním postojům na rozdíl od „běžného občana“ a tyto své extrémní postoje se snaží více či méně razantně prosazovat. Obecně je však možné konstatovat, že projevy extrémních jedinců jsou většinou, z hlediska stability společnosti a jejích institucí nezávažné a že pro většinou stabilní společnosti představuje extremismus okrajový problém. Za nežádoucí jev je však nutné považovat, když veřejnost, nebo alespoň její podstatná část je k projevům extremismu lhostejná, nebo s ním dokonce sympatizuje“. (Chmelík, 2001, s. 5)

Danics (2003, s. 9) uvádí, že extremismus je mnohvrstevný fenomén, který je vyvoláván příčinami sociálního, ideologického, náboženského, etnického, ekonomického a ekologického charakteru nebo jejich kombinací. Extremisté věří ve svou pravdu a jsou ochotni ji prosazovat legálně i nelegálně, včetně násilí. Vzhledem k tomu, že problémy a sociální napětí vyhrocují a dovádějí ke konfrontaci se státní mocí, mohou tak záměrně způsobit ve společnosti politickou krizi, která má oslabit a zdiskreditovat státní moc a tím vytvořit příznivé podmínky pro realizaci jejich cílů.

Chmelík (2001, s. 5) poukazuje na skutečnost, že průvodním jevem extremismu je narůstající násilná trestná činnost a radikálnější postoj některých skupin obyvatelstva k určitým sociálním skupinám, speciálně pak k občanům s rozdílnou barvou pleti.

Dle Chmelíka (2001, s. 5) vývoj situace v České republice potvrdil v předcházejících letech důvody rozmachu extremistických projevů a to, že jde o jev neodstranitelný, který je průvodním jevem každé rodící se demokratické společnosti. Demokracie totiž nemá dostatek mechanismů, aby se ubránila těmto projevům, protože jinak by se mohla stát opět diktaturou. Vzniká tak paradoxní stav, kdy principy, na kterých je demokratická společnost založena, se obracejí proti ní. Extremismus je tedy průvodním jevem demokracie.

Extremismus je podle Chmelíka (2001, s. 7) výrazné odchýlení se od obecně uznávaných a v aktuální době přijímaných norem.

Za připomínku také stojí Chmelíkovo (2001, s. 11) rozdělení radikalismu a extremismu.

Radikalismus – chování v rámci ústavních pravidel

Extremismus – chování mimo ústavu, proti ústavě

Toto rozdělení zřejmě není dostačující, jelikož bývá velmi složité určit, kdo je extremistou, a kdo není, protože hranice mezi extremismem a normalitou je velmi široká a nejasně formulovaná.

Chmelík (2001, s. 13) uvádí, že extremismus je chápán veřejností velmi úzce, a to především jako projev nesnášenlivosti doprovázený agresivním jednáním vůči zjevně odlišným jedincům či skupinám. Je postojem krajně vyhrčené, demokratickému systému nepřátelské ideologie, postojů a názorů, které se objevují v pozadí destruktivních aktivit. V obecném sociologickém pohledu je extremismus chápán jako jakýkoliv výstřední nebo krajně radikální postoj a s tím související činnosti.

4.1 Xenofobie

Když se zamyslím nad definicí xenofobie, jako odporu z cizinců, není to pro mě pochopitelné. Nejde podle mě hodnotit nebo soudit člověka dle jeho původu či dokonce barvy pleti. Z druhého pohledu, definice xenofobie jako strachu z něčeho cizího by už lehce pochopit šla. Myslím, že pro člověka je přirozené prožívat napětí či strach z čehokoliv neznámého. Když nastupujeme do nového kolektivu, také pociťujeme strach. Každý strach by se podle mě měl nějakým způsobem ovládnout a při poznání toho „cizího“, už nejsou jakékoliv obavy na místě. A nelze opomenout, že každé neznámé přináší i něco nového.

V tomto jsem zajedno s Krylem (et al., 2011, s. 38) který vnímá xenofobii jako do jisté míry žádoucí pro každého jedince obranný charakter. Člověk přirozeně chrání sebe sama, svou rodinu, své obydlí, svůj majetek a podobně před potenciálními nepřáteli. Dále píše, že kdybychom jej odsuzovali, odsuzovali bychom i například opatrnost, kterou jako rodiče vyžadujeme od dětí ve vztahu k cizím lidem. A to by nebylo moudré. Nelze xenofobii označit za jednoznačně zavrženíhodnou.

Smolík (2008, s. 78-79) uvádí, že xenofobie (z řeckého xenos = cizí, fobos = prchat) je chorobný odpor k cizincům a strach z nich. Na fotbalových utkáních je zaměřena především na „jiné“ skupiny chuligánů (i ze zahraničí).

„Faktory a vlivy, které mohou mít vliv na příčiny xenofobie:

Migrace (reakce na nárůst migrantů, včetně žadatelů a asyl i tzv. ekonomických migrantů), socioekonomická změna, sociální struktura (vliv věku a nižšího stupně školního vzdělání), globalizace, nacionalismus, pravicová hnutí, nejistota“. (Smolík, 2008, dle Burjanek podle Wallace, 1999, 8-19)

4.2 Rasismus

Pokud by šlo z určitého pohledu chápat xenofobii, tak rasismus v žádném případě pochopit nelze. Neměl by se ani respektovat. Někjaké škatulkování lidí a jejich diskriminace je absolutně nepřijatelná. Ve fotbalové problematice bych osobně navrhla nejpřísnější možné tresty za rasismus.

„Rasismus je předsudek založený na postoji a víře v existenci vyšších, nadřazených a nižších, méněcenných ras, a zdůrazňování rasových znaků a rozdílů a z nich odvozených teorií o nadřazenosti či podřízenosti ras a z toho vyplývajících názorů o podřízenosti či likvidaci „nižších“ ras“. (Smolík, 2008, s. 80, podle Hartl e al., 2000).

Podle Smolíka (2008, s. 81) je rasová intolerance zvýšená především antropologickými odchylkami od společenského průměru, jako je odlišná barva pleti, vzhled obličeje, účes apod. To může vést k útokům proti příslušníkům s těmito odlišnými znaky. Tyto útoky lze hodnotit jako rasově motivované. Rasismus předpokládá fyzickou a duševní nerovnost lidských ras a rozhodující vliv rasových odlišností na dějiny a kulturu lidstva.

Smolík (2008, s. 84) dále poukazuje na rasismus jako „teorii nenávisti vůči člověku“. Vznikl již v první třídí společnosti otrokářské, kde měl ospravedlnit především utiskování a porobení otroků a zároveň obhájit zotročování jedněch národů a lidských skupin druhými. V České republice se rasistické pokřiky a chorály objevují od počátku devadesátých let 20. století, kdy za československé kluby začali nastupovat první hráči tmavé barvy pleti.

Ráda bych zmínila názor Kryla (et al., 2011, s. 39), že rasismus dnes nenacházíme jen „na okraji společnosti“, jak se mnozí domnívají. Není to pouze záležitost extremistů, skinheadů, neonacistů či jiných málo početných skupin (z nichž někteří jsou schopni z rasových důvodů i vraždit). Tzv. rasismus všedního dne, často skrytý, zato stejně nebezpečný, protože svou „relativní mírností“ nevyvolává všeobecné odmítání. Ten je uvědomělý, nenápadný a hlavně se dříve nebo později stává normou společnosti.

4.2.1 Projevy rasismu při fotbalových utkáních a tresty za rasismus

Smolík (2008, s. 89) uvádí, že rasistickými projevy chuligánů (a ne jenom jich) jsou např. hlásání rasistických názorů na hráče odlišné barvy pleti, rasistické nadávky, znevažující projevy (bučení či pískot), užívání rasistických hesel, chorálů a symbolů, ať již verbálně, na transparentech, v chuligánských tiskovinách či na jejich internetových stránkách. Rasistické předsudky jsou nejviditelnějšími a nejslyšitelnějšími projevy fotbalového chuligánství.

Podle Smolíka (2008, s. 96) FIFA navrhla, aby při prvním rasistickém prohřešku byly klubu odečteny tři soutěžní body, při druhém prohřešku šest bodů, při následujících incidentech by měl klub být přeřazen do nižší soutěže, a při opakovaných incidentech by bylo mužstvo vyřazeno ze soutěží.

„V minulém roce UEFA rovněž zpřísnila tresty za rasismus. Klubům tak hrozí pokuty ve výši 15 tisíc eur, uzavření stadionu či zákaz hraní na domácím stadionu, kontumace výsledků, odečítání bodů či vyloučení ze soutěží“. (Smolík, 2008, s. 94)

Slepička (1990, s. 145-146) zmiňuje, že nejčastěji používanými opatřeními jsou represivní opatření vůči nejproblematičtějším divákům. Tato opatření jsou účinná v případě, jsou-li uplatňována včas. Jako účinné preventivní opatření Slepička vidí zamezit jejich vstupu na stadion.

Tato kapitola ukazovala pohled fotbalového chuligánství z té nejtemnější stránky. Jak už jsem nastínila, je nutné viníky trestat. Například u rasismu. Tento jev by měl podle mého názoru z fotbalu (a ne jen z něj) naprosto vymizet! Je třeba o to usilovat.

5 LEGISLATIVA

Tam, kde selže etika a morálka, musí nastoupit právo a zákon. Otázkou však zůstává, jestli stávající tresty za chuligánství během fotbalových zápasů a s fotbalem spojené jsou dostačující. Myslím si, že stávající tresty za fotbalové chuligánství, ale i celkově za veškeré trestné činnosti jsou absolutně neadekvátní. Přece když někdo něco ukradne a dostane podmíněčný trest, tak není jediný problém, aby to udělal příště znovu. V případě, kdyby byly tresty zastráující, tak by si pachatelé rozmysleli, jestli budou vůbec páchat trestnou činnost. Tudíž bych osobně navrhovala zvýšení a zpřísnění trestů a to nejen ve fotbale

Podle Smolíka (2008, s. 155) je v České republice divácké násilí (především projevy fotbalového chuligánství) vnímáno jako projev extremistického chování, proto se touto problematikou zabývají policisté na úseku extremismu, a to od úrovně okresů až po Policejní prezidium ČR (samozřejmě v součinnosti s pořádkovými silami).

„Protiextremistická politika v ČR zabývající se i fotbalovým chuligánstvím v rámci diváckého násilí, se konstituovala v roce 1998, kdy Ministerstvo vnitra ČR připravilo „Zprávu o postupu státních orgánů při postihu trestných činů motivovaných rasismem a xenofobií“, přičemž vláda svým usnesením č. 192 ze dne 19. března 1998 rozhodla, že ministr vnitra bude tuto zprávu předkládat každý rok“. (Smolík, 2008, s. 154-155).

Smolík (2008, s. 132) uvádí, že problematika fotbalového chuligánství se politizovala až do podoby zákona 343/2006 Sb. ze dne 29. května 2006, kterým se změnil trestní zákon č. 140/1961 Sb. Ve znění pozdějších předpisů. Zákon nabyl účinnosti 1. října 2006.

Mareš (et al., 2004, s. 147) poukazuje, že v ČR funguje jako vládní orgán Koordinační komise k problematice zřízena při Ministerstvu vnitra ČR v roce 1996 na základě usnesení vlády ČR ze dne 11. ledna 1995 č. 27, kterým ČR přistoupila k Evropské úmluvě k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech. Aktivity Komise jsou zaměřeny na zlepšení spolupráce Policie ČR a sportovních klubů při přípravě a realizaci bezpečnostních opatření při fotbalových a hokejových zápasech a na informování Policie ČR i svazů o současných evropských trendech zvyšování bezpečnosti na stadionech a prevence diváckého násilí (bariéry, oplocení, účinná kontrola davu např. kamerovými systémy).

Podle Mareše (et al., 2004, s. 149) na agresivitu příznivců reagují i fotbalové kluby a policejní složky zvýšením bezpečnostních opatření, což vyžaduje nemalé finanční částky.

V rámci bezpečnostních opatření spolupracují fotbalové kluby velmi úzce s Policií České republiky a s obecní (městskou) policií. Při vytipovaných, tzv. rizikových, utkáních doprovázejí policisté fanoušky celou cestu na stadion. V některých městech byl tento systém takřka „doveden k dokonalosti“. Policisté jsou zpravidla rozmístěni i v ochozech fotbalových stadionů. Hostující příznivci jsou striktně odděleni od domácích, na některých stadionech jsou dokonce uzavřeni ze všech stran v kovových „klecích“. Přímou na stadionech se na bezpečnostních opatřeních podílejí také specializované bezpečnostní agentury. Jejich činnost však často nepůsobí příliš profesionálně, zejména kvůli agresivnímu chování některých členů těchto agentur. Za účelem snížení nákladů jsou řadou klubů najímáni pro zabezpečení utkání nevyškolení pořadatelé (často se jedná o osoby důchodového věku). Jejich šance zabránit případným masivnějším výtržnostem je mizivá.

Při hodnocení celkového potenciálu českého fotbalového chuligánství, poukazuje Mareš (et al., 2004, s. 149) na fakt, že není třeba propadat přílišné skepsi a zvyšovat dojem o jeho nebezpečnosti, což je bohužel typické pro velkou část médií. Je třeba mít na paměti, že je záležitostí maximálně několika stovek osob. Ve srovnání s jinými zeměmi (Anglií, Polskem, Ruskem atp.) je marginální, i když některé jeho projevy měly tragické následky. Zamezit jejich opakování je velmi důležité.

Od 1. 1. 2010 vstoupil v platnost (a účinnost) nový alternativní trest, který souvisí s fotbalovým chuligánstvím. Jedná se o Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce. Při výkonu tohoto trestu je nutné spolupracovat s probačním úředníkem.

5.1 Aktivity Evropské unie

Od Evropské unie se očekává, že zaujme nějaký postoj, co se týče fotbalu.

Podle Mareše (et al., 2004, s. 162) má pro potírání fotbalového chuligánství největší význam Evropská úmluva k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech. Byla podepsána 19. srpna 1985 ve Štrasburku. V platnost vstoupila 1. listopadu 1985.

Smolík (2008, s. 201) uvádí, že kromě Evropské úmluvy k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech existuje ještě jedno důležité opatření EU, a to Rozhodnutí rady EU ze dne 25. dubna 2002 (2002/348/JHA) o bezpečnosti v souvislosti s fotbalovými zápasy s mezinárodním prvkem. Toto rozhodnutí zakotvilo povinnost každého členského státu zřídit informační bod policejního charakteru,

který je povinen působit jako přímý, centrální kontaktní bod pro výměnu relevantních informací a pro usnadňování mezinárodní policejní spolupráce v souvislosti s fotbalovými zápasy s mezinárodní dimenzí.

5.2 Aktivity UEFA a FIFA

Tyto dvě organizace, jako mezinárodní organizace jsou nuceny stanovovat pravidla. Myslím, že jejich opatření jsou dosti propracovaná, avšak řekla bych, že „mají krátké ruce“. Tím myslím, že jejich opatření se v mnoha případech nedotýkají a nedostanou se do míst, kde jsou potřeba. Například ČR. Pokud nehraje Evropskou ligu (jako nedávno Plzeň) a když pomínu Českou reprezentaci, opatření UEFA a FIFA k nám nedosahují.

Mareš (et al., 2004, s. 168) uvádí, že kromě mezinárodních mezivládních organizací se fotbalovým násilím a rasismem při fotbale zabývají i transasociální fotbalové organizace. V Evropě jde především o UEFA. Od prvních výraznějších konfliktů na stadionech i mimo ně se ve spolupráci s národními svazy snaží zlepšit situaci na stadionech i mimo ně. Disponuje i různými kontrolními a sankčními opatřeními i katalogy s jednotlivými typy prohřešků hráčů i diváků. Problémy řeší především Kontrolní a disciplinární komora UEFA. UEFA může klub či svaz varovat, udělit peněžité trest (v závislosti na závažnosti prohřešků), případně zakázat účast diváků na zápasech, přeložit zápas (či zápasy) na jiné stadiony, či dokonce uzavřít stadion. Dalšími sankcemi jsou např. anulace výsledku, opakování zápasu, odebrání bodů apod., v nejtěžších případech pak vyloučení ze soutěží. UEFA rovněž podporuje fanoušky, kteří organizují aktivity proti násilí a rasismu při fotbale a realizuje potřebnou osvětu k řešení vyvstalých problémů. Rovněž FIFA se problémy hooliganismu a fotbalového rasismu zabývá. Smolík (2008, s. 209-210) popisuje, že má stejné možnosti opatření jako UEFA. Spolupracuje přitom s regionálními i národními svazy a s vládními orgány (včetně policie). UEFA i FIFA se podílely v roce 1999 na založení Nadace Daniela Nivelu (Daniel Nivel Foundation), která se zabývá vědeckým výzkumem sportovního násilí, opatřeními k jeho předcházení a sbírkami na podporu jeho obětí.

5.3 Aktivity protichuligánských a protirasistických fanoušků

Při studiu problematiky fotbalových chuligánů jsem narazila na protichuligánské skupiny. Příjemně mě to překvapilo. Především se mi velmi líbí způsob jejich fandění (zpívání písní, maškarní). Rozhodně je to lepší způsob fandění, než jejich oponentů. Mareš (et al., 2004, s. 169) poukazuje na zajímavý fakt, že se na evropské úrovni organizují i fotbaloví

fandové, kteří s násilím a rasismem nejenom nesouhlasí, ale aktivně proti těmto jevům vystupují. Největší takovou organizací je podle Smolíka (2008, s. 211) Football Against Racism in Europe (FARE). Také Smolík (2008, s. 211) uvádí, že rozvoj různých fanouškovských (pozitivních) aktivit se jeví jako účinný nástroj potírání násilí na stadionech.

5.4 Českomoravský fotbalový svaz

ČMFS by mohl podle mého názoru ukládat za fotbalové chuligánství přísnější tresty, je to v jeho kompetenci, tak proč této moci nevyužít? Smolík (2008, s. 168) uvádí, že k fotbalovému chuligánství se ČMFS nepřímou vyjadřuje v Disciplinárním řádu ČMFS (dále jen „DŘ“), který mj. „projednává všechna provinění související s přípravou a organizací fotbalových soutěží“ (DŘ ČMFS 2006). Mohou být uloženy tresty, důtka, peněžitá pokuta, uzavření hřiště, odebrání bodů či vyloučení.

5.5 Policie ČR

Je známo, že fotbaloví chuligáni zaměstnávají orgány Policie ČR dostatečně. Často ani člověk neví, že se ve městě hraje fotbal, ale díky policejním ostrahám, jezdcům na koních, na motorkách a přítomnosti zásahových jednotek, si lidé všimnou, že se hraje fotbal.

„Policie je už tak dobrá ‘řikal’ že jsme více pod tlakem než dříve. Prostě nemáme tolik času. Jakmile někde dojde k bitce, okamžitě nás obstoupí se psy a koňmi. Proto začali všichni užívat nože. Asi to zní bláznivě, ale protože je policie tak dobrá, jsme nuceni v co nejkratší době způsobit co největší škody“. Buford (2005, s. 92)

Smolík (2008, s. 170) uvádí, že Policie ČR je státní ozbrojený bezpečnostní sbor, jehož zákonnou povinností je ochrana bezpečnosti osob a majetku. Svou přítomností působí preventivně, sleduje situaci a zasahuje až ve chvíli, kdy pořadatelská služba není z různých důvodů schopna zajistit klid a pořádek a hrozí reálné nebezpečí, že bude narušen. Policisté mají oproti členům pořadatelského sboru poměrně širší rozsah oprávnění. Smolík (2008, s. 176) také zmiňuje, že dalším, významným subjektem, který se podílí na zajištění klidu a pořádku při pořádání fotbalových utkání, je obecní, resp. Městská policie.

Uvedené orgány mají možnosti, prostředky a kompetence zamezit fotbalovému chuligánství. Společně s pořadatelskou službou, která bude předmětem další samostatné kapitoly, mohou toto násilí vymýtit. Pokud to neudělají ony, nikdo jiný to místo nich neprovede.

6 POŘADATELÉ

Pokud by měl někdo skutečně řešit situaci fotbalového násilí, měly by to být především fotbalové kluby prostřednictvím pořadatelů. Ve fotbalových klubech, kde je možnost výskytu fotbalových chuligánů, by měli být maximálně připravení. V první řadě by měl být dostatek pořadatelů, kteří jsou opravdu schopni zajistit pořádek a hladký průběh před, během i po zápasu. Dále by měla existovat jakási znalost „známých firem“, tím myslím opakované výtržníky a ty vůbec na stadion nepouštět. A také v neposlední řadě neustále pozorovat situaci a při sebemenším náznaku násilí či vandalismu je nutné zasáhnout dostupnými prostředky.

Také je celkem samozřejmé, že v nižších soutěžích, jako je např. okresní a krajský přebor není třeba propadat panice, a mít v záloze 10 a více pořadatelů, jelikož se tam hooligans nevyskytují. Nechci tím ale říci, že nemají být přítomni žádní pořadatelé. V divizní soutěži ovšem už se však Hooligans objevovat mohou. Byla jsem svědkem zápasu Spytihněvi s Hodonínem, kdy hodonínský divizní celek přijelo podpořit zhruba 10 Hooligans. Ačkoliv neprobíhalo žádné násilí, velice ovlivnili zápas. Seděli jsme v jejich poměrně blízkosti, v domnění, že se nám nemůže nic stát, ale i přesto jsme si v poločase přisedli, protože jejich neustálé řvání, skandování včetně sprostých a urážlivých pokřiků nás odpudilo. Tentokrát Hodonín vyhrál. Myslím si, že to bylo i díky „podpoře“ svých „fanoušků“. Spytihněv, jako hostující, měla diváků zhruba 300 platících (což znamená mužů) a tito diváci vůbec nefandili, nepodporovali svůj tým. A to podle mě mohlo hrát i jistou roli na výsledku.

V každém případě by pořadatelé svou práci měli odvádět velice pečlivě a zodpovědně, což se ovšem také často neděje.

Pracovníci pořadatelské služby podle Smolíka (2008, s. 177) pomáhají organizátorům utkání nebo vedení stadionu dohlížet na dodržování pravidel a zajišťovat bezpečnost diváků. Nejdůležitější úkoly pořadatelů jsou:

- před a v průběhu utkání kontrolovat stadion
- vítat a usazovat diváky
- dbát o spokojenost návštěvníků a řešit jejich případné stížnosti
- dohlížet na bezpečný provoz stadionu (obzvlášť na zajištění bezpečného příchodu a odchodu diváků), dodržování jeho organizačního řádu
- řešit případné incidenty a nenadálé situace

- v případě potřeby spolupracovat s policií a záchrannou službou
- zajistit, aby nikdo nevněs na stadion žádný zakázaný předmět

Členové pořadatelského sboru, uvádí Slepíčka (2008, s. 178), jsou zejména oprávněni a povinni zabezpečovat dodržování Návštěvního řádu stadionu, plnit úkoly podle pokynů hlavního pořadatele a vedoucích jednotlivých úseků (sektorů) stadionu, zabezpečit v rámci svého úseku klidný a nerušený průběh utkání, v případě narušení klidu a pořádku zjednat nápravu, závažné narušení veřejného pořádku včetně jeho příznaků bezodkladně hlásit hlavnímu pořadateli nebo určené osobě, umožnit vstup do ohraničeného prostoru hřiště pouze stanoveným, zachovávat pravidla slušného a etického jednání při styku s návštěvníky a dalšími osobami, jakož i navzájem mezi sebou.

„Zákazy vstupu z rozhodnutí klubu platí pouze pro daný klub a vycházejí z principů vlastnického práva. Zákazy jsou vynucovány několika způsoby: osobní znalostí pořadatelské služby, nevydáním klubových karet či sezónních vstupenek, tvrdými sankcemi při zadržení na stadionu“. (Smolík, 2008, s. 222)

„Zákaz vstupu může být vydán, pokud:

1. Byla osoba uznána vinnou za trestný čin související s fotbalem.
2. Má odsouzení spojitost s regulovaným utkáním.
3. Bylo vydáno prohlášení o souvislosti trestného činu s fotbalovým utkáním.
4. Zákaz pomůže v prevenci násilí a výtržností na fotbale“.

(Smolík, 2008, s. 222 podle Mošna, 2004)

Pořadatelé jsou ty první osoby, které se často dostanou do styku s fotbalovými chuligány. Tam, kde se chuligánství vyskytuje častěji či pravidelně, by měli pracovat skutečně profesionálně a způsobilé osoby (ne ženy a důchodci). Také si myslím, že v dnešní době je důležité důkladně si promyslet, zda na fotbal půjdu a zda si s sebou vezmu i své dítě. Bohužel už se s vandalismem musí počítat a musí se předpokládat. Je to smutný fakt. A bez vůle toto změnit to tak zůstane i nadále.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Praktická část bakalářské práce navazuje na teoretickou část. Výzkum byl realizován metodou standardního kvantitativního dotazníkového šetření. Kvantitativní výzkum jsem zvolila především proto, že vzhledem k mým cílům se mi zdálo vhodnější získat informace od většího počtu osob. Výzkum kvalitativní by se nabízel v případě, kdybych měla kontakt na někoho z řad Hooligans či např. osobu, která s nimi přišla do styku, a nějakým způsobem ji poškodili. To jsem však v dané době neměla, tak proto jsem zvolila pro mě dostupnější metodu – kvantitativní, kdy lidí navštěvujících fotbalová utkání je více než dostatek. Z metodologického hlediska jsem se nechala inspirovat odborníky Gavorou (2010) a Chráskou (2007).

Podle Gavory (2010, s. 34) pracuje kvantitativní výzkum s číselnými údaji. Zjišťuje také množství, rozsah a frekvenci výskytu jevů. Tyto číselné údaje se dají matematicky zpracovat. Zastánci kvantitativně orientovaného výzkumu shledávají jeho přednost v tom, že zjištěné údaje se dají precizně a jednoznačně vyjádřit do číselné podoby.

7.1 Výzkumný problém

Výzkumný problém je deskriptivní (popisný), nestanovuji hypotézy.

„Deskriptivní výzkumný problém zjišťuje a popisuje situaci, stav nebo výskyt určitého jevu. Při takovém výzkumu se obvykle používá jako výzkumná metoda pozorování, škálování, dotazník nebo interview“. (Gavora, 2000, s. 26-27)

Výzkumný problém jsem stanovila následovně.

Jsou Hooligans reálnou hrozbou pro fotbalové diváky a je jejich projev ostatními vnímán záporně?

7.2 Cíle výzkumu

„Cílem výzkumu není shromažďovat jakákoli fakta, údaje. To je dost málo na vědecký výzkum. Hlavním cílem výzkumu je získat také údaje, které vysvětlují určitý výsek reality, tedy vytvořit teorii o určitém jevu“. (Gavora, 2010, s. 14)

Jako hlavní cíl výzkumu jsem si stanovila zjistit, zda mají diváci strach na fotbalových utkáních v přítomnosti Hooligans.

Dílčím výzkumným cílem je zjistit, jestli Hooligans nějakým způsobem ovlivňují kvalitu fotbalového utkání z pohledu fotbalového diváka.

Dalším dílčím výzkumným cílem je zjistit, jestli by diváci chodili na zápasy častěji, kdyby věděli, že tam Hooligans nebudou.

7.3 Výzkumné otázky

Výzkumnými otázkami jsem se snažila pokrýt celou problematiku. Zjistit ty aspekty, které mě osobně na tomto problému zajímají – strach, vliv na utkání, četnost návštěv.

VO1: Mají diváci strach na fotbalovém utkání, když jsou přítomni i Hooligans?

VO2: Ovlivní přítomnost Hooligans nějakým způsobem fotbalové utkání?

VO3: Chodili by diváci častěji na zápasy, kdyby věděli, že tam Hooligans nebudou?

7.4 Metoda výzkumu

Metodou mého výzkumu bylo dotazníkové šetření.

Jak už název nasvědčuje, slovo dotazník se spojuje s dotazováním, s otázkami. Je to způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí. (Gavora, 2010, s. 121)

Výzkumným nástrojem je anonymní dotazník, který obsahuje 28 otázek. Otázky jsou uzavřené, polouzavřené, ale i otevřené. V úvodní části dotazníku jsem v průvodním dopise informovala respondenty o mé osobě a účelu dotazníku s připojením informace, že je anonymní. Jsou zde i pokyny k vyplnění.

První 4 otázky jsou informativní. V nich chci zjistit, jaké osoby dotazník vyplňují (jestli žena či muž apod.). Otázka č. 5 je rozřazovací dle toho, zda respondent chodí na fotbalová utkání či ne. Otázky 5 až 12 včetně tedy vyplňují osoby, které fotbal navštěvují. Zde se informuji, na jaký fotbal chodí, jak často a jaké mají zkušenosti. Od 13. otázky už lze najít konkrétnější položky, pro respondenta se mohou zdát těžší. A od 23. otázky už jsem volila volnější otázky, aby neměl respondent pocit, že je pro něj vyplňování náročné. V závěru jsem respondentům poděkovala za strávený čas s vyplňováním dotazníku.

Dotazování probíhalo od 1. 12. 2011 do 31. 1. 2012.

Jako pozitiva dotazníku bych ráda zmínila jeho široké zaměření. Tím mám na mysli, že pokrývá dle mého názoru většinu možných otázek, které se dají v problematice Hooligans použít. Přesně to byl můj záměr. Hluboce jsem se zamýšlela a se svým okolím konzultova-

la snad všechny aspekty a situace, které mohou na utkáních nastat a snažila jsem se je aplikovat do dotazníku.

Délka vyplňování byla průměrně 10 minut, což už pro někoho mohlo být negativum. Výzkumem jsem mimo jiné zjistila, že mnoho lidí není ochotných k vyplňování jakýchkoli dotazníků. Další skupina osob dotazník vyplní, ale pouze položky ANO/NE, jakékoli další vypisování je pro ně obtížné, takže takové otázky ignorují. Také bylo patrné, že někteří respondenti zcela přeskočili úvodní část, kde se nachází pokyny k vyplnění, tudíž pak označovali více odpovědí na místech, kde je důležité označit pouze jednu a naopak. Což pro mě znamenalo takové dotazníky vyřadit. Negativa tedy mohlo pro některé respondenty být rozsah, náročnost vyplňování, rozvětvovaný dotazník.

7.5 Charakteristika výzkumného souboru

Stanovení výzkumného vzorku probíhalo metodou „nabalování sněhové koule“. Tato metoda je založena na kombinaci účelového výběru a prostého náhodného výběru. Základním východiskem pro aplikaci této metody je získání kontaktu s první vlnou účastníků výzkumu (v mém případě rodina, přátelé, známí). Tito účastníci již aplikují dotazník dalším účastníkům a ti zase dalším. (Milovský, 2006, s. 131).

V praxi to znamenalo rozdat dotazníky rodině, přátelům a známým, kteří je roznášeli dalším osobám či jiným způsobem získávali další respondenty. V elektronické podobě jsem dotazník rozesílala emailem a přes sociální síť facebook. I zde pomocí sdílení odkazu mi přátelé velice pomohli. Dotazníky byly také volně položeny ve fotbalových klubech ve Fryštáku, Holešově a Spytihněvi a v restauračních zařízeních k nim patřícím. S většinou respondentů jsem v kontaktu nebyla, avšak s jistou částí ano. Dotazníků jsem nechala vytisknout 140. Fyzicky se mi vrátilo 104. Návratnost dotazníků vyplňovaných „ručně“ je tedy 74%.

Mého výzkumu se zúčastnilo celkem 176 respondentů. Avšak některé jsem musela vyřadit (vzhledem k nesprávnému vyplnění – označení více odpovědí v otázkách, kde se vyžaduje označit pouze jednu, žádné označení odpovědi či použití vulgarismů). Platných dotazníků k vyhodnocení jsem získala 155. Více respondentů je mužů. Konkrétně 87.

Kritériem pro výběr respondentů jsem zvolila věkové ohraničení. Zajímal mě názor osob od 15 let do 60 let. A to z toho důvodu, že si myslím, že vývojová období adolescence až dospělosti je cílová skupina fotbalu a jeho příznivců. Původně bylo mým záměrem sledo-

vat odpovědi pouze osob, kteří se aktivně o fotbal zajímají a pravidelně navštěvují fotbalová utkání. Později mi ale přišly velmi zajímavé názory a postřehy osob, které fotbal nesledují, ale mají určité fotbalové povědomí i díky médiím.

Dalším kritériem pro mě byla jejich četnost návštěv fotbalových utkání v časovém horizontu. Konkrétně mě zajímaly názory respondentů, kteří se účastní fotbalových utkání minimálně jednou za půl roku. Takové kritérium jsem zvolila z důvodu, že podle mě je období delší než půl roku doba, během které by se již mohlo něco změnit na fotbalových utkáních.

7.6 Zpracování získaných dat

Kromě fyzicky rozdaných dotazníků mým přátelům, rodině, známým, na fotbalových utkáních, klubech a v pracovišti (volně položeno čili kdo chtěl, mohl vyplnit), jsem využila i služeb webových stránek www.vyplnto.cz. S těmito službami jsem byla nad míru spokojena. Tyto stránky fungují na principu vložení dotazníku (jedná se o znovuvytvoření dotazníku dle jejich možností – velice obtížné, aby byl tento dotazník shodující se s mým, (již předem vytvořeným), dále si zvolím možnosti jako je doba vyplňování, zaslání výsledků a také povolení o zveřejnění výsledků (je podmínkou – důvodem je věrohodnost dotazníkového šetření).

Po obdržení dostatečného počtu vyplněných dotazníků bylo na řadě jejich zpracování. Pracovala jsem ve třech etapách - prvotní vyhodnocování dotazníků, které se mi vrátily nejdříve, posléze vypracování získaných dat z www.vyplnto.cz. Vzhledem k nízkému počtu platných dotazníků jsem pokračovala ve sběru dat dále a nakonec vyhodnotila zbývající, pro mě 3. etapu. V tento okamžik jsem mohla všechna data zpracovat dohromady. Zpracování probíhalo čárkovací metodou. Výsledky jsem si vložila do jedné šablony dotazníku, díky které se mi lehce zadávala data do počítače pomocí MS Excel. V tomto programu jsem vytvořila tabulky četnosti a zobrazila grafy, které jsou interpretovány v 8. kapitole. Tabulky obsahují absolutní četnost a relativní četnost vyjádřenou procentuálně. Tabulky mají název totožný s dotazníkovými otázkami. Otázky, jejichž odpovědi byly téměř jednoznačné, jsem nezpracovávala graficky, jelikož je poměr patrný z tabulky. Také u některých otevřených otázek, u nichž jsou dlouhé odpovědi, jsem nezobrazovala grafy, jelikož by se nevezly na 1 stranu, aby byly čitelné.

Z www.vyplnto.cz jsem získala 72 dotazníků. 4 z nich jsem vzhledem k použití sprostých slov vyřadila. Tudiž platných dotazníků k vyhodnocení v elektronické formě jsem obdržela 68.

Jako další způsob jsem využila založení internetové poštovní schránky (dotaznik.hooligans@seznam.cz, heslo: hooligans), kde jsem vložila dotazník a z této schránky byla možnost anonymně na můj email posílat vyplněné dotazníky. Zvolené odpovědi jsem ručně vyplnila do dotazníků. Těto možnosti ale nevyužilo velké množství respondentů. Zpětnou vazbou jsem se dozvěděla, že pro respondenty bylo mnohem příjemnější vyplňovat dotazníky přes www.vyplnto.cz

Standardně vyplněných dotazníků jsem dostala 104, ale z nich bylo 17 nesprávně vyplněných (odpovědi si vzájemně odporovali, nebyl vyplněn celý dotazník a podobně), tudíž k vyhodnocení mi zůstalo 87.

Celkový počet dotazníků, které jsem vyhodnotila, je 155.

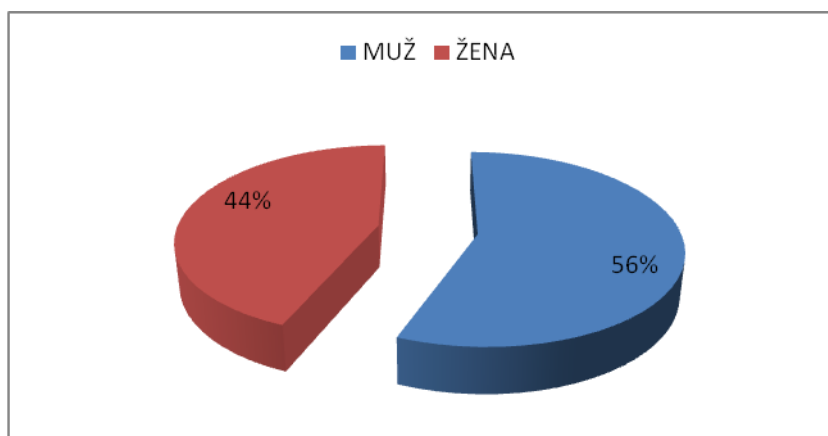
8 ANALÝZA A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT

V této části jsou vyhodnocovány jednotlivé otázky z dotazníkového šetření. Ke každé otázce náleží tabulka, ve které je vyjádřena četnost odpovědí a procentuální podíl. Tento podíl se následně odrazí v grafech. Odpovědi na výzkumné otázky vyplývající z dotazníkového šetření jsou uvedeny v následující kapitole.

Tabulka č. 1: Jste/pohlaví

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
MUŽ	87	56
ŽENA	68	44
Celkem	155	100

Graf č. 1: Poměr pohlaví

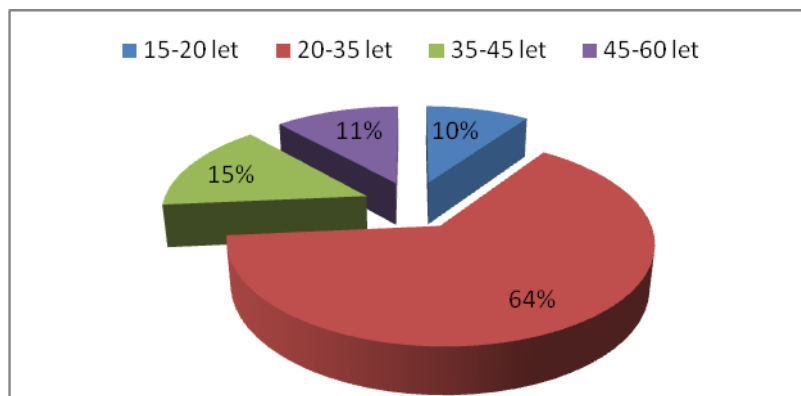

Více než polovina respondentů jsou muži, což jsem ráda, jelikož je známé, že konkrétně o tento sport se více zajímají muži než ženy. Nicméně i těch bylo mezi respondenty dostatek.

Tabulka č. 2: Věk

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
15-20 let	15	10
20-35 let	99	64
35-45 let	23	15
45-60 let	18	11
Celkem	155	100

Graf č. 2: Věkové rozdělení

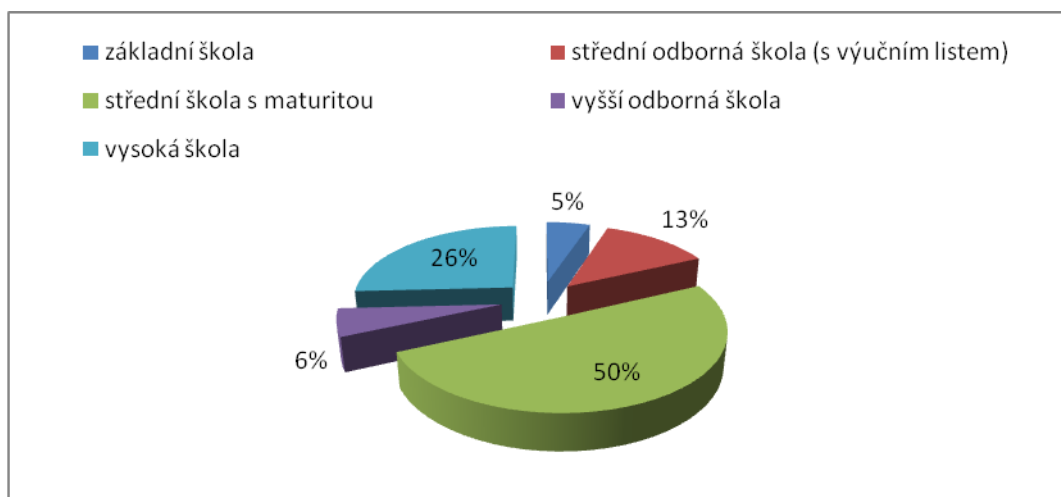

Druhou položkou v dotazníku jsem chtěla zjistit, v jakých věkových kategoriích jsou respondenti. Věkové rozhraničení jsem zvolila dle Vágnerové. Zajímalo mě názor právě těchto věkových kategorií. Pokud se mezi respondenty objevil někdo starší než 60 let, či naopak mladší, vyřadila jsem jej. Nejvíce respondentů je v kategorii mezi 20 až 35 lety, tedy mladší (rané) dospělosti. Odhadovala jsem, že tato skupina bude frekventovanější, jelikož dle mého názoru jsou to lidé, kteří nejvíce sledují fotbal a zajímají se o něj.

Tabulka č. 3: Nejvyšší dosažené vzdělání

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
základní škola	8	5
střední odborná škola (s výučním listem)	20	13
střední škola s maturitou	78	50
vyšší odborná škola	9	6
vysoká škola	40	26
Celkem	155	100

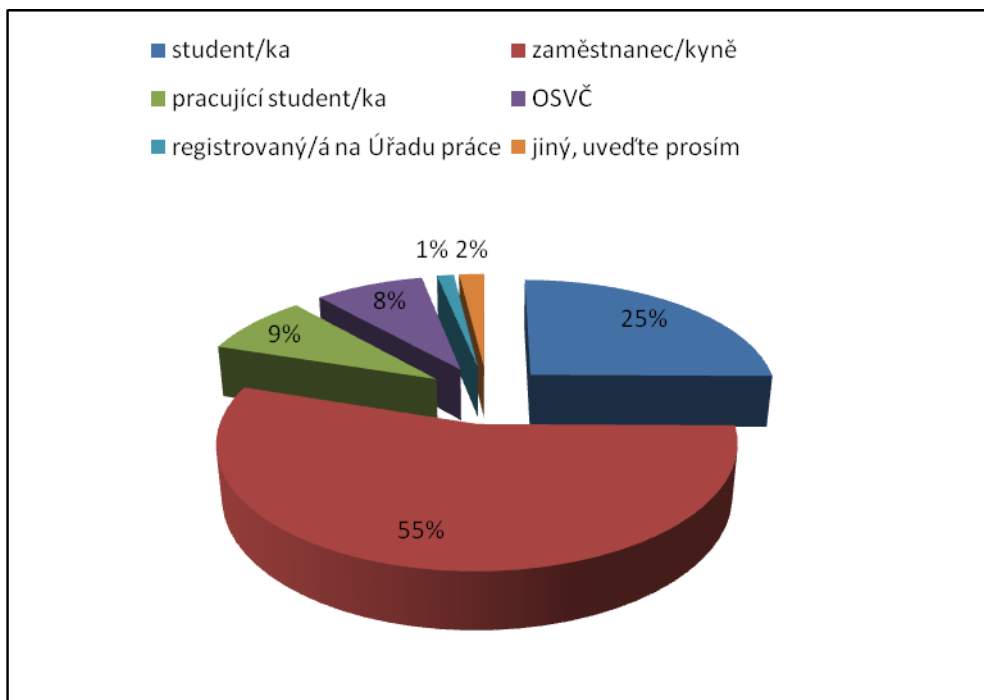
Graf č. 3: Vzdělanost

Tabulka č. 4: Jste/povolání/status

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
student/ka	39	25
zaměstnanec/kyně	85	55
pracující student/ka	13	9
OSVČ	13	8
registrovaný/á na Úřadu práce	2	1
jiný, uveďte prosím - (nic) (MD) (RD + studentka)	3	2
Celkem	155	100

Graf č. 4: Povolání/status

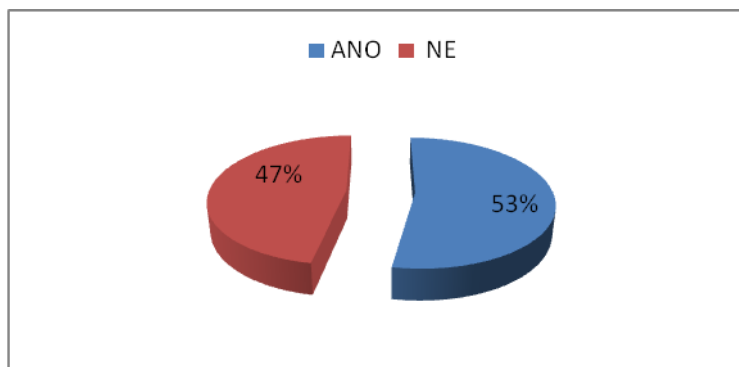

Nejvíce dotazovaných je z řad zaměstnaných osob, jisté zastoupení mají i studenti s pracujícími studenty.

Tabulka č. 5: Chodíte na fotbal jako divák?

Celkem	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	82	53
NE	73	47
Celkem	155	100

Graf č. 5: Návštěvnost fotbalových utkání z pozice diváka

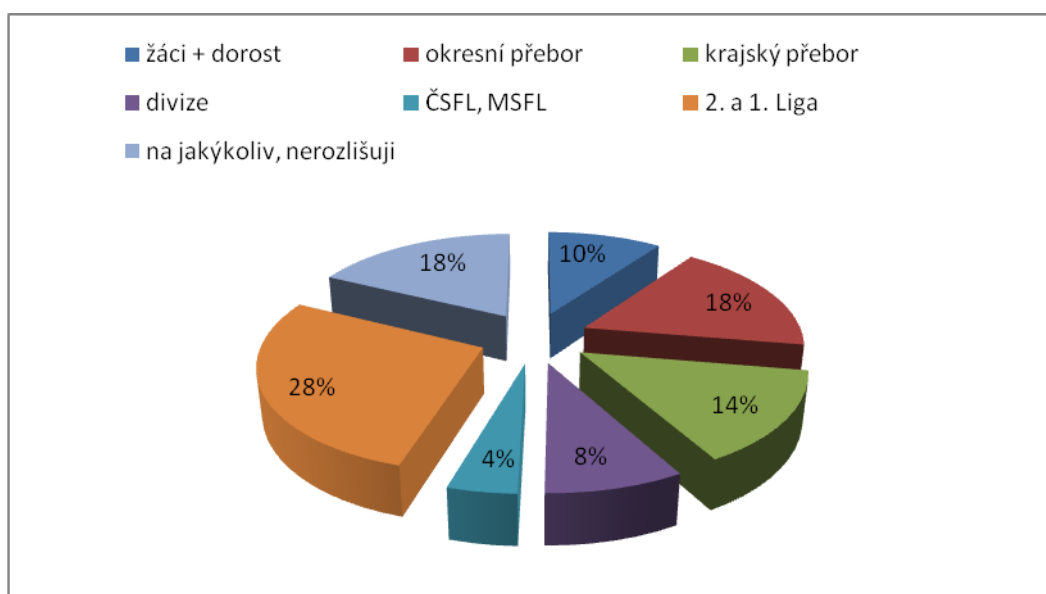

Tato otázka byla rozřazovací, pokud respondent odpověděl NE, přecházel na otázku č. 13. Pokud odpověděl, že na fotbal chodí, následovaly pro něj otázky, které byly specifikovány přímo na osoby, které fotbal navštěvují a tudíž mají nějaké fotbalové povědomí.

Tabulka č. 6: Na jaký fotbal chodíte? (Můžete označit i více odpovědí)

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
žáci + dorost	14	10
okresní přebor	25	18
krajský přebor	20	14
divize	12	8
ČSFL, MSFL	6	4
2. a 1. Liga	39	28
na jakýkoliv, nerozlišuji	25	18

Graf č. 6: Druh navštěvovaných utkání

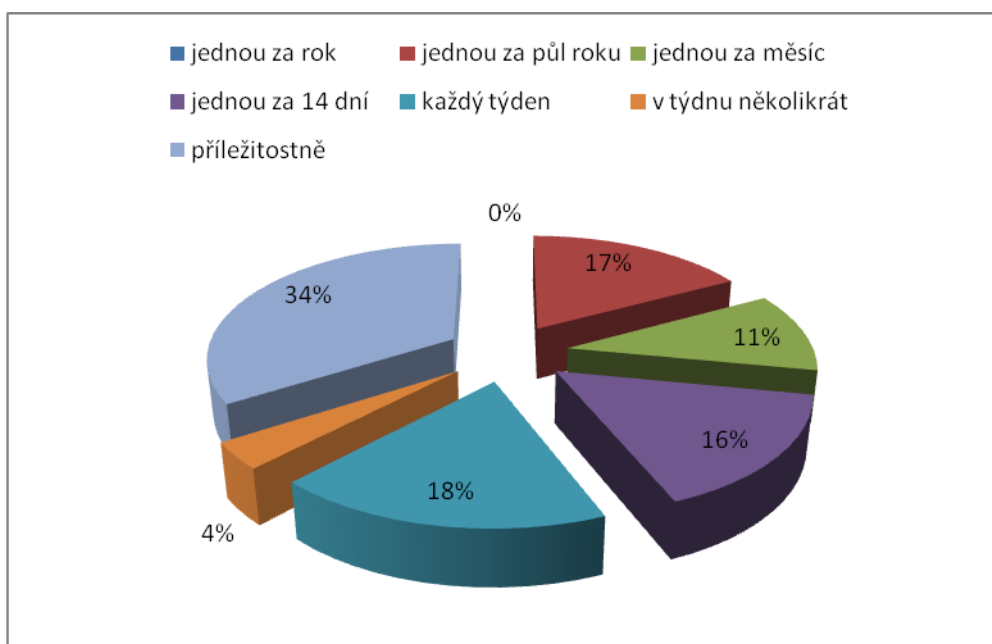

Výsledky této otázky nejsou jednoznačné, respondenti navštěvují fotbalová utkání, která jsou jim po několika stránkách dostupná. Zde může hrát roli vzdálenost, finanční stránka, rodinné a přátelské vztahy, dostupnost či pouze jedno z mála kulturních zážitků na venkově či malém městě.

Tabulka č. 7: Jak často chodíte na fotbal jako divák?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
jednou za rok	0	0
jednou za půl roku	14	17
jednou za měsíc	9	11
jednou za 14 dní	13	16
každý týden	15	18
v týdnu několikrát	3	4
příležitostně	28	34
Celkem	82	100

Graf č. 7: Četnost návštěv utkání

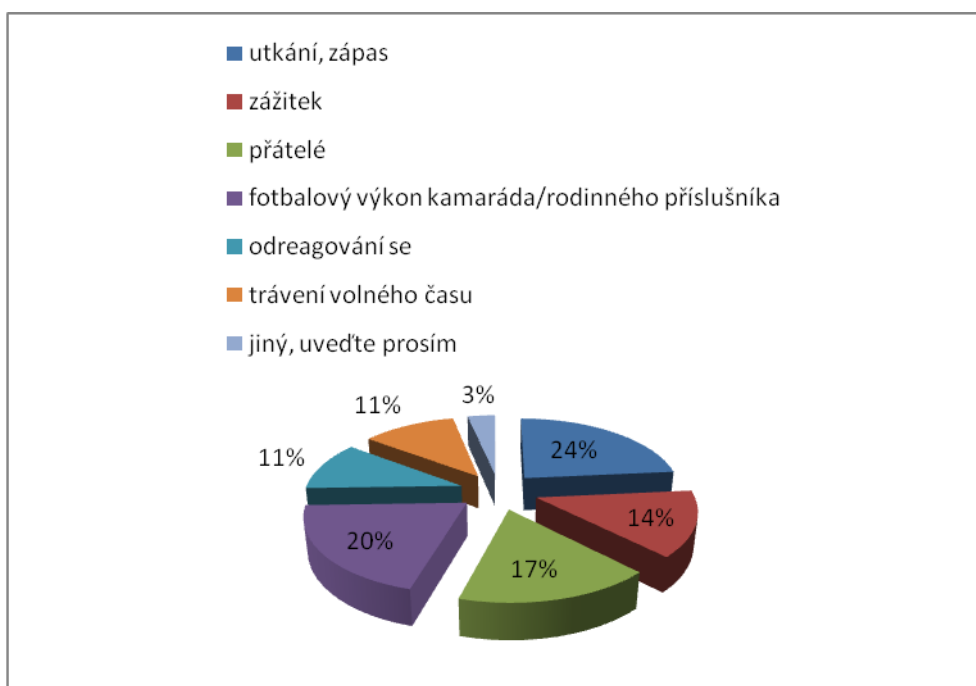

Z frekvence návštěvnosti fotbalových utkání nelze vyvodit žádný závěr, nejvíce respondentů odpovědělo, že navštěvuje fotbal příležitostně. Tuto skutečnost může ovlivnit mnoho okolnostních vlivů. Kritérium pro zařazení mezi vyhodnocované dotazníky v této otázce jsem zvolila návštěvnost 1x nad půl roku. Tuto podmínku však splnili všichni dotazovaní.

Tabulka č. 8: Jaký je hlavní důvod návštěv fotbalových utkání? (Můžete označit i více odpovědí)

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
utkání, zápas	35	24
zážitek	21	14
přátelé	25	17
fotbalový výkon kamaráda/rodinného příslušníka	30	20
odreagování se	16	11
trávení volného času	17	11
jiný, uveďte prosím / (občerstvení 3x)(všechna uvedená) (sledování hráčů u pozice trenéra)	5	3

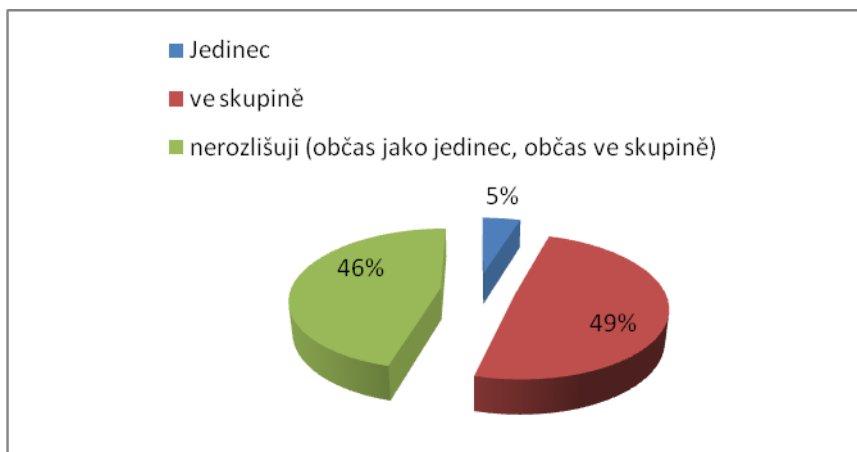
Graf č. 8: Důvod/y návštěvnosti utkání

Tato otázka reflektuje důvod, proč respondenti chodí na fotbalová utkání. Zde nejvíce respondentů odpovědělo, že stěžejní je pro ně samotné utkání, avšak důvodem může být i podpora kamaráda či rodinného příslušníka. Odpovědi jsou ale celkem vyrovnané, tudíž nelze vyvodit hlavní záměr návštěvnosti fotbalových utkání.

Tabulka č. 9: Na fotbalové utkání chodíte jako (Můžete označit i více odpovědí)

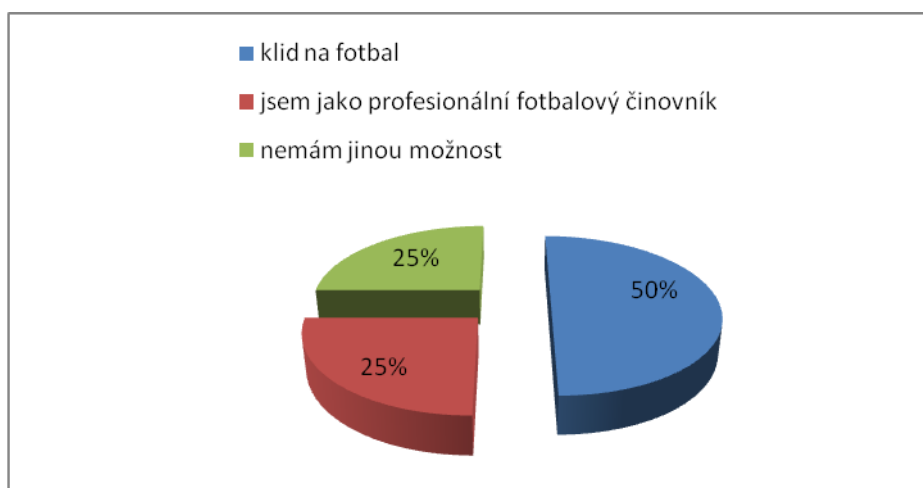
Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
jedinec	4	5
ve skupině	41	49
nerozlišuji (občas jako jedinec, občas ve skupině)	38	46

Graf č. 9: Určení jak/s kým navštěvuje respondent utkání

Nejméně respondentů navštěvuje fotbal samostatně, bez přátel. Odůvodnění, proč dotazovaní zvolili danou odpověď je v následujících třech samostatných grafech.

Tabulka č. 10: Zdůvodněte, proč jste odpověděl – JEDINEC

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
klid na fotbal	2	50
jsem jako profes. fotbalový činovník	1	25
nemám jinou možnost	1	25
Celkem	4	100

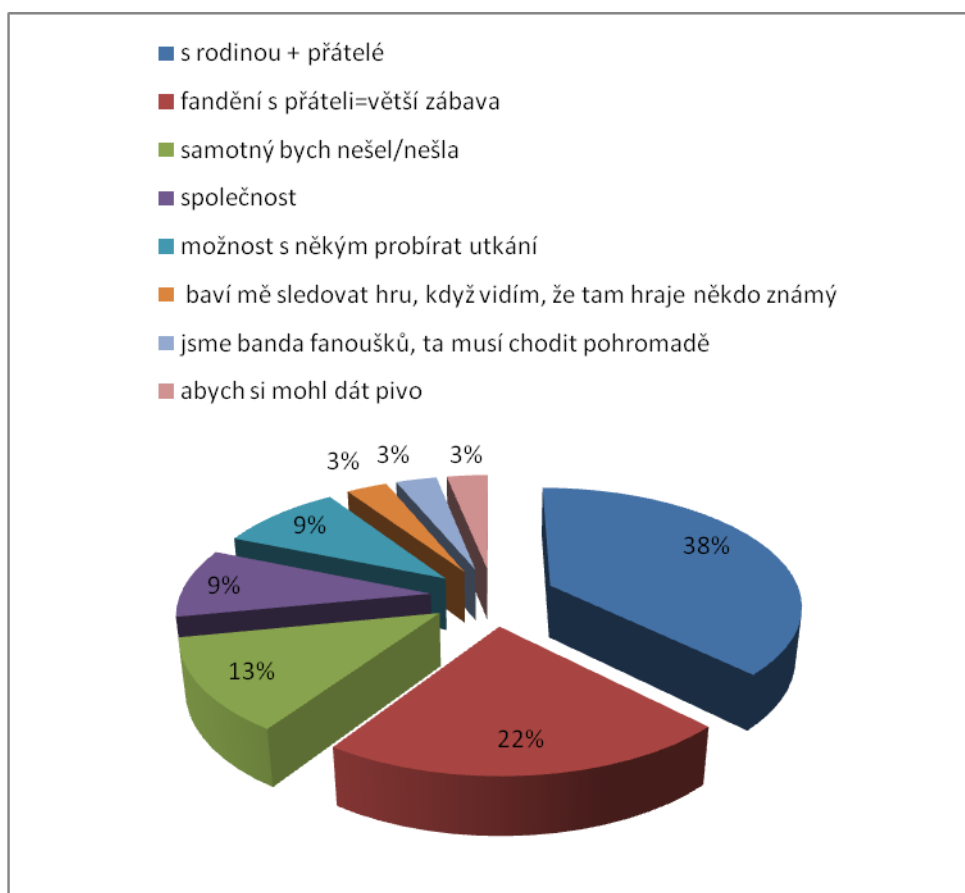
Graf č. 10: Divák navštěvuje fotbal jako JEDINEC z důvodu:

Pro 2 respondenty je hlavní důvod pro navštěvování fotbalových utkání o samotě především klid. Pro dalšího je to profesionální záležitost a jeden dotazovaný dokonce nemá jinou možnost.

Tabulka č. 11: Zdůvodněte, proč jste odpověděl – VE SKUPINĚ

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
s rodinou + přátelé	12	38
fandění s přáteli=větší zábava	7	22
samotný bych nešel/nešla	4	13
společnost	3	9
možnost s někým probírat utkání	3	9
baví mě sledovat hru, když vidím, že tam hraje někdo známý	1	3
jsme banda fanoušků, ta musí chodit pohromadě	1	3
abych si mohl dát pivo	1	3
Celkem	32	100

Graf č. 11: Divák navštěvuje fotbal VE SKUPINĚ z důvodu:

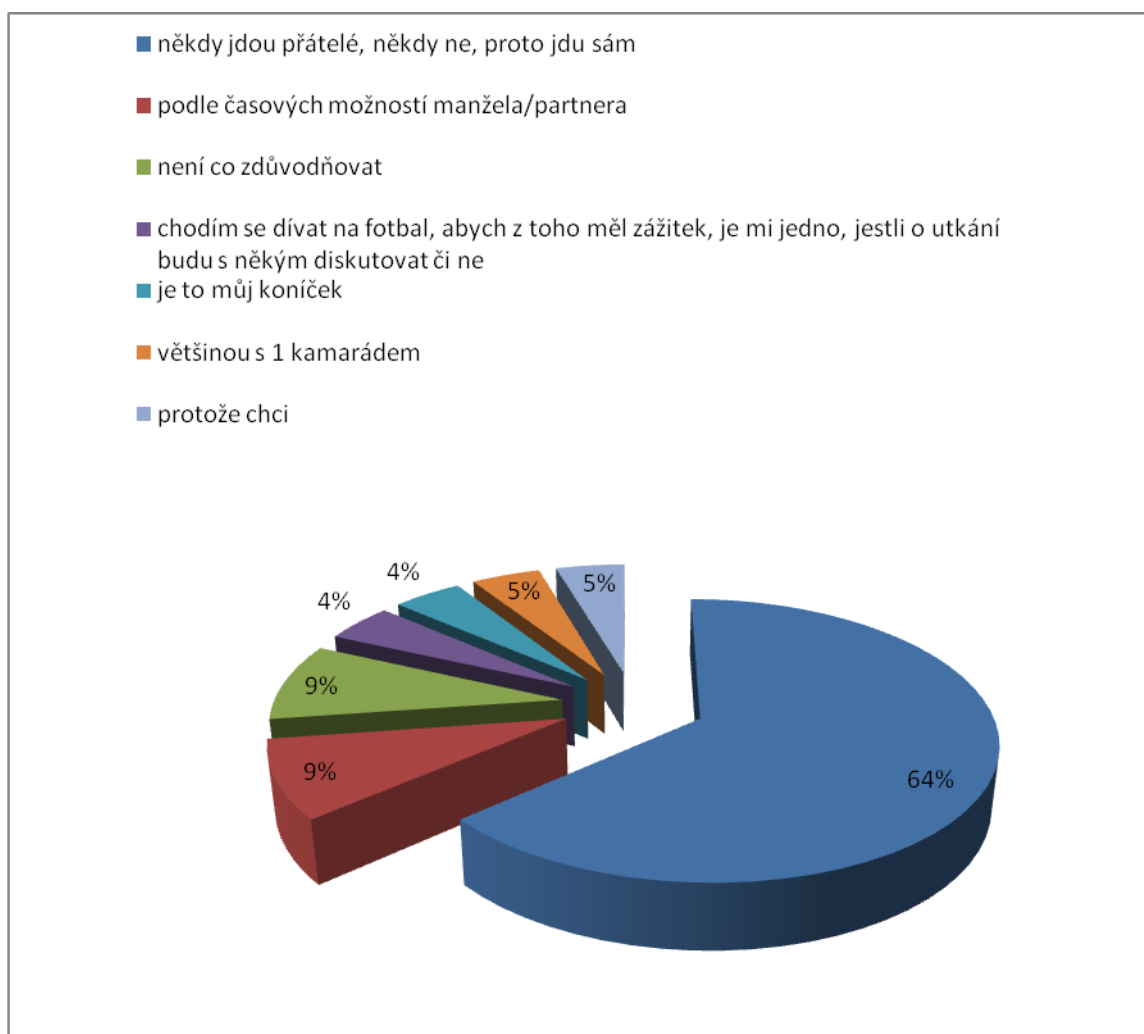

Nejvíce respondentů, z této skupiny odpovědělo, že důvod navštěvování fotbalových utkání ve skupině je rodina a přátelé. Někteří by si zase nedokázali představit zábavné fandění bez přátel. Záměrně jsem udala i některé zajímavé odpovědi, jako je například jakákoliv „společnost“ či „banda fanoušku, která musí chodit pohromadě“.

Tabulka č. 12: Zdůvodněte, proč jste odpověděli - NEROZLIŠUJI

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
někdy jdou přátelé, někdy ne, proto jdu sám	14	64
podle časových možností manžela/partnera	2	9
není co zdůvodňovat	2	9
chodím se dívat na fotbal, abych z toho měl zážitek, je mi jedno, jestli o utkání budu s někým diskutovat či ne	1	4
je to můj koníček	1	4
většinou s 1 kamarádem	1	5
protože chci	1	5
Celkem	22	100

Graf č. 12: Divák NEROZLIŠUJE, zda jde na utkání sám či ve skupině

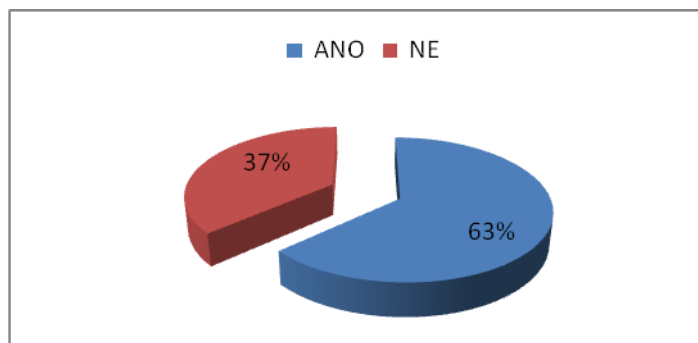
Většina respondentů udala důvod zvolené odpovědi, že pokud někdy přátelé nejdou na utkání, tak jdou sami. Zde je důležité, že je to neodradí, a na fotbal skutečně jdou i sami.

NEZDŮVODNILO 25 RESPONDENTŮ

Tabulka č. 13: Byl/a jste někdy na fotbalovém utkání, kde byli fanoušci – Hooligans?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	52	63
NE	30	37
Celkem	82	100

Graf č. 13: Zkušenosti/dosavadní setkání s Hooligans

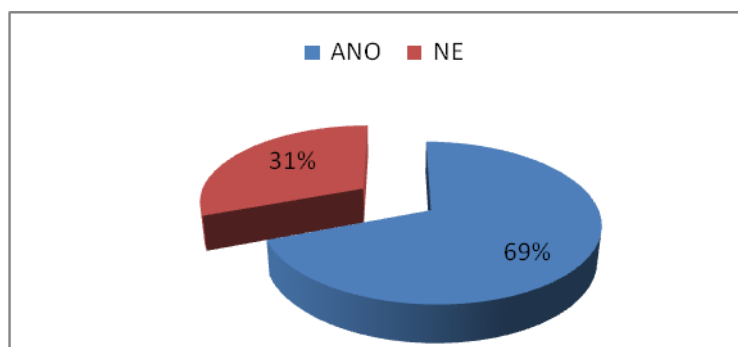

Více než polovina dotazovaných odpovědělo, že již byli na utkání, kde se nacházeli i Hooligans, tudíž s nimi přišli do styku a mají představu o jejich projevu. Samozřejmě se musí vzít v úvahu, jaké to bylo utkání, kdy a kde probíhalo a důležitým faktorem je, ke kterému klubu tito Hooligans patří, jelikož zde jsou velké rozdíly, především v jejich radikálnosti. Tato otázka je rozřazovací, následující 2 otázky se budou týkat pouze těch respondentů, kteří zvolili odpověď ANO.

Tabulka č. 14: Pokud ANO, projevovali se násilím či vandalismem?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	36	69
NE	16	31
Celkem	52	100

Graf č. 14: Potenciální projev násilí či vandalismu při setkání s Hooligans

Téměř 3/4 dotazovaných, kteří se již setkali s Hooligans odpověděli, že jejich projev byl násilný či jinak spojený s vandalismem. Zde už lze vyvodit jistý závěr, že jejich projev bývá agresivní, extrémní a násilný či jinak proti normám slušného chování.

Tabulka č. 15: Pokud jste v otázce č. 11 (předchozí) odpověděli ANO, souhlasíte s takovým projevem?

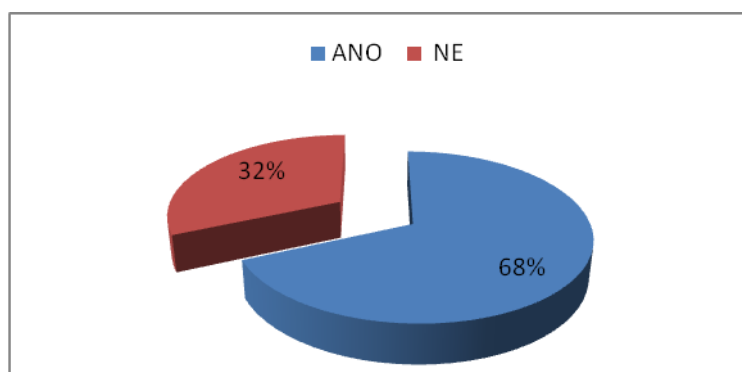
Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	2	6
NE	34	94
Celkem	36	100

Téměř všichni respondenti, kteří již zažili přítomnost Hooligans a tedy mají představu o jejich možném násilném a agresivním chování, s takovýmto projevem nesouhlasí. 2 respondenti však s tímto jednáním zřejmě souhlasí. Myslím, že to nejspíše budou lidé z řad Hooligans, či jinak orientovaní lidé, kteří vnímají agresivitu a vandalství za normu. Bohužel i takoví se mezi námi vyskytují a překvapilo mě, že i v tak malém vzorku, který jsem pokryla já svým výzkumem (vzhledem k populaci a masovosti fotbalu), se našli právě 2 respondenti takového zaměření.

Tabulka č. 16: Sledujete fotbal v televizi?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	106	68
NE	49	32
Celkem	155	100

Graf č. 15: Sledovanost fotbalu v televizi

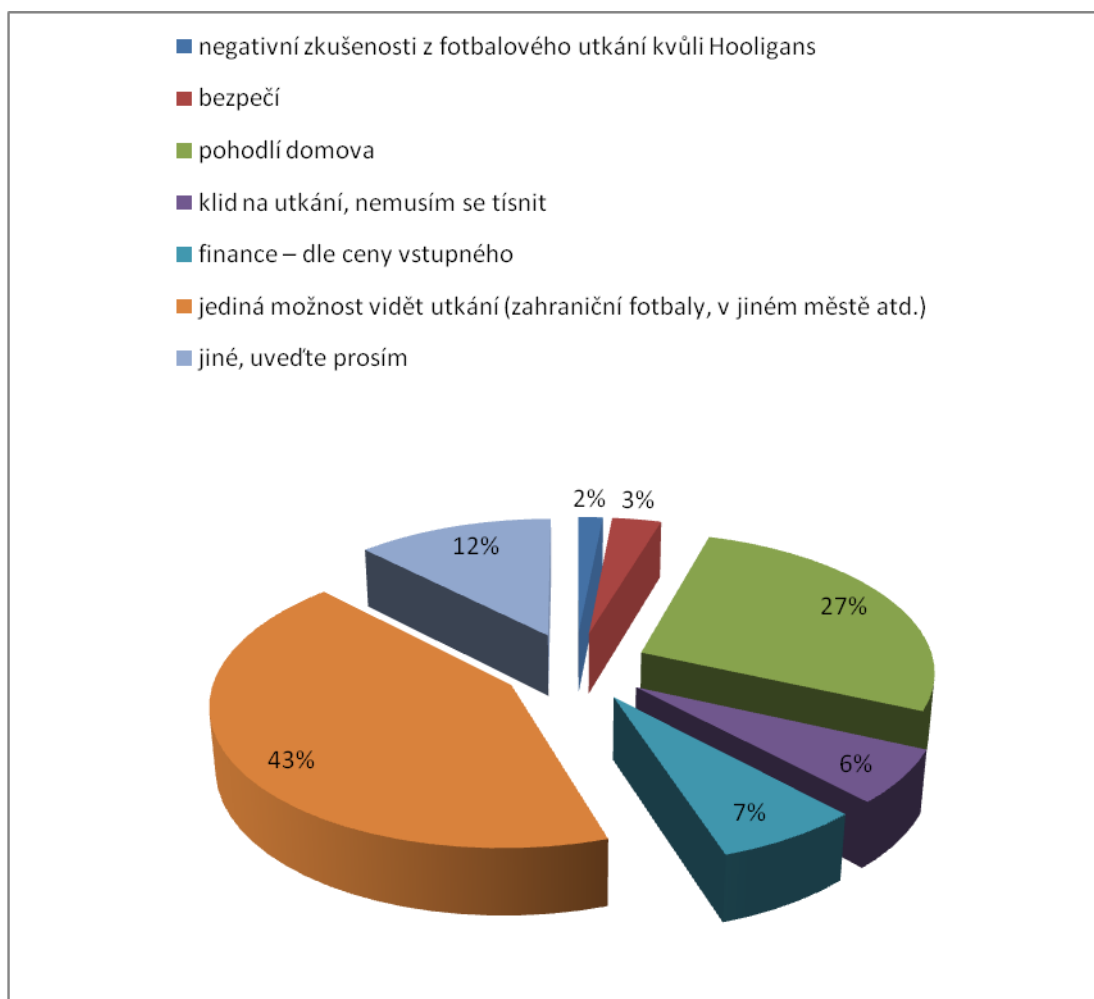

Zde už odpovídali opět všichni dotazovaní. Tuto otázku jsem zařadila z důvodu, že dle mého domnění existuje i řada osob, kteří nejsou zrovna fotbaloví příznivci navštěvující všechna fotbalová utkání, ale občas se na fotbal podívají alespoň v televizi. Ať už v rámci nějakého mistrovství, či z jiných důvodů, které naznačuji v následujícím odůvodnění zvolené odpovědi.

Tabulka č. 17: Pokud jste odpověděli ANO, proč? (Můžete označit i více odpovědí)

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
negativní zkušenosti z fotbalového utkání kvůli Hooligans	2	2
bezpečí	4	3
pohodlí domova	35	27
klid na utkání, nemusím se tísnit	8	6
finance – dle ceny vstupného	9	7
jediná možnost vidět utkání (zahraniční fotbal, v jiném městě atd.)	55	43
jiné, uveďte prosím - (mám rád/a fotbal, zajímám se o něj 5) (dívá se partner 3)(více možností) (sleduji na stadionu, zahraniční ligy v televizi)(stávkování) (s dětmi na hřiště nechodím) (v hospodě na plátne) (sleduji fotbal minimálně) (není lepší program)(sleduji jenom českou reprezentaci)	16	12

Graf č. 16: Zdůvodnění sledování fotbalu v televizi

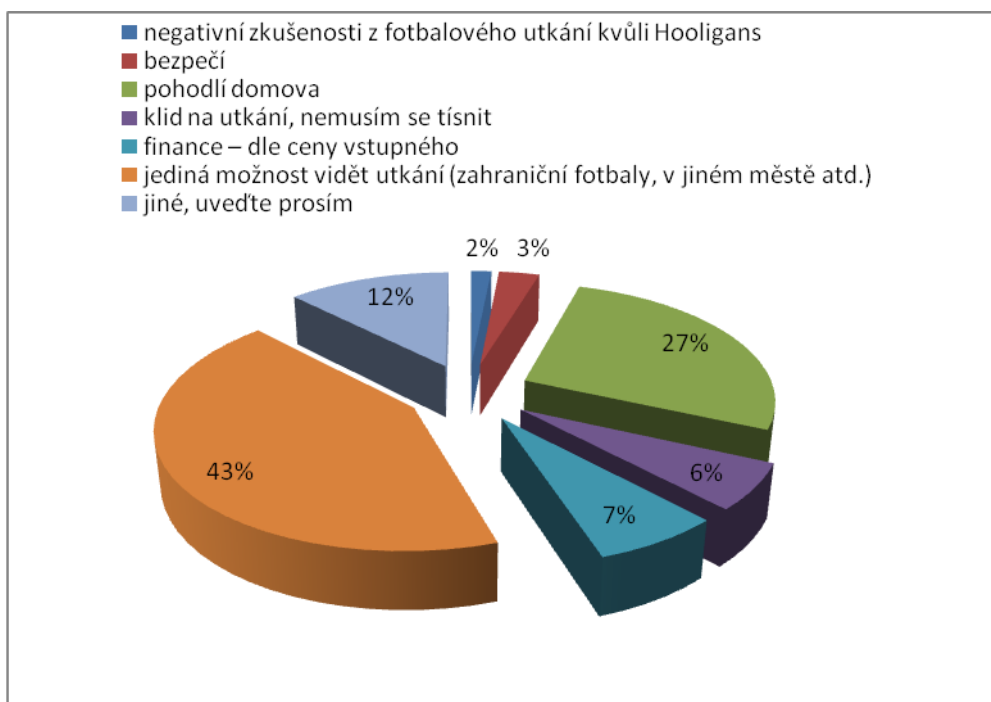

Jediná možnost vidět utkání z důvodů nedostupnosti – zahraniční fotbaly či fotbalová utkání v jiných městech byla nejčastěji zvolená odpověď. Avšak pohodlí domova u respondentů hraje také svou roli. Finance jako odpověď zvolilo 9 respondentů. Čekala jsem větší četnost těchto odpovědí z důvodu, že ceny vstupného na fotbalová utkání už nejsou příliš levnou záležitostí. Pouze 2 respondenti zvolili možnost negativní zkušenosti z fotbalového utkání kvůli Hooligans, což je pozitivní.

Tabulka č. 18: Pokud jste odpověděli NE, proč? (Můžete označit i více odpovědí)

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
dávám přednost sledování naživo	2	4
lepší atmosféra při sledování naživo	6	10
kulturní zážitek	5	12
jiné, uveďte / (fotbal nesleduji, nezajímá mě/nebaví mě 32) (nic 2)(vše jen nahodile a příležitostně)(honění se za míčem) (v TV není fotbal, který mě zajímá, kromě MS)	37	74

Graf č. 17: Zdůvodnění nesledování fotbalu v televizi

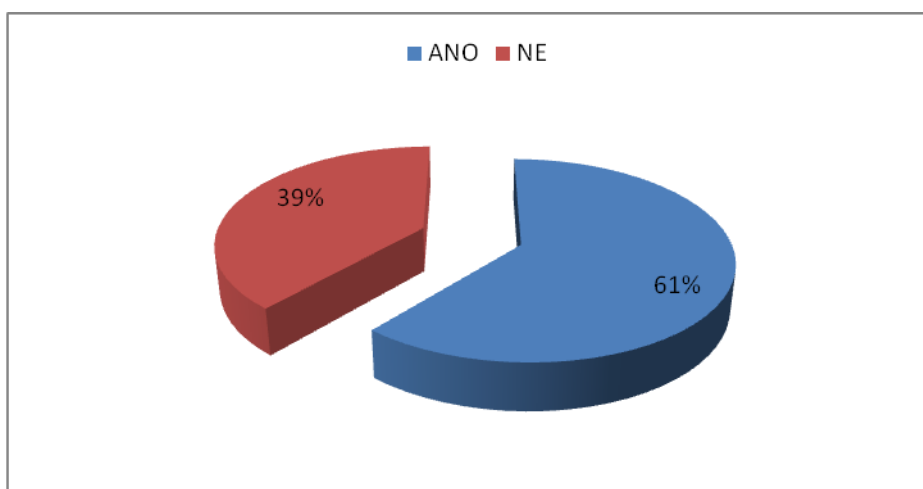
Zde většina zvolila otevřenou odpověď a v ní téměř všichni, kromě 5 respondentů, udali, že fotbal vůbec nesledují a že je nezajímá. I takové odpovědi jsem předpokládala, ale nechtěla jsem tyto respondenty vyřadit, jelikož mě také zajímal jejich názor. Jistě mají i tito lidé povědomí ohledně problematiky Hooligans ze svého okolí či z médií.

NEODPOVĚDĚLI 3 RESPONDENTI

Tabulka č. 19: Pokud byste byli na fotbalovém utkání, kde by se objevili i Hooligans, zůstali byste i přesto na tomto utkání?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	95	61
NE	60	39
Celkem	155	100

Graf č. 18: Ovlivnění přítomnosti diváků Hooligans

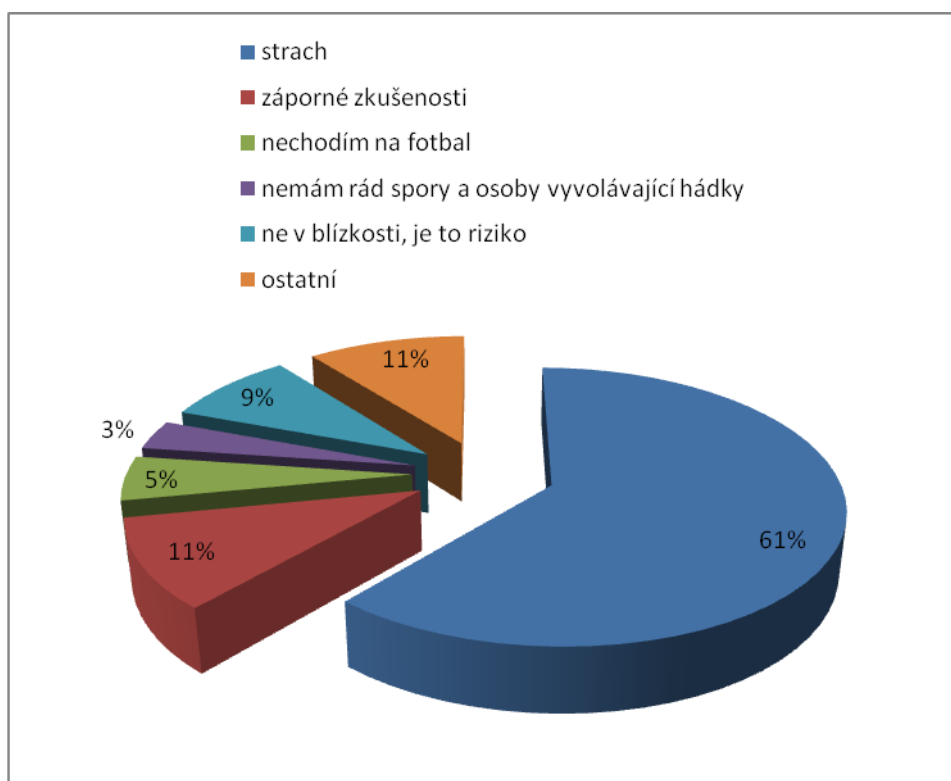

V této fázi dotazníku už jsem silněji udeřila na respondenty v ohledu Hooligans, tuto část dotazníku považuji za tu náročnější a konkrétnější. Tato otázka měla za úkol zjistit, zda-li by přítomnost Hooligans způsobila odchod některých diváků. Téměř 61% respondentů odpovědělo, že by v jejich přítomnosti zůstalo. Na odůvodnění jejich odpovědí následují další 2 tabulky.

Tabulka č. 20: Pokud jste v otázce č. 14 odpověděli NE, zdůvodněte prosím

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
strach	35	61
záporné zkušenosti	6	11
nechodím na fotbal	3	5
nemám rád spory a osoby vyvolávající hádky	2	3
ne v blízkosti, je to riziko	5	9
ostatní	6	11
Celkem	57	100

Graf č. 19: Důvod odchodu z utkání kvůli Hooligans

35 respondentů, kteří by raději odešli z utkání kvůli Hooligans, to zdůvodnili strachem. V otevřených odpovědích se mísil strach o své zdraví, strach o své bezpečí či jiné specifikace strachu. 6 respondentů pro důvod svého odchodu udali, že mají s Hooligans záporné zkušenosti. Pro jiné respondenty hrála roli jejich blízkost. Patrně by se jich „z dálky“ tolik nebáli a možná by i zůstali na utkání.

NEZDŮVODNILI 3 RESPONDENTI

Tabulka č. 21: Pokud jste v otázce č. 14 odpověděli ANO, zdůvodněte prosím

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
není důvod kvůli nim odcházet	26	29
pokud by byli ode mne daleko a neohrožovali by mě	18	20
nenechám si zkazit zážitek, ale kdyby šlo do tuhého, tak bych odešel/la	11	12
důvěřuji bezpečnostním agenturám a pořadatelům, že zajistí bezpečí	9	10
nemám strach	8	9
ostatní	8	9
adrenalin, zpestření	5	5
hooligans mi nevadí	4	4
mám s nimi dobrou zkušenost, nevadí mi	2	2
Celkem	91	100

26 respondentů neshledalo důvod kvůli nim odcházet a pro další, početnější skupinu hraje roli vzdálenost. Zajímavé jsou i odpovědi, že důvěřují bezpečnostním agenturám a poradatelské službě, že se o jejich bezpečí postará. Někteří by zase odešli v případě, kdyby byli ohrožováni. 2 z respondentů uvedli dobrou zkušenost s Hooligans.

NEZDŮVODNILI 4 RESPONDENTI

Tabulka č. 22: Jak podle vás vypadá typický Hooligan?(fyzická stránka, chování).

Vypište prosím

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
agresivní, opilý, hlučný, plešatý, specifické hooligans oblečení	94	65
nejde rozeznat/normálně	15	10
chování ve skupině odlišné, než jako jedinec	11	8
vandal, kterému nejde o fotbal, ale o rvačky	9	6
nevím, netuším	5	4
chuligán	4	3
chování	2	1
průměrný člověk, který si léčí mindráky z práce či domova	2	1
hooligan se na fotbale chová jako normální obyčejný člověk, ti, co dělají bordel na stadioně, většinou nepatří mezi hooligans	1	1
přímo jsem se o ně nezajímal, vím o nich ze zpráv v televizi	1	1
Celkem	144	100

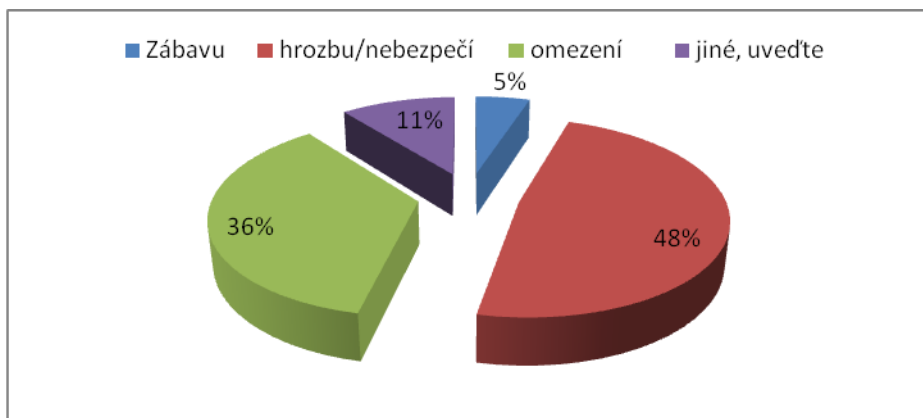
Touto otázkou jsem chtěla zjistit povědomí dotazovaných o vzhledu a chování Hooligans, jestli si myslí, že jsou jakkoliv rozeznatelní. Různorodost odpovědí mě velice překvapila. 65% dotazovaných se však domnívá, že jsou indentifikovatelní a to agresivním chováním, opilostí, skinheadskou vizáží a také specifickým oblečením, kde většina udávala fandovské šály, bundy typu „bomber“ a podobně. 15 respondentů si však myslí, že Hooligan je nerozeznatelný od jiných osob.

NEODPOVĚĎELO 11 RESPONDENTŮ

Tabulka č. 23: Co dle vás představují Hooligans pro běžné fotbalové diváky? (Můžete označit i více odpovědí)

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
zábavu	9	5
hrozbu/nebezpečí	86	48
omezení	64	36
jiné, uveďte - (nic 7)(myslím, že dle intenzity mohou představovat do určité míry všechny z těchto možností 2)(přerušeni zápasu 2)(těžko říct 2)(asi to patří k fotbalu)(lůza)(rušivý element)(vandalismus)(někdy hrozbu, někdy pouze omezení)(zpestření fotbalu, rozhodně ne hrozbu a omezení)	19	11

Graf č. 20: Působení Hooligans na diváky

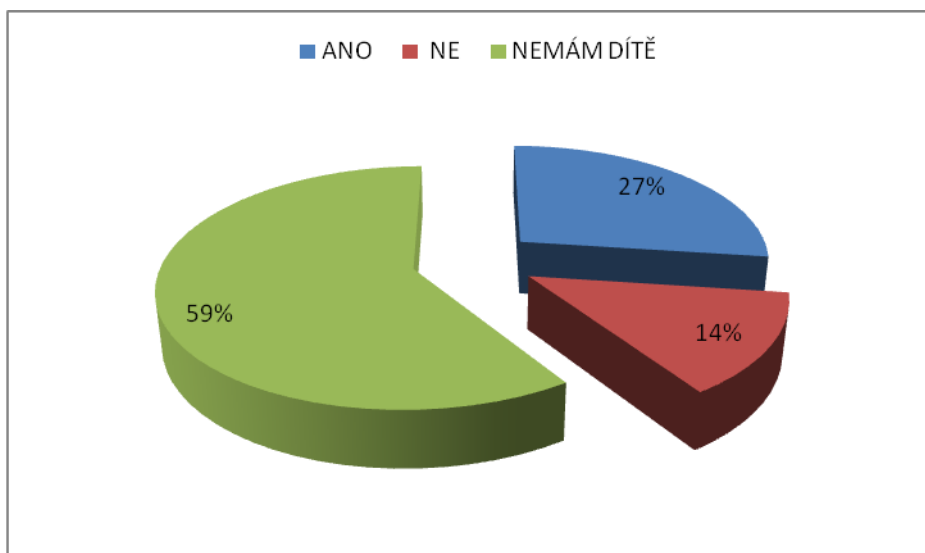

Téměř polovina respondentů udala, že Hooligans podle nich představují pro běžného diváka především hrozbu či nebezpečí. Pro jistou část jsou Hooligans omezení, a zábavu představují pro 9 dotazovaných. Možnost jiné zvolilo 19 dotazovaných, a z toho nejčetnější odpovědí bylo, že Hooligans nic nepředstavují. Někteří to vnímají jako rušivý element, někteří zase jako zpestření.

Tabulka č. 24: Pokud máte dítě, vzal/a byste ho s sebou na fotbalové utkání?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	42	27
NE	21	14
NEMÁM DÍTĚ	92	59
Celkem	155	100

Graf č. 21: Návštěva utkání s dítětem

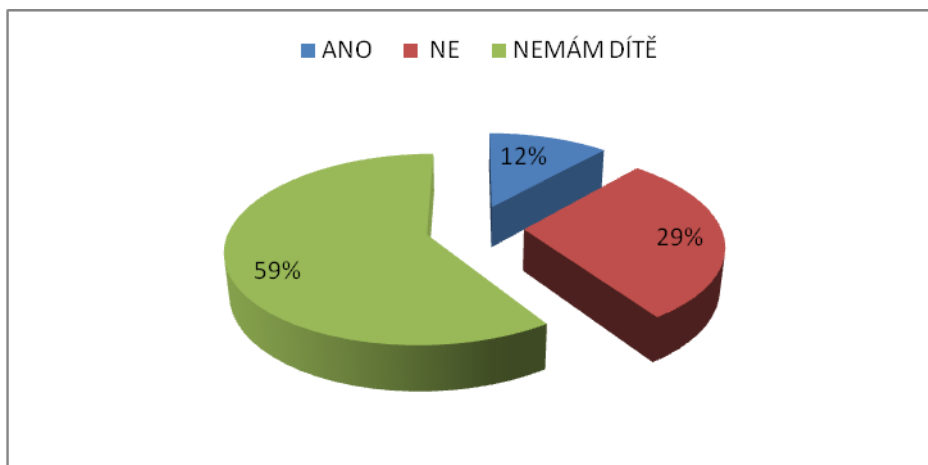

Většina respondentů je bezdětná, nýbrž ti, co mají děti by je pravděpodobně vzala s sebou. Myslím, že tito lidé jsou natolik přesvědčeni o bezpečnosti fotbalových utkání pro diváky, že by je s sebou vzali. Mohou to být rodiče, kteří navštěvují pouze tzv. neriziková utkání, anebo mají pocit, že by se v dané nebezpečné situaci dokázali zachovat tak, aby nikomu nehrozilo zranění či jiná újma. 21 respondentů by své dítě na fotbalové utkání nevzala.

Tabulka č. 25: Pokud máte dítě, dovolil/a byste mu jít na fotbalové utkání, kde se mohou vyskytnout i Hooligans?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	18	12
NE	45	29
NEMÁM DÍTĚ	92	59
Celkem	155	100

Graf č. 22: Svolení návštěvy utkání svému dítěti

Tato otázka je už více konkretizovaná. Zde jde přímo o utkání, kde by se Hooligans mohli vyskytnout. A také tady figuruje fakt, že daný rodič na utkání nemusí být přítomen. Tudíž nemůže vědět, jaké intenzity může být nebezpečí. Zde už více rodičů odpovědělo NE, tzn. že by své dítě na takové utkání nepustili. Jistě zde bude hrát roli věk a pohlaví jejich dítěte.

Tabulka č. 26: Vadilo by vám při fotbalovém utkání stát či sedět v blízkosti Hooligans?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	121	78
NE	34	22
Celkem	155	100

Více, jak 3/4 lidí by vadilo být v bezprostřední blízkosti Hooligans. V následujících 2 tabulkách je udán důvod zvolené odpovědi.

Tabulka č. 27: Zdůvodněte prosím ANO

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
pocit nebezpečí	35	30
strach	28	24
chci v klidu sledovat utkání	19	16
ostatní	8	7
nemám rád hádky a konflikty	6	5
hrozba, riziko	6	5
nepříjemný pocit	5	4
hrubé vyjadřování, možné násilí	4	3
vadí mi jejich chování	4	3
špatné zkušenosti	1	1
dle mého názoru se chovají normálně	1	1
vhazování předmětů na hrací plochu, demolice zařízení	1	1
Celkem	123	100

30% respondentů by se v přítomnosti Hooligans a jejich blízkosti cítila v nebezpečí, další by měli strach a také 16% uvedlo, že chtějí v klidu sledovat utkání, nebýt rušeni jejich hlučným projevem.

Tabulka č. 28: Zdůvodněte prosím NE

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ostatní	9	29
nebojím se jich	7	23
pokud by se mě jejich chování nedotýkalo	4	13
znám je, jsou přátelští, nemají potřebu někoho ohrožovat	3	10
rád/a bych věděl/a, v čem jsou pro běžného diváka nebezpeční, zda vůbec proto nevadilo	3	10
snad bych neměl zkažen zážitek z utkání	1	3
dle mého názoru se chovají normálně	1	3
tito lidé nemají zájem na sebe upozorňovat přímo na stadioně	1	3
jsou na stadionu jediní, kdo fandí, člověk by si taky zfandil	1	3
adrenalin	1	3
Celkem	31	100

Respondenti, kterým by nevadila přítomnost Hooligans, svou volbu odůvodnili tím, že se jich nebojí. Jiní udali zvědavost či adrenalin. 4 odpověděli tak, že by jim to nevadilo v případě, kdyby se jich chování Hooligans přímo nedotýkalo.

NEZDŮVODNILO 6 RESPONDENTŮ

Tabulka č. 29: Myslíte si, že by měli mít Hooligans vyhrazený a oddělený sektor a vstup?

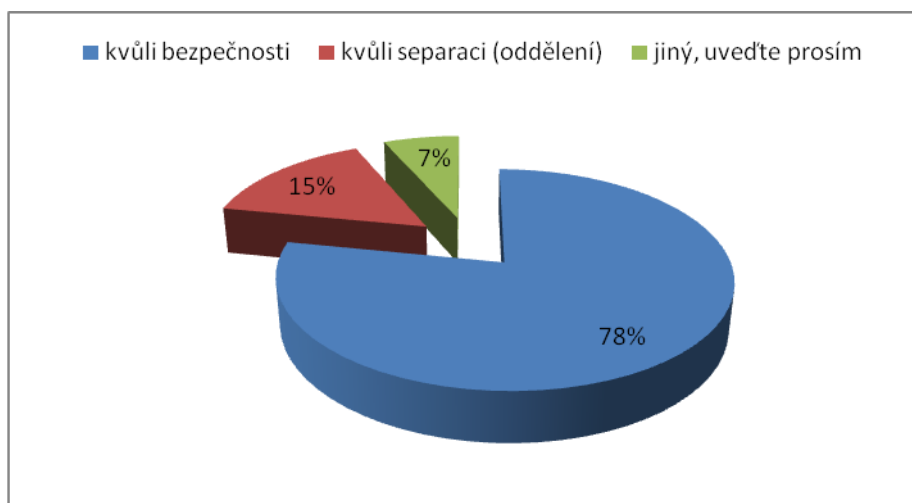
Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	122	79
NE	33	21
Celkem	155	100

79% dotazovaných si myslí, že by měli mít Hooligans vyhrazený a oddělený sektor i vstup. Podle mého názoru je to to nejmenší, co mohou pořadatelé pro bezpečnost diváků udělat. Čekala jsem větší množství kladných odpovědí.

Tabulka č. 30: Pokud jste v otázce č. 20 (předchozí) odpověděli ANO, proč? (Můžete označit i více odpovědí)

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
kvůli bezpečnosti	107	78
kvůli separaci (oddělení)	21	15
jiný, uveďte prosím - (vůbec je tam nepouštět 3)((protože se odlišují od ostatních fanoušků)(obě varianty) aby neomezovali slušní lidi)(bezpečnost ostatních a snadnější identifikace)(na venkovních zápasech už tak tomu je)(ponaučit se z anglické ligy – bez plotů)	9	7

Graf č. 23: Zdůvodnění názoru o nutnosti separace diváků od Hooligans

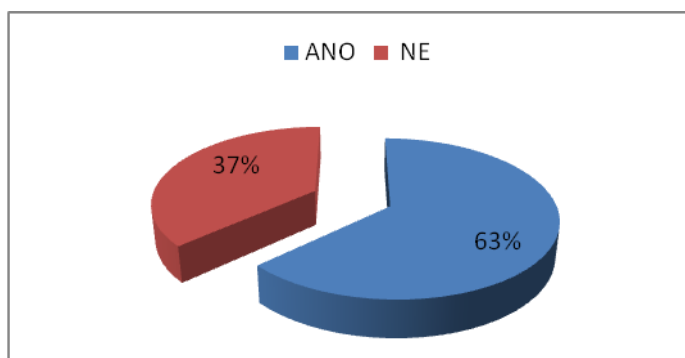

Tato otázka byla určena pro ty, kteří by vyžadovali oddělené sektory a vstupy. Většina dotazovaných uvedla, že toto opatření by měl být především z důvodu bezpečnosti, jistá část zvolila separaci. Jiný názor byl takový, že by neměli být vůbec vpuštěni na stadiony.

Tabulka č. 31: Myslíte si, že Hooligans ovlivní svým projevem kvalitu zápasu?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	98	63
NE	57	37
Celkem	155	100

Graf č. 24: Názor na ovlivnitelnost zápasu projevem Hooligans

Tuto otázku jsem záměrně nespecifikovala blíže. Zajímala mě reakce respondentů. Zda to pojmu z pohledu diváka, hráče, výsledku či atmosféry. Většina dotazovaných si myslí, že Hooligans mohou zápas ovlivnit. Konkrétně se v následující otázce zaměřuji na respondenty, kteří odpověděli, že Hooligans mohou ovlivnit kvalitu zápasu a jejich názory.

Tabulka č. 32: Pokud jste v otázce č. 22 (předchozí) odpověděli ANO, jak?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ostatní	16	18
rozptylují, ohrožují	15	17
povzbuzují svůj tým, „vyhecují“ hráče k lepší hře	12	13
ukončení či přerušování utkání	9	10
fanoušek si neužije utkání	9	10
narušují koncentraci hráčů, může to ovlivnit výsledek, možnost přerušování utkání	8	9
pozitivně – povzbuzení hráčů, negativně-nepořádek, výtržnosti	8	9
negativně, nejsou přínosem pro fanoušky ani pro hráče	5	6
zraní hráče, zraní diváky, ukončení zápasu, rasový podtext	4	4
házení předmětů na hrací plochu	2	2
pokud je jejich fandění v mezích, tak do určité míry povzbudí hráče i diváky	2	2
Celkem	90	100

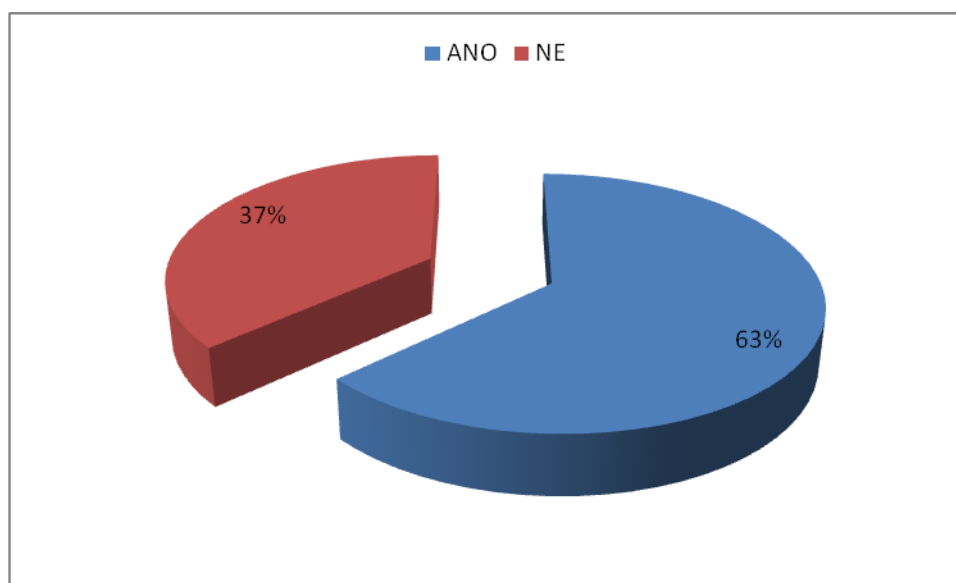
I zde, v této otevřené otázce respondenti odpověděli velice různorodě, ale také vyrovnaně. Nejčastější odpovědí bylo rozptylování a ohrožení, poměrně četně si také myslí, že hecují hráče k lepší hře. 9x byla zmíněna možnost ukončení či přerušování utkání a také fakt, že si divák neužije utkání. Někteří respondenti zmínili i možná pozitiva a negativa.

NEODPOVĚDĚLO 8 RESPONDENTŮ

Tabulka č. 33: Zakázali byste Hooligans vstup na stadion?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	98	63
NE	57	37
Celkem	155	100

Graf č. 25: Názor na zakázání vstupu Hooligans

V této části dotazníku jsem již zvolila volnější otázky, u kterých respondent nemusí tak hloubavě přemýšlet. Konkrétně tato otázka měla za úkol zjistit, zda-li by dali respondenti přednost situaci, kdy by Hooligans měli zakázán vstup. Téměř 2/3 respondentů by jim vstup zakázala.

Tabulka č. 34: Dáváte přednost zdravému fandění – bez násilí a vandalismu?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	152	98
NE	3	2

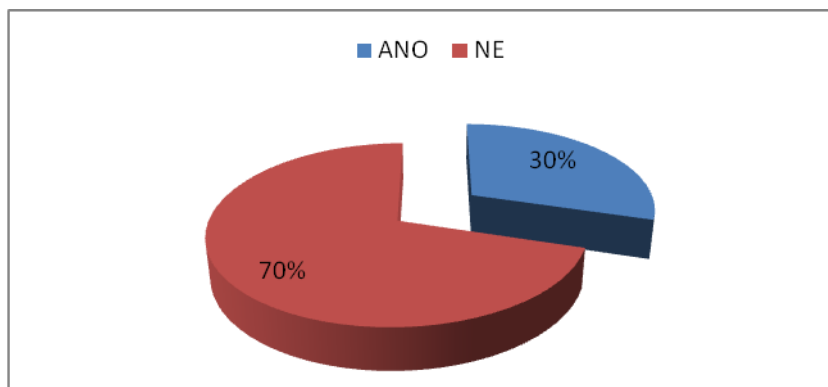
Celkem	155	100
---------------	-----	-----

Zde jsme se jednoznačně dozvěděli, že dotazovaní dávají přednost zdravému fandění, kromě 2 osob. Tento výsledek se mi líbí, jelikož je z něj jasně patrné, že ještě ta větší část lidí odmítá násilí.

Tabulka č. 35: Kdybyste věděli, že na fotbale nebudou Hooligans, chodili byste častěji?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	46	30
NE	109	70
Celkem	155	100

Graf č. 26: Zvýšení návštěvnosti utkání v případě nepřítomnosti Hooligans

Více než 2/3 dotazovaných by neovlivnilo četnost jejich návštěv vědomí, že se tam nesetkají s Hooligans. 46 respondentů by však chodilo častěji a to také není zanedbatelné číslo.

Tabulka č. 36: Myslíte si, že by fotbalové kluby měly zpřísnit svá opatření vůči Hooligans?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	127	82
NE	28	18
Celkem	155	100

I přes fakt, že většina respondentů zcela jistě nezná přesně všechna bezpečnostní opatření, která se využívají v praxi, odpovědělo 82% respondentů, že by zvolili jejich zpřísnění. Což

já vnímám jako podnět pro organizátory a pořadatele ke zlepšení a zpřísnění současných opatření.

Tabulka č. 37: Pokud jste odpověděli na předchozí otázku ANO, co byste navrhovali?

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
oddělený sektor s ostrahou, legitimace při vstupu, evidence, tvrdší zákroky, v případě, že nastanou problémy, vykázat je a zákaz vstupu	28	23
registrace, zákaz vstupu, vzor z Anglie	24	20
prohlídky osob, zpřísnění trestů, registrace, vstupenky na jméno, zpřísněná kontrola alkoholu, zbraní a pyrotechniky	19	16
vůbec nepouštět	13	11
nevím	12	10
vlastní sektor a vstup, větší ochrana ze strany policie či pořadatelské/security služby	11	9
ostatní	9	7
typizace výtržníků, zrychlené soudní řízení přímo na stadionu, kamerové systémy, tajná služba v civilu či ostraha	3	2
zákazy vstupu na stadion, povinnost hlásit se na policii v době zápasu pro již trestané hooligans, vstupenky a permanentky na jméno	2	2
Celkem	121	100

Tuto otázku vyplňovala pouze část všech respondentů. A to těch, kteří si myslí, že by se mělo něco změnit. Nejčastějšími odpověďmi byl oddělený sektor s ostrahou, legitimace, evidence, tvrdší zákroky, a v případě, kdyby nastaly problémy, výtržníky vykázat a již je příště nepouštět. Také velká četnost odpovědí se odvolávala na dobře fungující systém v Anglii. Jiní by Hooligans vůbec nepouštěli na zápasy. Otázkou však zůstává, zda-li by si nenašli jiné útočiště.

NEODPOVĚĎELO 6 RESPONDENTŮ

Tabulka č. 38: Měla by se podle vás zpřísnit trestní opatření za násilné a vandalistické projevy Hooligans ze strany zákona.

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ANO	145	94
NE	10	6
Celkem	155	100

Zde jsem se zajímala o názor, zda by měl v případě hooliganismu zakročit i zákon v podobě změny legislativy. Téměř všichni dotazovaní se shodli na kladné odpovědi. Myslím, že stejně jako v předchozí otázce přesně respondenti neznají současná opatření. Přesto jsou přesvědčeni, že se v této problematice může udělat více.

9 SHRUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Tato kapitola je zaměřena na shrnutí výsledků výzkumu a na zodpovězení výzkumných otázek. V závěru kapitoly se nachází i mé doporučení pro praxi vzhledem k získaným informacím.

9.1 Hlavní výzkumná otázka. VO1: Mají diváci strach na fotbalovém utkání, když jsou přítomni i Hooligans?

Pro vyhodnocení této výzkumné otázky mi sloužily otázky v dotazníku (Příloha č. 1) – 11, 12, částečně 13 (dle zvolené odpovědi), 14, částečně 16 (dle zvolené odpovědi), 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 26, 27, 28.

Výsledky nejsou zcela jednoznačné. Diváci, kteří již byli v kontaktu s Hooligans, kteří se projevovali násilím a vandalismem, se v téměř celém počtu shodují na tom, že s takovýmto projevem nesouhlasí. Avšak je nutno uvést, že z důvodu sledování fotbalových utkání v televizi pouze 2 respondenti odpověděli, že je to z důvodu negativních zkušeností ze stadionů kvůli Hooligans. V blízkosti radikálních fanoušků by se však nechtělo ocitnout více jak 3/4 dotazovaných. Téměř stejný počet dotazovaných si myslí, že by pro Hooligans měl být zcela vyhrazený a oddělený sektor i vstup z důvodu bezpečnosti. O něco méně respondentů by Hooligans zakázalo vstup. Většina dotazovaných by vyžadovala zpřísnění opatření ze strany klubů i ze strany zákona. A velice pozitivní na mém výzkumu je to, že bez 2 respondentů celý vzorek upřednostňuje zdravé fandění – bez násilí a vandalismu.

Hooligans jsou v povědomí diváků nebezpeční, ale zřejmě ne takovou mírou, že by kvůli nim byli ochotni nenavštěvovat fotbalová utkání. Zcela jistě záleží na zkušenostech, tedy jestli se diváci s Hooligans setkávají, jak často, na jakých zápasech atd. Strach diváci mají, ale není to alarmující stav, s kterým by se při určitém úsilí nedalo nic dělat.

9.2 VO2: Ovlivní přítomnost Hooligans nějakým způsobem fotbalová utkání?

Pro tuto výzkumnou otázku mi sloužila 22. otázka v dotazníku (Příloha č. 1). Jak jsem uvedla již v komentáři při vyhodnocení, zcela záměrně jsem tuto otázku nespecifikovala blíže. Tedy jestli je míněn výsledek utkání, vliv na hráče či diváky nebo celková atmosféra. Zajímalo mě, jak si respondenti s otázkou poradí, jak na ně bude pocitově působit. Téměř 2/3 respondentů si myslí, že Hooligans kvalitu utkání ovlivní. K této otázce se připojovala

doplňující otevřená otázka, a to pro respondenty, kteří si myslí, že zápas ovlivní. Tyto odpovědi byly velice různorodé, ale převažovaly negativní postřehy. Jako například narušení koncentrace hráčů či obtěžování diváků.

Troufám si tedy říci, že Hooligans svým projevem utkání ovlivňují.

9.3 VO3: Chodili by diváci častěji na zápasy, kdyby věděli, že tam Hooligans nebudou.

Pro zodpovězení poslední výzkumné otázky mi posloužily dotazníkové otázky 14 a 25. (Příloha č. 1). Konkrétně otázka číslo 25 se přímo ptá, zda by diváci chodili častěji na fotbalová utkání, kdyby věděli, že tam Hooligans nebudou. A zde odpovědělo více osob, že ne. Tudíž by to návštěvnost „slušných“ diváků nikterak jednoznačně neomezilo. Další otázka se ptá, jestli by kvůli nim z utkání odešlo. I zde odpovědělo více respondentů, že by to nebyl důvod k odchodu.

Dalo by se to zobecnit následovně. Častější návštěvnost diváků fotbalových utkání jednoznačně neovlivní přítomnost či nepřítomnost Hooligans. A v případě, kdyby nedocházelo k jejich bezprostřednímu ohrožení, by z utkání neodcházeli.

9.4 Doporučení pro praxi

Na základě odpovědí respondentů, své vlastní zkušenosti a také inspirací autorů zabývajících se fotbalovým chuligánstvím jsem navrhla několik opatření, která by se měla zrealizovat či více posilovat do budoucna, aby se zamezilo projevům násilí, vandalismu a nepokojů z řad Hooligans. Toto doporučení se vztahuje na zápasy, které jsou rizikové, tj. 1 a 2. liga, divize, reprezentační. Není to myšleno na všechny obecně. Také sem nazařazuji již zavedený zákaz vstupu na sportovní a jiné společenské akce (který obsahuje dle mého názoru účinný nástroj – povinnost hlásit se na policii v době konání zápasu).

Legitimace při vstupu, oddělené sektory a vstupy – nemožnost styku Hooligans s ostatními diváky, evidence problémových fanoušků – propojený systém – celorepublikový. Dále prohlídky osob zaměřené na alkohol, drogy, zbraně, dýmovnice apod. Funkční kamerový systém nahrávající záznam. V případě jakýchkoliv konfliktů zaevidovat, zakázat vstup, vysoké pokuty a tresty. Profesionální pořadatelé a bezpečnostní služba (aktivní, silní, školení, muži). Hlídky rozdělené do všech sektorů a především v utajení.

ZÁVĚR

Fotbalové chuligánství je problém. Problém, se kterým se už dlouho snaží mnoho osob, klubů a organizací něco udělat. Stále k němu ale dochází, proto je potřeba zavést tvrdší pravidla, aby se vymýtil.

Bakalářská práce byla zaměřena na Hooligans jako negativní faktor fotbalového utkání. V teoretické části jsem nastínila fotbal jako hru, fotbalové diváctví, fandovství až k chuligánství. Praktická část formou kvantitativního výzkumu vedla ke zjištění odpovědí na předem stanovené výzkumné otázky.

Cílem výzkumu bylo obecně zjistit vliv Hooligans na ostatní diváky, kvalitu utkání a především, jestli mají v jejich přítomnosti nějaké obavy, nebo by dokonce kvůli nim odešli. Před realizací výzkumu jsem odhadovala, že výsledky budou jednoznačnější ve smyslu, že diváci s jejich mentalitou, projevem a způsobem chování nesouhlasí zásadněji. Avšak tyto mé odhady se jednoznačně nepotvrdily. I přesto, že větší část respondentů by podporovalo projevy slušné. Z výzkumu vyplývá, že strach diváci mají, avšak ne tak velký, aby jim to zabránilo v dalším navštěvování fotbalových utkání. Dále jsem zjistila, že podle ostatních diváků Hooligans kvalitu utkání ovlivňují a vědomí nepřítomnosti Hooligans návštěvnost diváků neovlivní. Výzkumný vzorek by vzhledem k masovosti fotbalu mohl být zřejmě několikanásobný, avšak jsem si vědoma svých limitů a také jsem se poučila z chyb, nedostatků. Výzkum byl pro mě neocenitelnou zkušeností. Mohu říci, že mě to bavilo.

Myslím, že tato práce by mohla být přínosem pro fotbalové kluby i fotbalové organizace, aby si uvědomili, že stále jsou zde rezervy v několika aspektech, které by se měly řešit, aby došlo k úplnému odstranění násilí a vandalství z fotbalových stadionů a jejich okolí. Také jsem se zaměřovala na legislativní opatření, které respondenti označovali dle jejich názorů jako nedostačující, což by mohl být podnět pro nějaká další opatření ze strany zákona. Dále by mohla moje práce sloužit k seznámení společnosti s problematikou fotbalového chuligánství a jejich možného chování.

Návrhy na další výzkumné šetření: Dle mého názoru by se nabízelo několik variant. Zajímavý by byl jistě i kvalitativní výzkum z pohledu nějakého člověka přímo z řad Hooligans či nějaké oběti fotbalového chuligánství. Problematika fotbalového chuligánství je aktuální a stále probíraná ve fotbalovém prostředí. Proto bude jistě přínosné do budoucna ji neignorovat a neposkytnout prostor pro chuligánství spojené s fotbalem.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BUFORD, Bill, 2005. *Sám mezi rowdies*. Nové Sedlo u Lokte: Zdeněk Plachý. ISBN 80-903556-0-9.
- [2] ČECH, Zdeněk a Josef SNĚTIVÝ, 2009. *Český fotbal. Radost jen po kapkách*. Řitka: DARANUS. ISBN 978-80-86983-61-5.
- [3] DANICS, Štefan, 2003. *Extremismus*. Praha: Triton. ISBN 80-7254-454-3.
- [4] GAVORA, Peter, 2010. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. ISBN 80-85931-79-6.
- [5] *Hooligans. The football factory* [film]. Režie Nick Love. GB: Vertigo Media. 2004
- [6] HOUŠKA, Vítězslav, 1992. *Věčná Slavia*. Praha: Olympia. ISBN 80-7033-187-9
- [7] CHMELÍK, Jan, 2001. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde. ISBN 80-7201-265-7.
- [8] CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu. Základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [9] KING, Martin a Martin KNIGHT, 2005. *Hoolifan, 30 let násilí*. Nové Sedlo u Lokte: Zdeněk Plachý. ISBN 80-903556-1-7.
- [10] KRYL, Miroslav a kolektiv, 2011. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Ústí nad Labem: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. ISBN 978-80-7414-389-2.
- [11] MACHO, Milan, 1996. *Fotbal. Vášně 20. století. Historie fotbalu ve faktech, názorech a obrazech*. Praha: Brána. ISBN 80-85946-27-0.
- [12] MAŇÁK, Josef a Vlastimil ŠVEC, 2004. *Cesty pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-078-6.
- [13] MAREŠ, M., J. SMOLÍK a J. SUCHÁNEK, 2004. *Fotbaloví chuligáni*. Brno: Centrum strategických studií. ISBN 80-903333-0-3.
- [14] MASOPUST, Josef a Jiří MAGNUSEK, 2003. *Fotbal. Průvodce nejoblíbenější hrou*. Ostrava -Mariánské Hory: Librex. ISBN: 80-7228-417-7.
- [15] MILOVSKÝ, Michal, 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 80-247-1362-4.

- [16] PLENDERLEITH, Ian, 2004. *Ve stínu tribuny*. Praha: BB/art. ISBN 80-7341-177-6.
- [17] *Proč?* [film]. Režie Karel Smyczek. Československo: Filmové studio Barrandov. 1987.
- [18] PRŮCKNER, František, 1998. *Čtyřicet let v hledišti Sparty. Zpověď fotbalového fanouška*. Praha: Bohemia. ISBN 80-85803-28-3.
- [19] SLEPIČKA, Pavel, 1990. *Sportovní diváctví. Rozbor negativních jevů na stadiónech. Prevence proti diváckým výstřelkům*. Praha: Olympia. ISBN 80-7033-012-0.
- [20] SMOLÍK, Josef, 2008. *Fotbalové chuligánství, historie, teorie a politizace fenoménu*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý. ISBN 978-80-903556-3-7.
- [21] *Sport*. Praha: RINGIER ACEL SPRINGER CZ a.s., 2012, č. 29. ISSN 1210-8383.

SEZNAM ZKRATEK

AC	atletický club/klub
ČMFS	Českomoravský fotbalový svaz
ČSF	český svaz fotbalový
FA	football association/fotbalová asociace
FIFA	Fédération Internationale de Football Association/mezinárodní fotbalová federace
SK	sportovní klub
UEFA	Union of European football associations/evropská fotbalová unie

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Jste/pohlaví	45
Tabulka č. 2: Věk	45
Tabulka č. 3: Nejvyšší dosažené vzdělání	46
Tabulka č. 4: Jste/povolání/status	47
Tabulka č. 5: Chodíte na fotbal jako divák?	47
Tabulka č. 6: Na jaký fotbal chodíte? (Můžete označit i více odpovědí)	48
Tabulka č. 7: Jak často chodíte na fotbal jako divák?	49
Tabulka č. 8: Jaký je hlavní důvod návštěv fotbalových utkání? (Můžete označit i více odpovědí)	50
Tabulka č. 9: Na fotbalové utkání chodíte jako (Můžete označit i více odpovědí)	50
Tabulka č. 10: Zdůvodněte, proč jste odpověděl – JEDINEC	51
Tabulka č. 11: Zdůvodněte, proč jste odpověděl – VE SKUPINĚ	52
Tabulka č. 12: Zdůvodněte, proč jste odpověděli - NEROZLIŠUJI	53
Tabulka č. 13: Byl/a jste někdy na fotbalovém utkání, kde byli fanoušci – Hooligans?	54
Tabulka č. 14: Pokud ANO, projevovali se násilím či vandalismem?	54
Tabulka č. 15: Pokud jste v otázce č. 11 (předchozí) odpověděli ANO, souhlasíte s takovým projevem?	55
Tabulka č. 16: Sledujete fotbal v televizi?	55
Tabulka č. 17: Pokud jste odpověděli ANO, proč? (Můžete označit i více odpovědí)	56
Tabulka č. 18: Pokud jste odpověděli NE, proč? (Můžete označit i více odpovědí)	57
Tabulka č. 19: Pokud byste byli na fotbalovém utkání, kde by se objevili i Hooligans, zůstali byste i přesto na tomto utkání?	58
Tabulka č. 20: Pokud jste v otázce č. 14 odpověděli NE, zdůvodněte prosím	58
Tabulka č. 21: Pokud jste v otázce č. 14 odpověděli ANO, zdůvodněte prosím	59
Tabulka č. 22: Jak podle vás vypadá typický Hooligan?(fyzická stránka, chování). Vypište prosím	60
Tabulka č. 23: Co dle vás představují Hooligans pro běžné fotbalové diváky? (Můžete označit i více odpovědí)	60
Tabulka č. 24: Pokud máte dítě, vzal/a byste ho s sebou na fotbalové utkání?	61

Tabulka č. 25: Pokud máte dítě, dovolil/a byste mu jít na fotbalové utkání, kde se mohou vyskytnout i Hooligans?.....	62
Tabulka č. 26: Vadilo by vám při fotbalovém utkání stát či sedět v blízkosti Hooligans?.....	62
Tabulka č. 27: Zdůvodněte prosím ANO.....	63
Tabulka č. 28: Zdůvodněte prosím NE.....	63
Tabulka č. 29: Myslíte si, že by měli mít Hooligans vyhrazený a oddělený sektor a vstup?.....	64
Tabulka č. 30: Pokud jste v otázce č. 20 (předchozí) odpověděli ANO, proč? (Můžete označit i více odpovědí).....	64
Tabulka č. 31: Myslíte si, že Hooligans ovlivní svým projevem kvalitu zápasu?	65
Tabulka č. 32: Pokud jste v otázce č. 22 (předchozí) odpověděli ANO, jak?.....	65
Tabulka č. 33: Zakázali byste Hooligans vstup na stadion?.....	66
Tabulka č. 34: Dáváte přednost zdravému fandění – bez násilí a vandalismu?	66
Tabulka č. 35: Kdybyste věděli, že na fotbale nebudou Hooligans, chodili byste častěji?.....	67
Tabulka č. 36: Myslíte si, že by fotbalové kluby měly zpřísnit svá opatření vůči Hooligans?.....	67
Tabulka č. 37: Pokud jste odpověděli na předchozí otázku ANO, co byste navrhovali?.....	68
Tabulka č. 38: Měla by se podle vás zpřísnit trestní opatření za násilné a vandalistické projevy Hooligans ze strany zákona.....	68

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Poměr pohlaví	45
Graf č. 2: Věkové rozdělení	46
Graf č. 3: Vzdělanost	46
Graf č. 4: Povolání/status	47
Graf č. 5: Návštěvnost fotbalových utkání z pozice diváka	48
Graf č. 6: Druh navštěvovaných utkání	48
Graf č. 7: Četnost návštěv utkání	49
Graf č. 8: Důvod/y návštěvnosti utkání	50
Graf č. 9: Určení jak/s kým navštěvuje respondent utkání	51
Graf č. 10: Divák navštěvuje fotbal jako JEDINEC z důvodu:	51
Graf č. 11: Divák navštěvuje fotbal VE SKUPINĚ z důvodu:	52
Graf č. 12: Divák NEROZLIŠUJE, zda jde na utkání sám či ve skupině	53
Graf č. 13: Zkušenosti/dosavadní setkání s Hooligans	54
Graf č. 14: Potenciální projev násilí či vandalismu při setkání s Hooligans	54
Graf č. 15: Sledovanost fotbalu v televizi	55
Graf č. 16: Zdůvodnění sledování fotbalu v televizi	56
Graf č. 17: Zdůvodnění nesledování fotbalu v televizi	57
Graf č. 18: Ovlivnění přítomnosti diváků Hooligans	58
Graf č. 19: Důvod odchodu z utkání kvůli Hooligans	59
Graf č. 20: Působení Hooligans na diváky	61
Graf č. 21: Návštěva utkání s dítětem	61
Graf č. 22: Svolení návštěvy utkání svému dítěti	62
Graf č. 23: Zdůvodnění názoru o nutnosti separace diváků od Hooligans	64
Graf č. 24: Názor na ovlivnitelnost zápasu projevem Hooligans	65
Graf č. 25: Názor na zakázání vstupu Hooligans	66
Graf č. 26: Zvýšení návštěvnosti utkání v případě nepřítomnosti Hooligans	67

SEZNAM PŘÍLOH

- P1 DOTAZNÍK K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI
- P2 JAK SE RODÍ FANOUŠEK
- P3 SÁM MEZI ROWDIES, BUFORD BILL
- P4 FILM HOOLIGANS
- P5 FILM PROČ?
- P6 HOOLIFAN, 30 LET NÁSILÍ, KING A KNIGHT
- P7 FOTBALOVÝ KODEX FIFA
- P8 SPARŤANSKÉ DESATERO
- P9 PLÁN UEFA PRO KLUBY
- P10 HYMNA BANÍKU OSTRAVA

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

DOTAZNÍK

Dobrý den,

jmenuji se Nikola Křenková a v současné době studuji 3. ročník Fakulty humanitních studií ve Zlíně, obor sociální pedagogiku. Tento dotazník je součástí mé bakalářské práce na téma Hooligans – radikální fotbaloví fanoušci [online]. Prosím Vás o vyplnění dotazníku. Všechny informace jsou **anonymní** a budou použity výhradně pro zpracování bakalářské práce.

Pokyny k vyplnění: Jednu vámi zvolenou odpověď označte, pokud není uvedeno jinak.

1. Jste MUŽ / ŽENA?

2. Věk

- 15-20 let
- 20-35 let
- 35-45 let
- 45-60 let

3. Nejvyšší dosažené vzdělání

- základní škola
- střední odborná škola (s výučním listem)
- střední škola s maturitou
- vyšší odborná škola
- vysoká škola

4. Jste

- student/ka
- zaměstnanec/kyně
- pracující student/ka
- OSVČ
- registrovaný/á na Úřadu práce
- jiný, uveďte prosím.....

5. Chodíte na fotbal jako divák? ANO / NE (pokud jste odpověděli NE, přejděte prosím na otázku č. 13)

6. Na jaký fotbal chodíte? (Můžete označit i více odpovědí)

- žáci + dorost
- okresní přebor
- krajský přebor
- divize
- ČSFL, MSFL
- 2. a 1. Liga
- na jakýkoliv, nerozlišuji

7. Jak často chodíte na fotbal jako divák?

- jednou za rok
- jednou za půl roku
- jednou za měsíc
- jednou za 14 dní
- každý týden
- v týdnu několikrát
- příležitostně

8. Jaký je hlavní důvod vašich návštěv fotbalových utkání? (Můžete označit i více odpovědí)

- utkání, zápas
- zážitek
- přátelé
- fotbalový výkon kamaráda/rodinného příslušníka
- odreagování se
- trávení volného času
- jiný, uveďte prosím.....

9. Na fotbalové utkání chodíte jako (Můžete označit i více odpovědí)

- jedinec
- ve skupině
- nerozlišuji (občas jako jedinec, občas ve skupině)

Zdůvodněte, proč?.....

10. Byl/a jste na fotbalovém utkání, kde byli fanoušci – Hooligans? ANO / NE

11. Pokud ANO, projevovali se násilím či vandalismem? ANO / NE

12. Pokud jste v otázce č. 11 odpověděli ANO, souhlasíte s takovým projevem? ANO / NE

13. Sledujete fotbal v televizi? ANO / NE

Pokud jste odpověděli ANO, proč? (Můžete označit i více odpovědí)

- negativní zkušenosti z fotbalového utkání kvůli Hooligans
- bezpečí
- pohodlí domova
- klid na utkání, nemusím se tísnit
- finance – dle ceny vstupného
- jediná možnost vidět utkání (zahraniční fotbal, v jiném městě atd.)
- jiné, uveďte prosím.....

Pokud jste odpověděli NE, proč? (Můžete označit i více odpovědí)

- dávám přednost sledování naživo
- lepší atmosféra při sledování naživo
- kulturní zážitek
- jiné, uveďte.....

14. Pokud byste byli na fotbalovém utkání, kde by se objevili i Hooligans, zůstali byste i přesto na tomto utkání? ANO / NE

Pokud jste v otázce č. 14 odpověděli NE, zdůvodněte prosím

.....

Pokud jste v otázce č. 14 odpověděli ANO, zdůvodněte prosím

.....

15. Jak podle vás vypadá typický Hooligan? (fyzická stránka, chování). Vypište prosím

.....

16. Co dle vás představují Hooligans pro běžné fotbalové diváky? (Můžete označit i více odpovědí)

- zábavu
- hrozbu/nebezpečí
- omezení
- jiné, uveďte.....

17. Pokud máte dítě, vzal/a byste ho s sebou na fotbalové utkání? ANO / NE / NEMÁM DÍTĚ
18. Pokud máte dítě, dovolil/a byste mu jít na fotbalové utkání, kde se mohou vyskytnout i Hooligans? ANO / NE / NEMÁM DÍTĚ
19. Vadilo by vám při fotbalovém utkání stát či sedět v blízkosti Hooligans? ANO / NE

Zdůvodněte prosím

.....

.....

20. Myslíte si, že by měli mít Hooligans vyhrazený a oddělený sektor a vstup? ANO / NE
21. Pokud jste v otázce č. 20 odpověděli ANO, proč? (Můžete označit i více odpovědí)

- kvůli bezpečnosti
- kvůli separaci (oddělení)
- jiný, uveďte prosím.....

22. Myslíte si, že Hooligans ovlivní svým projevem kvalitu zápasu? ANO / NE

Pokud jste v otázce č. 22 odpověděli ANO, jak?

.....

.....

23. Zakázali byste Hooligans vstup na stadion? ANO/ NE
24. Dáváte přednost zdravému fandění – bez násilí a vandalismu? ANO/ NE
25. Kdybyste věděli, že na fotbale nebudou Hooligans, chodili byste častěji? ANO / NE
26. Myslíte si, že by fotbalové kluby měly zpřísnit svá opatření vůči Hooligans? ANO / NE
27. Pokud jste odpověděli na předchozí otázku ANO, co byste navrhovali?

.....

.....

28. Měli by se podle vás zpřísnit trestní opatření za násilné a vandalistické projevy Hooligans ze strany zákona? ANO / NE

Děkuji za váš čas strávený s vyplňováním dotazníku.

PŘÍLOHA P2: JAK SE RODÍ FANOUŠEK

Jak se rodí fanoušek, (Prückner, 1998, s. 17)

Fanoušek se rodí různými způsoby, podobnými okolnostem vzniku milenecké lásky. Někdy postupně, nemotorně a zdlouhavě, ale většinou náhlým milostným vzplanutím, jemuž se také říká Láska na první pohled. Fandovství bývá nejčastěji krajová či místní záležitost. Je celkem logické, že kladeňáci fandí mužstvu Kladna. Ale i zde existuje typická výjimka: mnohým fandům je jejich regionální klub málo a nefandí tudíž pouze Kotěhůlkám, ale hlavně Spartě nebo Slavii. Fandovství bývá často genetická záležitost a přenáší se automaticky z otce na syna (výjimečně též z matky na dceru). Mnohdy však lze pozorovat i tendence opačné či odštěpné – vznik fandovství z trucu, z nenávisti k víře otců či jiných bližních. Na rozdíl od lásky mezi mužem a ženou bývá fandovství první vzplanutí citu většinou konečné a definitivní. Fandovské vyznání mění jen lidé těkaví, povrchní a bezcharakterní.

Kdo je a kdo není fanouškem

Za fanouška se nelze prohlásit, fanouškem je třeba být. To, že někdo chodí pravidelně na fotbal nebo jej sleduje v rozhlase a televizi, ještě nic neznamená. Může to činit totiž výhradně kvůli sportovnímu prožitku samému, bez zjevných sympatií ke konkrétnímu mužstvu. Ani fakt, že se divák při utkání hlasitě projevuje a očividně staví na stranu jednoho z mužstev, nic neznamená. Ani okaté citové výlevy nic nedokazují. Mohou být vyvolány náhlým hnutím mysli nebo vrozenou hysterií diváka. Základní identifikací fanouška je jeho láska. Ta jej vždy prozradí a demaskuje. Skalní fanoušek je pro ni ochoten chodit na fotbal za uraganu a přihlížet důležitému zápasu v době svatebního obřadu své dcery. Je ochoten pro ni utratit poslední své peníze za vstupenku, noviny či klubový příspěvek a dlouho trpět hladu. Pro ni je ochoten snášet výčitky vlastní manželky a dětí, hecy spolupracovníků a případně i facky členů bezpečnostní agentury. Pro ni je ochoten po nekonečnou dobu trpět, ba sužovat se slabou až nemožnou hrou svého oblíbeného mužstva a naoko ji omlouvat nesmyslnými argumenty, kterým sám nevěří. Tolerance vůči jeho klubu je mu samozřejmostí. Svě odměny se naštěstí vždy dočká. Tak jako musí každé dobré mužstvo někdy prohrát, musí i to nejhorší jednou vyhrát. Kdo kdy zažil báječný pocit fandovského štěstí z úspěchu vlastních barev, tomu nemusím nic vysvětlovat.

A ten, kdo jej nikdy nezažil? Ať mi odpustí, ale ten žil jen ubohý život.“

PŘÍLOHA P3: SÁM MEZI ROWDIES, BUFFORD BILL

Sám Bill Buford označuje svoji knihu jako reportáž nejlepší kvality. Je to anglický novinář, který se rozhodl, že se chce stát fanouškem fotbalového klubu, ale více chce poznat jiné fotbalové fanoušky. Vše to začalo jednoho sobotního odpoledne: „Před časem jsem jel z malého nádraží poblíž Cardiffu vlakem domů z Walesu. Z ampliónu byl ohlášen zvláštní vlak. O něco později následovalo ještě jedno hlášení: zvláštní vlak prý co nevidět přijede a my jsme vybidnuti, abychom odstoupili deset kroků od okraje nástupiště. Zvláštní výzva. Jakmile vlak zastavil, vyvedli rychle raněného průvodčího, držel si ruce před obličejem. Zevnitř se kdosi pokoušel rozbít stolkem okno, ale tabule nechtěla prasknout. Z jednoho vozu vyklopýtal tlustý muž s rudým obličejem. Seběhlo se k němu šest policistů, srazili ho k zemi a skroutili mu bezcitně ruku za záda. Šlo o přehnanou reakci. Přecpaný vlak praskal ve švech a tlustých byl vytlačen ven otevřenými dveřmi - jenže policisté podlehli nervozitě. A nejen policisté, já taky (ještě teď vím, jak hloupě jsem tu stál s rukama složenýma na prsou) a ostatní lidé na nástupišti rovněž. Očividně bylo toto násilí druhem protestu. Takhle by to dávalo smysl: Fotbalové zápasy sloužily jako ventil pro mnohé frustrace. Každopádně jsem získal jiný obraz o Anglii, kterou jsem dosud považoval za den pro nákupy. Netušil jsem, že lze ve velkých i malých městech potkat stovky policistů, více nebo méně vojensky organizované skupiny vycvičené k tomu, jak udržet na uzdě mladé fotbalové fanoušky, kteří byli po návštěvě zápasu odhodláni poškodit nebo zničit všechno, co jim přišlo do cesty. Vyprávěl jsem o svých zážitcích z vlaku přátelům. Divil jsem se však, jak málo byli překvapeni. Některým se to protivilo, jiné pobavilo, ale nikdo na tom neviděl nic zvláštního. Je to prostě něco, s čím se musí žít: mladí chlapi v sobotu zpustoší železniční objekty, rozbijí okna hospod, zdemolují vozy a zdevastují střed města. Nechtěl jsem tomu věřit, přestože všechno nasvědčovalo tomu, že to tak ve skutečnosti je. Na podrobnosti své první návštěvy stadionu Tottenham Hotspur na White Hart Line, kam mě dva přátelé vzali ke konci sezóny 1983, si již nepamatuji. Víím ještě, kolik veselí vzbudil pohled na muže sedícího pod námi, který, když zpozoroval, že mu něco teče do týla, sáhl za sebe a zjistil, že na něj seshora někdo močí“.

Časem postřehl, že nenadále přišel těmto akcím na chuť. Přišel na to, jak se dostat na ochozy a sledovat hru – přeci jen úspěch. Pozvolna se mu dokonce zalíbilo, jak to na ochozech chodí. Přiznává, že ho to překvapilo. Někdo by mohl namítnout, že to není přirozené ani logické. Dnes, když o tom přemýšlí blíž, připadá mu to podobné návyku na alkohol

nebo na tabák: nejdřív odpor, pak při určitém úsilí rozkoš, časem závislost. Nakonec se z toho stává dokonce až něco sebezničujícího.

Cambridge, 1991, Millwall, 9000 lidí

„Středem všech pojednání o masách stojí okamžik, kdy spousta rozdílných lidí přestává být spoustou rozdílných lidí a splyne v jednu bytost – dav nebo masu. Existuje výrok – splynout s davem. Částečně jde o jazykovou shodu, pokud se chování jednotlivců stává podobné a jednotné, musí být pojmenováno v jednotném čísle jako jednání celku. Oni jsou...Množství je...Lidé jsou...Dav je...Při fotbale se od diváka očekává, že splyne s davem, a v dobrém zápase, v zápase s atmosférou se divák přidá, patří to k věcem, za které si zaplatil. Jenže i tady jde o víc než o obyčejný masový zážitek. Tělesný kontakt takového rozsahu je zvláštností ve všech kulturách. V Anglii, kde se za normálních okolností jeden druhého sotva dotkne a kde se stisknutí ruky považuje za dotěrnost, jsou tělesné kontakty tohoto druhu zcela neslýchané – ledaže jste se stali částí celku. Když jsem přišel na stadión, hned po pracovním dnu v kanceláři, hlavu plnou pracovních záležitostí, které se týkaly pouze mě, byl jsem vším jiným než – jedním- z mnoha a vůbec jsem si nedokázal představit, že bych se jím měl stát. A skutečně jsem byl individuem, které ze všech stran obklopovali cizí lidé, vnímal jsem jejich odlišnosti, zvláštnosti a povídání – až do začátku hry, kdy se něco změnilo. Během průběhu zápasu jsem zpozoroval, že toužebně čekám na gól. Když na mě natlačením lidí znovu a znovu svými těly projevovali naději a zklamání, přepadl mě stále sílící pocit podobný hladu, pocit radostného očekávání, naděje a chtěl jsem za každou cenu, aby brankář Millwallu dostal gól. Hra, kterou jsem sledoval, mě tak zaměstnala, že vytlačila všechno ostatní. Zapojil jsem tolik stránek své osoby – co jsem viděl, cítil, říkal, řval, sténal, co jsem pociťoval v celém těle od hlavy až k patě, že jsem byl odhodlán stát se někým jiným, než tím, kdo přišel na stadión, přestal jsem být sám sebou. Ne, že bych v určitém okamžiku přestal sám sebe vnímat, jen jsem si uvědomil, že už se tak nějakou dobu děje. Hra ovládla mé smysly a já, který se nikdy vážně nezajímal o osudy Cambridge, jsem se ocitl ve stavu silného prožitku. Po té, co mě hra zcela pohltila, dělala si se mnou stejně jako s ostatními, co chtěla. Dráždilo to a lechtalo, povzbuzovalo a rozčilovalo. Vyvolávalo stupňující pocit a zároveň očekávání, že tento pocit bude uspokojen – nebo taky ne. Že mužstvo vstřelí nebo dostane gól. Že se dočká vítězství nebo prohry. Vyvrcholení v podobě nadšení nebo zklamání. V každém případě úleva. Co se však stane, pokud nedojde k uvolnění energie nahromaděné uvnitř masy“?

Bufordovi je 35 let. Jako naprosto extrémní považují poslední kapitulu této knihy, kdy popisuje, že Buford na mistrovství světa 1990 nepojede, avšak nadšení a touha zažít něco mimořádného a vzrušujícího byla silnější. Obávaný zápas mezi Anglií a Nizozemím se odehrál v Cagliari na Sardinii. Média informovala o maximálním nasazení všech bezpečnostních složek. Ministr vyhlásil absolutní zákaz prodeje alkoholu. Vše vypadalo, jako že je to pod kontrolou. Avšak pouze jeden jediný fanoušek vše změnil. Naplánoval pochod.

„A pak jsem uviděl něco zvláštního: pistoli, kterou držel ve vzduchu jeden policista. Vystřelil – jednou, dvakrát, třikrát a o pár sekund později jsem ucítil sladký, ostrý zápach střelného prachu. Ještě nikdy jsem se neocítl v davu, na který se střílelo. Vůbec se mi to nelíbilo. Fanouškům taky ne. Jeden, který stál v mé blízkosti, zareagoval tak, že zvedl nad hlavu velký kámen a hodil ho na přední sklo nějakého auta: tříštivý zvuk skla se ozval hlasitě a nečekaně. Lekl jsem se, když jsem to zaslechl a nemohl jsem uvěřit, že poškození věci by měla být odpověď na výstřel z pistole, všiml jsem si, že ostatní se zachovali stejně. Protože byli donuceni postoupit na nevydlážděné parkoviště, začali se zmocňovat materiálů, které tam našli – kamenů a házet je do předních skel zaparkovaných aut, až jednoho mladého muže napadlo, že by se spíš vyplatilo házet kameny na policisty. Proč poškozovat věci, když je možné zranit živé osoby? Byla to inspirace a o něco později přišel další osvícený muž, že by se kromě toho mohly házet i nádoby se slzným plynem“.

Celý pochod se zvrtil v hromadnou bitku. Autora doslova umlátili italští policisté. A vyloženě jim to dělalo radost. Ovšem zde jeho zvědavost končí a dalších pochodů ani zápasů už se neúčastní.

V knize lze krásně vysledovat, jak se člověk časem mění, mění své názory a priority. Něco, co se zdálo Bufordovi neuvěřitelné, se pro něj v průběhu stalo naprosto běžné a normální.

PŘÍLOHA P4: FILM HOOLIGANS

Anglický film Hooligans mě více, než zklamal. V celém tomto filmu nebyl ani na vteřinu záběr na fotbalové hřiště či na fotbalistu. A to se mi zdá být tím největším paradoxem. Přece jde o fotbal, ne o nějaké pouliční bitky, jak bylo ukázané v tomto filmu. Šlo tam jen o rvačky, nějakou nadvládu někoho nad někým a o nic jiného. Celý děj spočíval v halucinacích jedné z hlavních postav – Thoma Jonese, kdy se mu dokola vracela představa, že ho skupinka lidí umlátí skoro k smrti a jeden z jejich bandy (nejmladší člen – asi 17 let) je mrtvý. Vše se nakonec stane tak, jak to bylo v jeho halucinacích. Závěr diváka oklame – děj diváky navede na myšlenky Toma, že s těma rvačkama skončí (nejen kvůli smrti mladého kluka), ale jeho poslední slova jsou: „Neskončím, mě to baví...“.

PŘÍLOHA P5: FILM PROČ?

Film Proč?

Tento film a hlavně jeho děj by se dal zcela jednoduše charakterizovat pouze jednou větou. Jedná se o fanoušky Sparty, kteří při cestě z fotbalového utkání naprosto zdemolují vlak a v závěru filmu jsou hlavní aktéři odsouzeni. Ale přesto, že by se to zdálo být takhle jednoduché, film poukazuje těžce uvěřitelnou formou na jejich vandalismus, myšlení, fandění a má, dle mého názoru, hluboký podtext. Ve své době (rok 1987) se mi to zdá být až neuvěřitelné, že tento film vůbec mohl být promítán. Mě šokoval i v roce 2011. A ještě o to více neuvěřitelnější se mi zdá, že byl natočen podle skutečné události. Samozřejmě že vím, že existuje násilí, kriminalita, vandalismus atd. Nikdy jsem si ale nejspíš plně neuvědomovala, že úplně normální, obyčejní a navenek slušní lidé, by dokázali něco takového, co bylo vykresleno ve filmu Proč?

Ve filmu je soudní proces prolínán samotným dějem ve vlaku a také názory občanů na chování Hooligans. Ty jsou především zajímavé. Většina těchto lidí totiž zcela jasně poukazuje na nedostatky ve výchově v rodině, taky zřejmé nedostatečné působení institucí. Taky zazněly názory, že to média příliš přehánějí a nafukují. Myslím si, že velkou roli hraje skupinová identita. I ve filmu Proč? bylo jasně ukázané, že mnozí z aktérů by tak vůbec nejednali, kdyby nebyli „poháněni“ skupinou. Že to bylo jen tak z „hecu“.

Zhlédnutí filmu ve mně vyvolalo dost emocí, lze říci, že jsem i lehce změnila svůj názor – hooligans dokážou být opravdu nebezpeční.

PŘÍLOHA P6: HOOLIFAN, 30 LET NÁSILÍ, KING A KNIGHT

Autor uvádí, že na fotbal začal chodit již v útlém dětství s otcem.

„Líbil se mi fotbal, ale to, za co jsem utrácel slušné sumy peněz, to nebyl jen fotbal. Byla to celá kultura – chodil jsem na zápasy, cestoval po celé zemi, pil a smál se. Nebýt davu a Boudy, pravděpodobně bych se tím vším ani nenamáhal. A tisíce dalších kluků to cítí stejně. Ve fotbale vždy bylo jakési zvláštní napětí, přirozený výsledek vášně, díky které byl něčím výjimečným. Byl a je to způsob života, něco, co lidé stojící mimo, nikdy nemohou pochopit. Média raději šíří zkreslené a skandální příběhy, napsané v bezpečí luxusních kanceláří novináři, kteří nemají ani ponětí o realitě“.

Hoolifan podle autorů neospravedlňuje ani neodsuzuje, jen říká pravdu.

„Ani pořádně nesleduji hru, ačkoli je plná akce a končí 4:1 pro Spurs. Jsem ochromen atmosférou a davem. Když padne gól, dospělí muži poskakují nahoru a dolů jako děti, chlapi starší než táta křičí a klejou a nikdo jim nevynadá. Je to velký mejdan, velká chvíle a já chci, aby trvala navěky. Nezajímalo nás, jestli je to první divize nebo jižní liga. Jakmile to byl fotbal, my jsme byli u toho. Sobota byla fotbalový den, s rybou s hranolky a limonádou Tizer k večeři“.

Zajímavý je postřeh, jakým způsobem se lidé ve většině případů dostávají na stadiony: „Jak hergot dostanou v takovém chaosu dovnitř ty tisíce těl mezerou širokou necelý metr, to je nad moje chápání. Po sto letech existence fotbalových stadionů ještě stále nikdo nevymyslel lepší a bezpečnější alternativu. I toho nejmírumilovnějšího diváka to dokáže vytočit k nepřičetnosti ještě dřív, než projde vchodem.

Možný důvod chování většiny chuligánů: „Nejlepší analogie, jakou tu mohu nabídnout, je box. Dva soupeři spolu cílevědomě a záměrně zápasí. Oba moc chtějí vyhrát a udržet si reputaci, ale určitě nechtějí jeden druhého zabít. Boxeři to dělají pro peníze. My to děláme kvůli vzrušení. A vzrušení je návykové. Ale nic osobního v tom není. Alespoň většinou ne.

Autor zmiňuje i postavení policie a bezpečnostních složek: „Jak celý fenomén rostl, byli hooligans téměř vždycky pár kroků před policií a fotbalovými orgány.

Ale co se stane, pokud násilí vymizí z fotbalových stadionů? „Mladí muži se ale rádi perou a sebevíc zákonů s tím nic nenadělá. Jsou tak biologicky naprogramovaní. Mladíci vždycky budou pít a prát se. Proto se zase někde objeví poloorganizované bitvy – pokud ovšem nevypukne pořádná válka, která by to z nich vyhnala. Možná na dostizích? Při výletech

k moři? Na trajektech s free-shopy? Na kurzu vegetariánského vaření? Opravdu kdekoli. Fotbal fungoval jako magnet na násilníky a jejich nutkání. Tihle lidé a jejich nutkání tu s námi budou pořád a teď, když byli vytlačeni z fotbalu, najdou si jinou příležitost“.

„Násilí do nás cpou horem dolem od malička. Po šesté hodině stěží najdete v televizi pořad, který by neobsahoval nějakou formu násilí. Jediný druh televizních her, které, jak se zdá, umíme v Británii natočit, se točí kolem policie a zločinu a běžně obsahuje násilí. Násilí dominuje plátnům kin. Zprávám jakbysmet. Násilí je základní součástí našeho života. Přesto coby společnost předstíráme, jak jím opovrhujeme, jako z něj máme hrůzu, jak jsme z něj zoufalí. To my, hooligans, neděláme. My bereme na vědomí, že násilí je vzrůšo, jďeme ven a dopřejeme si ho se stejně smýšlejícími dušemi. To je to, co mám na mysli, když mluvím o upřímnosti, která děsí lidi“.

V posledním odstavci velice oceňuji upřímnost a taky bohužel i smutný fakt.

PŘÍLOHA P7: FOTBALOVÝ KODEX FIFA

1. Hraj, abys vyhrál
2. Hraj vždy fér
3. Dodržuj pravidla hry
4. Respektuj soupeře, spoluhráče, rozhodčí i fanoušky
5. Porážky přijímej důstojně
6. Prokazuj zájem jenom o fotbal
7. Snaž se vždy bojovat proti korupci, drogám, rasismu, násilí a dalším nebezpečím, ohrožujícím sport
8. Pomáhej druhým odolávat nátlakům korupce
9. Odsuzuj ty, kdož se snaží znevážit náš sport
10. Važ si těch, kteří obhajují reputaci fotbalu

(Masopust, 2003, s. 19)

PŘÍLOHA P8: SPARTĀNSKÉ DESATERO

Spartānské stanovy fandovství

1. Jedině toliko ve Spartu věřiti budeš
2. Neproneseš jména Sparty ve zlobě a nadarmo
3. Pomni, abys den sváteční na Letné při lize světil
4. Cti dres svůj i vlajku svou, abys dlouho živ byl a dobře se ti vedlo v ligové tabulce
5. Nezabiješ rozhodčího ani soupeře ni fanouška-odpůrce svého
6. Nesesmilníš s ženštinou jiného klubového vyznání
7. Nepokradeš z kasy klubovní
8. Nepromluvíš křivého svědectví u disciplinární komise proti bližnímu svému
9. Nepožádáš během zápasu manželky bližního svého
10. Aniž požádáš permanentní vstupenky jeho

(Prückner, 1998, s. 15-16)

PŘÍLOHA P9: PLÁN UEFA PRO KLUBY

Desetibodový plán UEFA pro kluby

- 1 Vydejte stanovisko, že klub netoleruje rasismus, a zveřejněte, že zasáhne proti každému, kdo se podílí na rasistických projevech. Toto stanovisko zveřejňujte ve všech programech a permanentně ve všech částech stadionu.
- 2 Vydejte veřejné prohlášení, ve kterém odsoudíte rasistická hesla při zápasech.
- 3 Dejte podmínku držitelům permanentních vstupenek, že vstupenky nebudou platit, pokud se jejich držitelé budou podílet na rasistických urážkách.
- 4 Učinite opatření k zabránění prodeje rasistické literatury uvnitř i vně stadionu.
- 5 Disciplinárně postihujte hráče, kteří rasisticky urážejí.
- 6 Kontaktujte jiné kluby, abyste se ujistili, že protirasistické strategii klubu rozumí.
- 7 Podporujte společnou strategii mezi pořadatelskou službou a policií k zamezení rasistických projevů.
- 8 Urychleně odstraňte rasistické graffiti ze stadionu.
- 9 Zařídte rovné pracovní a služební podmínky.
- 10 Spolupracujte se všemi dalšími skupinami a agenturami, např. s hráčskými odbory, fanoušky, školami, dobrovolnými organizacemi, mládežnickými kluby, sponzory, lokálními autoritami, lokálními podnikateli a policií, abyste rozvíjeli proaktivní programy, abyste zvýšili povědomí o kampani a eliminovali rasismus a diskriminaci.

PŘÍLOHA P10: HYMNA BANÍKU OSTRAVA

Baníčku my jsme s tebou,

neopustíme tě,

nikdy tě nezradíme,

bo my ti věříme.

Baníčku my jsme s tebou,

neopustíme tě,

nikdy tě nezradíme,

bo my ti věříme.

Věříme a věřit budem,

že si klub nejlepší,

bojovat za tebe budem,

bo si klub nejlepší.

Baníčku ty jsi s nami,

Baníčku ty jsi v nás,

počítej vždycky s nami,

bo své fanoušky máš.